ZATERDAG 8 EN ZONDAG 9 JULI 1916 — No. 9560.

Abonnementsprijs per 3 maanden Ochtend- en Avondeditie.

Voor Den Haag, Scheveningen, Loosduinen, Rijswijk, Voorburg f 1.90, fr. p. p. f 2.30.

Afz. nummers en bewijsn. 5 Cts

De Ochtendedities verschijnen circa half 5 en 6 uur, de avonduitgave om 4 en 6 uur, de laatste bevat de beurs en de berichten uit de Staatscourant van denzelfden dag.

DE AVONDPOST

BUREAUX: HOOGE WESTEINDE 20 — DAGBLAD VOOR STAD EN LAND. — (Telephoonnummer 2742). 's-GRAVENHAGE.

MET OCHTEND- EN AVONDEDITIE.

Prijs der Advertentiën:

Van 1—4 regels f0.65
Elke regel meer . . . . -0.15

Voor het afhalen en bezorgen van ingekomen brieven wordt 10 cts. berekend.

De Advertenties afkomstig uit Frankrijk worden uitsluitend opgenomen door de „Société Européenne de Publicité", Parijs, 10 Rue de la Victoire, en te Londen 1 en 2 Snow Hill, E. C. ens.

Kantooruren van 8½ tot 7 uur.

DIRECTEUR
F. J. VAN PAASSCHEN.

Dit nummer bestaat uit 4 bladen.

AVOND-EDITIE.

Eerste Blad.

Draadlooze telegrafie tusschen Nederland en Oost-Indië.

I.

Het is nauwelijks 20 jaren geleden, dat de algemeene aandacht werd getrokken door de proeven van een jong Italiaansch onderzoeker, Guglielmo Marconi, die er in geslaagd was een telegraaftoestel in beweging te brengen, zonder dat daarbij de gebruikelijke verbinding tusschen het seingevende en het ontvangende toestel door middel van draden noodig was. Bij deze proeven, die Marconi in 1895 op het landgoed van zijn vader bij Bologna ondernam, en die, zooals algemeen bekend is, den grondslag voor de thans zoo populaire draadlooze telegrafie hebben gelegd, gebruikte hij voor het eerst antennes of vangdraden, die tot 8 M. hoog waren en waarmee hij de Morse-teekens kon overbrengen over een afstand van niet minder dan 2400 M.! Wat moeten wij tegenwoordig denken van zulk een afstand, die destijds terecht verbazing wekte, nu de couranten ons berichten hebben gebracht omtrent een rechtstreeksche radiotelegrafische verbinding, die verkregen is tusschen het groote station te Nauen bij Berlijn met zijn meer dan honderd meter hooge antennie en dat te Honoloeloe, de hoofdstad der Sandwich-eilanden. De afstand tusschen beide punten is ruim 11000 K.M., dat is meer dan het vierde deel van den aardomtrek! Onwillekeurig richt de gedachte zich nog eens 20 jaren verder en de verbeelding schept een wereldtelegrafie, voor welke de aarde te eng is geworden en die zijn steunpunten zoekt op Mars en Jupiter.

Maar laten we bij het aardsche blijven. De afgeloopen periode van 20 jaren is er voor de draadlooze telegrafie een geweest van zeldzame ontwikkeling, zooals weinig technische uitvindingen hebben gekend. Stap voor stap hebben wetenschap en techniek het moeilijke terrein veroverd en de grens verlegd tot waar de werkingssfeer der seinstations reikte.

In 1896 bracht Marconi zijn uitvinding naar Engeland, waar hij ze patenteerde en in de volgende jaren slaagde hij er reeds in het Kanaal van Bristol te overbruggen tusschen Penarth en Weston super Mare over een afstand van ongeveer 15 K.M. Spoedig bleek dan ook de praktische bruikbaarheid van het nieuwe telegraafsysteem, in het bijzonder voor communicatie met en tusschen schepen die uit den aard der zaak tot dusverre van telegrafische gemeenschap geheel verstoken waren geweest.

Een nieuwen belangrijken stap vormden de proeven in 1899 met een draadlooze verbinding over het Kanaal genomen tusschen Winnereux bij Boulogne en het South Forcland Lighthouse bij Dover over een afstand van 50 K.M. Deze proeven, die in alle opzichten aan de verwachtingen voldeden, lieten niet na grooten indruk te maken en van dit oogenblik dagteekent een algemeene belangstelling in de draadlooze telegrafie, nadat deze tot nog toe alleen tot een kleinen kring was beperkt gebleven. Gaandeweg werden nu de afstanden grooter, vooral door de toepassing van afgestemde telegrafie door middel van zgn. gekoppelde trillingsketens. Daardoor kon in Januari 1901 een verbinding tot stand worden gebracht tusschen St. Catherine op het eiland Wight en de Lizard in Cornwall over een afstand van 320 K.M.

Ondertusschen hadden ook in Duitschland verschillende personen het onderzoek en de praktische toepassing van de draadlooze telegrafie ter hand genomen, nl. prof. Slaby en graaf von Arco in verbinding met de „Allgemeine Electricitätsgesellschaft" en prof. Braun in samenwerking met de firma Siemens en Halske. Door samensmelting van beide groepen ontstond in 1903 de „Gesellschaft für drahtlose Telegraphie", welke haar systeem „Telefunken" doopte, met welken naam meestal ook de maatschappij wordt aangeduid. Telefunken in Duitschland en de Marconi-maatschappij in Engeland benevens een aantal kleinere maatschappijen hebben sedert dien tijd tallooze schepen met een draadlooze telegrafie-installatie uitgerust en in alle deelen der aarde landstations opgericht, waardoor de schepen over het grootste deel van hun reisroute met den vasten wal in verbinding konden blijven.

Reeds in 1900 moedigden de bereikte resultaten Marconi aan om een proefneming op veel grooter schaal te ondernemen, om nl. te trachten een draadlooze verbinding te stichten tusschen Europa en Amerika daars over den Atlantischen Oceaan. Hij stelde zich daarbij voor, dat deze verbinding niet alleen wetenschappelijk maar ook commercieel belang moest hebben en ze moest daarom als zoodanig worden geëxploiteerd. Na veel voorbereidingen en voorafgaande proefnemingen gelukte het in 1902 een verbinding tot stand te brengen tusschen Poldhu in Cornwall en Cape Cod in de nabijheid van Boston. De hierbij gebruikte toestellen overtroffen alle tot dusverre gebruikte in afmetingen en vermogen, maar ofschoon de uitvoerbaarheid van het plan ten volle was aangetoond, bleek voor een geregelde en bedrijfszekere verbinding de oprichting van nog krachtiger stations wenschelijk en hieraan dankten de stations te Clifden in Ierland en aan de Glace Bay in Nieuw-Schotland hun ontstaan. In 1907 waren deze stations, waarvan de afstand 3200 K.M. bedraagt, voltooid en een beperkte dienst werd ingesteld. In 1909 werd een gedeelte van de installatie van Glace Bay door brand vernield, zoodat het tot April 1910 duurde, eer de geregelde verbinding kon worden heropend.

Hiermee was de radiotelegrafie getreden in een nieuw stadium, dat men dat der telegrafie over lange afstanden kan noemen. Alvorens deze werkelijkheid was geworden, waren ingrijpende wijzigingen en verbeteringen noodig geweest, die in vele opzichten aan de draadlooze telegrafie een ander karakter gaven. Daarbij kwam het niet alleen aan op een verhooging van de antennes en een vergrooting van de machines zonder meer.

Er zijn invloeden, die een draadlooze gemeenschap niet onder alle omstandigheden even gemakkelijk maken, in dien zin, dat de verbinding nu eens beter en dan weer minder goed gelukt. Deze invloeden zijn de zgn. atmosferische storingen en de absorptie van de electromagnetische golven bij hun voortbeweging langs het aardoppervlak. De atmosferische storingen zijn nevengeluiden, die in de ontvangtelefonen 1) worden gehoord ten gevolge van ontladingen in de atmosfeer. Deze storingen komen vooral in de tropen veelvuldig en dikwijls onregematig voor en ze kunnen, ook bij overigens goed weer, zoo sterk zijn, dat ze zelfs over geringe afstanden de communicatie nagenoeg onmogelijk maken. Men heeft er van het begin af naar gestreefd deze storingen zoo goed mogelijk onschadelijk te maken en voor de lange afstands-telegrafie is dit een eerste vereischte.

Men heeft dit doel trachten te bereiken door de zend-energie te vergrooten doordat de vonkfrequentie, d.i. het aantal ontladingen per secunde in de trillingsketen, werd verhoogd en tevens door deze ontladingen zoo regelmatig op elkaar te doen volgen, dat in de telefoon van den waarnemer een zuiver muzikale toon ontstond, die zeer gemakkelijk van de onregelmatige geluiden, die door de atmosferische storingen worden veroorzaakt, is te onderscheiden. Langs verschillenden weg is dit resultaat zoowel door Marconi als door de Telefunkenmaatschappij bereikt.

In de jaren 1906-'07 construeerde Marconi voor dit doel zijn zgn. „disc discharger", waarbij de vonk overspringt tusschen een sneldraaiende schijf met nokken en twee langzaam draaiende schijven. Ongeveer tezelfder tijd ontdekte prof. Wien het beginsel der „Stoszerregung", welke het aanzijn gaf aan de door Telefunken geconstrueerde smoorvonkbrug, die door deze firma tegenwoordig algemeen wordt toegepast. Zoowel bij den disc-discharger als bij de smoorvonkbrug werd een zuivere toon verkregen, doordat de vonkfrequentie tot ongeveer 1000 werd verhoogd. Bovendien werd bereikt, doordat trillingen van slechts een enkele bepaalde golflengte werden uitgezonden, dat een scherpere afstemming mogelijk was en daardoor kon ook de invloed der storingen worden verminderd. Ook aan de zijde van den ontvanger heeft men door bijzondere schakelingen een grootere zekerheid tegen de storingen kunnen verkrijgen.

Zooals boven reeds werd opgemerkt, wordt de radiotelegrafische gemeenschap ook bemoeilijkt door de absorptie. Het is nl. gebleken, dat de electro-magnetische golven in den dampkring gedeeltelijk worden geabsorbeerd en wel in hoogere mate overdag dan gedurende den nacht. Bij betrekkelijk geringe afstanden, b.v. beneden 200 K.M. treden deze verschillen niet op, maar bij grootere afstanden zijn ze onveranderlijk merkbaar. Behalve in de lucht ondervinden de golven ook een absorptie bij hun voortbeweging over het aardoppervlak en wel is deze absorptie grooter wanneer ze over land dan wanneer ze over zee gaan en bij voortplanting over land is ze des te grooter naarmate de grond droger is. Daar nu de absorptie-verschijnselen geringer zijn, naarmate de gebezigde golflengte grooter is, zoo werden voor de lange afstands-telegrafie zeer lange golven toegepast, tot 12 K.M. en meer.

Zoolang de draadlooze telegrafie nog slechts over afstanden van eenige honderden K.M. mogelijk was, werd ze haast uitsluitend toegepast voor verkeer tusschen schepen en kuststations en tusschen schepen onderling. Ze ontmoette daar geen concurrentie, omdat ze juist een terrein koos, waar de gewone telegrafie door middel van draden te eenenmale uitgesloten was en ze trad dus als een zeer waardevolle aanvulling van deze laatste op. Een vervanging van de gewone telegrafie over korte afstanden door draadlooze verbindingen tusschen landstations werd niet als wenschelijk beschouwd, omdat de draadlooze telegrafie zeer moeilijk concurreeren kon, doordat de bedrijfszekerheid en de seinsnelheid minder groot waren dan bij draad- of kabelverbindingen. Dit werd echter anders sedert de draadlooze telegrafie in het stadium der lange afstanden getreden is.

Tot dusverre geschiedde het telegrafeeren over zeer groote afstanden door middel van zeer lange landleidingen of van zeekabels. Vooral van de laatste werd nu de draadlooze een ernstige concurrent. Er zijn dan ook verscheidene redenen, waarom men aan een draadlooze verbinding de voorkeur kan geven boven een zeekabel. Daar de kosten van een kabel evenredig met de lengte toenemen, worden de aanlegkosten bij grooten afstand der eindpunten buitengewoon hoog. De aanlegkosten van een radiostation zullen bij vergrooting van den afstand niet in die mate stijgen. Hierbij komt, dat een radioverbinding b.v. uit politiek oogpunt veel onafhankelijker is, omdat ze alleen in de eindstations kwetsbaar is, terwijl een kabel, hoewel ze niet altijd even gemakkelijk te bereiken is, toch eerder aan vernieling blootstaat. Wat de seinsnelheid betreft, behoeft een radioverbinding in het geheel niet achter te staan bij een kabelverbinding; eerder is het tegendeel waar. Bij de kabeltelegrafie doet zich nl. de invloed van de capaciteit van den kabel op zeer onaangename wijze gelden. Wanneer een stroom in den kabel gezonden wordt, moet eerst de kabel met electriciteit worden geladen, alvorens de stroomsterkte in het ontvangende toestel voldoende is aangegroeid om de daar verlangde werking te weeg te brengen. Dit maakt, dat de seinsnelheid niet hoog kan zijn, zelfs bij gebruik van gevoelige ontvangtoestellen. Deze beperking bestaat niet bij de draadlooze telegrafie en men kan hierbij dan ook gebruik maken van sneltelegrafie, zooals bij de verbinding tusschen Clifden en Glace Bay inderdaad geschiedt. Wat de bedrijfszekerheid betreft, deze behoeft bij een draadlooze installatie, die voldoende krachtig is voor den te overbruggen afstand in het geheel niet minder te zijn, dan bij een kabelverbinding. Van veel belang is daarbij natuurlijk de wijze, waarop de atmosferische storingen kunnen worden onschadelijk gemaakt.

Het zal dan ook geen verwondering wekken, dat, nadat de draadlooze telegrafie over lange afstanden een feit was geworden, in verschillende landen het groote belang van deze verkeerswijze voor verbinding van de koloniën met het moederland werd ingezien. Hierdoor ontstonden een aantal projecten, waarvan vele reeds een begin van uitvoering kregen, terwijl zonder twijfel een groot aantal andere reeds tot stand zouden zijn gekomen, wanneer niet wegens den oorlog ook op dit gebied vele plannen tot later moesten worden uitgesteld.

1) Zooals men weet, worden de Morseteekens tegenwoordig altijd op het gehoor door middel van een telefoon en niet meer op den papierband van een telegraaftoestel opgenomen.

Het 20 millioen-ontwerp.

In aansluiting van het reeds gemelde ontleenen we aan de verdediging door Minister Posthuma nog het volgende:

Het stelsel der Regeering beoogt de beschikbaarstelling van levensmiddelen te decentraliseeren.

De financiele hulp van gemeentewege is niet bezwarend. Het is noodig, dat, zooals reeds de Onteigeningswet uitgaat van het in de eerste plaats ingrijpen door de gemeenten, ook bij de thans beoogde regeling, die, wil zij kunnen werken, niet uitsluitend van de Regeering kan uitgaan, aan de gemeenten wordt gegeven de verplichting, om te beoordeelen, wat voor hare ingezetenen noodig is en naast die verplichting om te vragen, ook eene verplichting om te geven, bestaande in het bedrag van den deel der kosten. Geldt het intusschen gemeenten, die in bepaalden financieele nood verkeeren, dan zullen deze ongetwijfeld bij het Rijk dien steun kunnen vinden, welk aan in nood verkeerende gemeenten gewoonlijk wordt verleend.

Het eischen van een verschillend bedrag van verschillende gemeenten acht de Min. minder wenschelijk. De gemeente moet 25 pct. betalen.

De Middenstand: De vrees die in het V. V. ten aanzien van de gevolgen van het wetsontwerp voor den Middenstand wordt geuit, heeft den Minister tot nauwgezette overweging aanleiding gegeven. Hij kan echter niet inzien, dat, wanneer werkelijk de middenstand loyaal wil medewerken en niet door lijdelijk of ander verzet maatregelen in het algemeen belang belemmert, de nieuwe regeling de belangen van den middenstand meer zal schaden dan hetgeen ten gevolge van de bestaande regelen is geschied. Eerder meent hij dat, naarmate de zaak van de levensmiddelenvoorziening beter georganiseerd wordt en meer het karakter krijgt van het gevolg te zijn van een onmiskenbare behoefte van breede lagen van de bevolking en van het voldoen aan eene onmiskenbare plicht door de Regeering de middenstand er ook meer van zal zijn doordrongen, dat tegenwerking in deze voor het algemeen belang niet goed en voor de eigen belangen van den middenstand niet verstandig zou zijn.

Gelijk reeds is gebleken bedoelt de Regeering, dat bij de gemeentelijke zorg voor de beschikbaarstelling van levensmiddelen met een welstandsgrens rekening wordt gehouden.

Geen gemeentelijk advies. — Dat omtrent dit wetsontwerp geen advies van gemeentebesturen is ingewonnen, is het gevolg van de omstandigheid, dat de Minister deze urgente zaak, zoo spoedig bij de Regeering de hoofdgedachte van haar plan vaststond, aan het oordeel van de Staten-Generaal wilde onderwerpen, waarbij hij overtuigd was, dat de gemeentebesturen niet in gebreke zouden blijven, hun licht te laten schijnen, zooals ook trouwens geschiedt.

Gewenschte voorzieningen. Aardappelen. — Aan den Minister is ook ter oore gekomen, dat er pogingen in de richting van den aankoop voor buitenlandsche rekening zijn gedaan van vroege aardappelen, niet van late. Intusschen zijn maatregelen genomen om te zorgen, dat voldoende vroege aardappelen hier te lande beschikbaar blijven.

Wat de late aardappelen — de eigenlijke aardappeloogst dus — betreft, kan, behalve het in reserve houden van voorraden, moeilijk meer worden gedaan dan ten vorigen jare is geschied, nl. de grens dicht houden tot het voorjaar. Blijken er dan nog te veel te zijn, zoo is uitvoer ook uit een oogpunt van productiebelang noodzakelijk.

Met het vaststellen van maximumprijzen voor aardappelen moet men voorzichtig zijn.

Met betrekking tot de houding der gemeentebesturen ten opzichte van de door den Minister verzonden circulaire d.d. 13 Januari jl. in zake de levering van aardappelen tegen lage prijzen, kan worden medegedeeld, dat naar aanleiding van die circulaire slechts door 14 gemeenten aardappelen werden besteld.

Rijst. — De prijsstijging van rijst heeft ook de aandacht van den Minister getrokken. Het is hem gebleken, dat die prijsstijging het gevolg is van omstandigheden van internationalen aard, waarop aanvoer door de Regeering geen of weinig invloed zal hebben. Voor zoover intusschen de prijsstijging het gevolg is van hooge scheepsvrachten door Nederlandsche schepen of door 't gebrek aan Nederlandsche schepen, zal het ontwerp betreffende de vordering van schepen, dat thans bij de Staten-Generaal aanhangig is, verbetering kunnen brengen.

Visch. — Ook de voorziening van visch is de aandacht der Regeering niet ontgaan. Enkele kwaliteiten, welke tot dusver niet beschikbaar werden gesteld, zullen thans ter beschikking komen. Aan den wensch dat met name de uitvoer van gedroogde visch en van zoutevisch verboden zou worden, is door de uitvaardiging van een uitvoerverbod bij voorbaat tegemoet gekomen.

Varkensvleesch. — De beschikbaarstelling van varkensvleesch voor binnenlandsch verbruik geschiedt op zoodanige wijze, dat de varkens belangrijk beneden den productieprijs aan de slagers geleverd worden.

In de laatste weken werden gemiddeld voor binnenlandsch verbruik in onderscheidene gemeenten afgeleverd 12.500 varkens met een slachtgewicht van ruim 1.500.000 K.G. tegen een prijs van 80 cents per K.G. Deze leveringen gaven dus, vergeleken bij den marktprijs per week een verlies van meer dan ½ millioen gulden. Dit verlies wordt gedragen door een export.

Voortzetting van dit stelsel van beschikbaarstelling is alleen mogelijk bij een export van eenigen omvang. Sedert October 1915 verhoudt de export zich tot het binnenlandsch verbruik ongeveer als 2 : 3. Begin Maart waren de wekelijksche leveringen gestegen tot 16.575 varkens, maar toen bleek duidelijk dat een voortgang op deze wijze de export onmogelijk zou maken — althans zoodanig zou doen inkrimpen dat de binnenlandsche distributieprijs aanmerkelijk zou moeten worden verhoogd.

Bovenden bleek onomstootelijk dat de controle in vele gemeenten onvoldoende was om te verzekeren dat de geleverde varkens voor direct verbruik in de gemeente en hare naaste omgeving werden geslacht.

Tot herstel van de noodige orde en regel zijn toen ingrijpende maatregelen genomen.

Practisch gesproken wordt in alle gemeenten die dit wenschen een voldoend aantal varkens geleverd ter voorziening in de normale behoefte.

Vet. — Rekening houdende met de omstandigheid, dat de hooge prijzen het verkrijgen van dit voedingsmiddel voor behoeftigen en minvermogenden schier onmogelijk maken, zal de distributie van vet worden uitgebreid.

Suiker. — Het in het V. V. bedoelde onderzoek inzake de suiker heeft uitgewezen, dat het raadzaam moest worden geacht, den nog ongebruikten certificaten van uitvoer gedurende de loopende campagne hunne volle geldigheid te doen houden. Het is noodzakelijk gebleken, partijen suiker, di ebuiten de consumptie werden gehouden, in beslag te nemen. Verder is met het oog op de opgedane ervaring noodig geoordeeld voor de komende campagne de distributie van de voor binnenlandsch verbruik beschikbaar te stellen suiker niet vrij te laten, doch deze onder contrôle te stellen. Deze contrôleregeling zal nu reeds gedurende de loopende campagne voor zoover dat mogelijk is worden ingevoerd en met het oog daarop is 26 Juni jl. aan de burgemeesters opgedragen alle voorraden suiker bij fabrikanten en grossiers in beslag te nemen, doch deze voorloopig in het bezit van de houders te laten, wanneer deze zich verbinden, voor zoover zij industrieel zijn, niet meer dan hun regelmatig verbruik te verwerken en voor zoover zij grossiers zijn, de voorraden niet vast te houden, doch met hun regelmatige aflevering door te gaan.

Naar de meening der Regeering is de voorraad suiker in ons land voldoende maar laat alleen de verdeeling en van en de geregelde distributie te wenschen over.

Kleeren en schoeisel. — Ten aanzien van wollen kleederen en schoenen veroorlooft de Minister zich te verwijzen naar hetgeen van die zaken wordt

NOOTJES.

„Les livres au feu!"

De tijd is weer gekomen voor het oude vacantieliedje, waaruit de eerbied spreekt van den dankbaren leerling voor de wetenschap en hare priesters. „De meester aan de galg, de boeken in 't vuur!" Zeg nu niet, dat „die jongelui van tegenwoordig" 't allemaal hebben gedaan; want dat vacantieversje is al heel oud.

't Kwam ons zoo in den zin, toen we lazen, dat in de Minahassa een school in brand gestoken was, zooals 't schijnt niet door de dankbare jeugd, maar door dankbare dorpelingen dit 't schoolgaan nog best vonden, zoolang 't niks kostte, maar boos werden, toen 't op betalen aankwam.

Wij hebben hier in Europa die Minahassa-lieden zoo dikwijls als brave en beschavinggrage menschen hooren prijzen. En ze werden zoo dikwijls gekiekt in elegant Europeesch costuum.

Maar 't zullen natuurlijk de „kwaadwilligen" zijn geweest, die overal te vinden zijn, waar naar 'n onbekenden dader wordt gezocht.

* * *

Paedagogie en Kunst.

Als slotaccoord van het verslag over een operette schrijft een blad:

„We hebben in lang niet zóó gelachen, maar men bedenke, dat meisjes en jongelingen van 15—18 óók moeten kunnen komen."

Een ander blad concludeert:

„Van een onschuldige vroolijkheid is het stuk niet, maar ten slotte speelt een operette-troep niet voor kostschoolmeisjes en jongens, maar voor volwassenen."

Ja, als de volwassenen die jeugdige gasten dan ook maar thuis lieten.

* * *

Woordverklaring.

— Pa, wat is eigenlijk een causeur?
— 't Omgekeerde van een zeurkous.

Meneer. — Rika heb je m'n tasch soms gezien?

Rika: Bedoelt u uwés sikkie bè?

gemerkt in de M. v. T. tot het w.o. betreffende volksvoeding en de distributie van goederen. De meening dat een monopolie voor den invoer van huiden zou zijn gevestigd ,is niet in allen deele juist. Er bestaat in zooverre wel een monopolie dat alle aanvoer met medewerking van het consortium en van een door de N. O. T. gesticht distributiebureau moet geschieden, maar aangezien in het consortium alle verbruikers georganiseerd zijn, kan men van een monopolie in den eigenlijken zin des woords ten bate van een of enkele verbruikers niet spreken. De Minister heeft geenzins den indruk, dat de gestelde voorwaarden bezwarender zijn dan noodzakelijk was. Hij wil echter gaarne overwegen en daartoe overleg plegen of het mogelijk is, op den duur prijsverhooging te voorkomen.

Onze economische toestand en oorlog. — Omtrent eene organisatie in zake den economischen toestand voor het geval Nederland in den oorlog betrokken mocht worden, vindt de Minister geene vrijheid mededeelingen te doen.

—o—

Wat de film deze week vertelt.

En terwijl ze — en passant, heel mooi — doodging, zei ze — met volgens haar kaakbeweging, nog krachtige stem — ik was een spion, maar ik had je lief gekregen en ik heb mijn fout met met mijn leven geboet.

'n Pracht van 'n slot van 'n vijfstuiversverhaal „Hespéria" bij Alberts Frères. Alles aanwezig wat er in behoort. Betooverende danseres — gewezen zigeunerin, verdreven koning van een geannexeerd land — geannexeerd, hoewel hij het er niet mee eens was, zooals de toelichting met galgenhumor zegt — ingeroepen landen-conferentie om over die annexatie te beslissen, danseres-spion, koning smóór, doodgewoon smóór, danseres steelt documenten, w. o. toezegging tot deelneming aan conferentie, medeplichtige bergt ze op, koning krijgt ongeluk, danseres verpleegt 'm, blijkt óók lief te hebben, medeplichtige per bliksemtrein weg met de stukken, danseres 'm per auto achterop en voorbij; laat 'm arresteeren; medeplichtige ontvlucht, schiet haar revolverkogel in 't lijf, hotel in brand; danseres per auto vort, onderweg verbonden, komt bij koning, geeft de door kogel doorboorde documenten, spreekt de schoone geciteerde woorden, dood, ex-koning wanhopig. Finis. Wie wil er nog meer sensatie? Toch is 't nog buiten de „Schund" gebleven — een spoorwegromannetje gefilmd.

De liefde speelt ook al 'n rol in Teddy's wraak, waarin me twee dingen verbazen: Hoe iemand zóó dik kan zijn en dan nog zóó vechten en hoe 'n aapjeskoetsierspaard zóó crimineel hard kan loopen met twee menschen in z'n coupétje en zoo'n cent kilo op de bok.

As je dien viervoeter z'n vleesch verorbert, krijg je vast zevenmijlslaarzensnelheid. Groote goden, wat ging hij er over heen. Concurrentie van Hespéria's auto.

Als je eerst de mooie oude gebouwen van Gent gezien hebt en dan voor de tristes restes van Avacourt en nog zooveel dorpjes in Noord-Frankrijk neer gezet wordt, houdt je je hart vast voor Oost-Vlaanderen's hoofdstad. Van andere, meer ruwe, schoonheid is het Achermeer met z'n omgeving, in Tyrol, waarin Alberts bij voorkeur schijnt te vertoeven. Geen slechte keus overigens.

Wie ons leger wil zien zingen in de Mahiebaan, moet maar eens op den Zwartenweg gaan kijken, tegelijk om het twee de deel der Engelsche oorlogsfilm te aanschouwen.

Grappige dingen zijn „De dwingende hand" en „Een nieuwe uitvinding". Om de laatste moet je schateren of je wilt of niet. Ik teeken 'r voor zoo'n stapel eieren te hebben in dezen tijd, maar als ik 's morgens óók die heele collectie uitgebroed op en om en voor en onder m'n bed vond in disharmonisch concert uit volle borst, dan had ik maar liever dat 't een truc-film was.

* * *

— Olympiatheater. — Het programma opent met een keurige natuurperspectie: Porto-Fino.

Dan een lachnummer: Een brave Hendrik, een jongmensch, zeer braaf, hij drinkt nooit anders dan thee, wordt door een vriend meegenomen naar een caféchantant, en wordt daar verliefd op een der sterren, die hij wil gaan beheeren en redden. Deze „ster" blijkt later tot z'n schrik zeer deugdzaam en echtgenoote en moeder van zes kinderen te zijn. Men stelle zich zijn wanhoop voor.

De „clou": De Dame met het groene masker. Een circusdrama; deze film alleen loont een gang naar het Olympiatheater, hij geeft een alleraardigst idee van het theaterleven achter de coulissen; de spannende noot ontbreekt ook niet: een politie-inval, een acrobaat die z'n nek breekt, een actrice die in de slangenkamer wordt opgesloten en daar nog juist bijtijds gered wordt uit de doodelijke omhelzing van een boa-constrictor, enfin, te veel om op te noemen.

Na de pauze een verrassing: Monsieur Mellac de „dwerg"-humorist.

Dan een Amerikaansche film. „Een gevaarlijke rit". Een kleine jongen, zoon van een machinist, kloutert op een locomotief, haalt een handle over, en weg rijdt de trein, een personentrein tegemoet, in volle vaart!

Een aardige, dappere telegrafiste er achterna op een motorlorrie, 'n dolle vaart, haalt den trein in, klautert er op, en weet hem tot staan te brengen, en juist op het laatste oogenblik een wissel om te gooien! Een echt Amerikaansch stukje!

Tot slot een aardige comedie: Een onverwachte erfenis.

't Zaaltje was aardig bezet en het publiek amuseerde zich uitstekend.

* * *

— Familiebioscoop. — Een gekleurde opname van Gent opent het programma. Wie er eens geweest is, herkent vele mooie gedeelten en monumentale gebouwen. Welke van de twee hoofdnummers 't meest aantrekkelijk is, valt moeilijk te zeggen. Vóór de pauze gaat een drama in 3 afdeelingen, „De Zee", welke titel niet geheel juist is; beter ware: „Onder visschers", daar het een familiequaestie onder die lui betreft, waarbij alles bevredigend eindigt, d. w. z. de onschuld zegeviert over de misdadige handelingen van een zuster en zwager. Mooie typen van Fransche visschers in hun aardige kleedij, benevens goede kiekjes op een haven en zoo meer, wat er mee in verband is, worden vertoond.

De andere hoofdfilm is een romantische schets, ook in 3 afdeelingen, genaamd: „Het mooie meisje der boschen"; afwisseling genoeg, zooals men in de jongensboeken van Mayne Reid, enz betreffende de wildernis vindt. Zelfs een gevecht met een beer, neerschieten van een roover, en nog veel meer, krijgt men te zien. De liefde domineert natuurlijk, ofschoon het haar niet gelukt het kind der wildernis tot een dame van de groote wereld te maken, wat heel aardig wordt gedemonstreerd. Lucie trekt haar luxe kleeren weer uit en vlucht naar haar hut, waar de rijke echtgenoot haar volgt en een leven van ontbering met haar gaat deelen.

Het oorlogsjournaal bevat ditmaal geen oorlog; enkele inspecties en voorbijtrekkende troepen daargelaten.

Twee komische nummers: „Het meisje en de bank", en „Het kanten zakdoekje", komen neer op een paar fopperijtjes.

André de Jong vertelt en legt uit zoo als we dat van hem gewoon zijn: zonder overdrijving.

* * *

Passage-bioscoop. — Het hoofdnummer, dat 't einde van de geheele voorstelling vormde, was ditmaal „de levenstragedie", in. afdeelingen: „Het offer van Margareet Barker". 't Was een eenigszins ingewikkelde huwelijksgescheidenis van twee mannen en twee vrouwen, wier respectieve levensrichtsnoer zich natuurlijk niet behoorlijk in gelijkmatige paralleliteit ontwikkelde, maar tot de te verwachten tragische dubbele kruising voerde. Het bekende thema: het huwelijk van a met b, en van c met d, had eigenlijk liever moeten zijn a met c en b met d. Dat dit drama nu eens door Hollandsche tooneelisten was saamgesteld, gaf er een bizondere bekoring aan.

's Beste nummer, dat we zagen, was „De illusiën van een schilder". Een schilder alleen in zijn atelier met prachtig beeldhouwwerk, een vrouw en een hond, gaat mijmeren en valt in slaap; in z'n droom neemt het beeld allerlei fantastische standen aan, waarbij ons soms zeer schoone vormen voor de oogen werden getooverd. Het was een mooi voorbeeld van oogstreelende plastische standen, en van hondendressuur bovendien — wanneer men zich een oogenblik indenkt in de wijze van samenstelling van een dergelijke film. Verder waren er natuurlijk 't Oorlogsjournaal, een naturopname (niet al te scherp) en komische nummers. Deze laatste nummers tarten alle beschrijving, dat is wel 't eenige, wat wij hiervan behoeven te zeggen.

* * *

Apollotheater. — De pièce de resistance vormde het tweede gedeelte van den Engelschen Gouvernementsfilm: „Engeland strijdvaardig", waarvan we verleden week het eerste deel hebben kunnen bewonderen. Het Engelsche departement van Oorlog deed een goed werk het publiek door middel van het geweldige werk, dat in een jaar tijds is verricht op het gebied van militaire volmaking, vorming, bewapening en uitrusting van een paar millioenen tellend leger van een natie, die zeker vóór den oorlog tot de „niet-militaire" werd gerekend, in te lichten.

Deze zeer interessante film, die wij met genoegen aanraden te gaan zien, is alleen een gang naar het Apollotheater overwaard.

Een aardige klucht „Teddy's wraak" en een komische komedie „De dwingende hand", lieten ons het leven van de meer luchtige zijde zien.

Mooie natuuropnamen en belangwekkend oorlogsnieuws voltooiden het goede programma.

—o—

Kunst.

Kurhaus.

4e Symphonieconcert.

't Program van dit concert geeft weinig aanleiding tot beschouwingen over de muziek, waar het drie overbekende werken geldt. Wat de Manfred ouverture aangaat, alleen de opmerking, dat het mij voorkomt, of deze Schumann-muziek voor ons modern gevoel niet wat begint te verbleeken.

De min of meer grauwe orchestkleur, het compacte der instrumentatie, gevoegd bij den gezwollen, sentimenteel-romantischen geest van de muziek, is daaraan wellicht niet vreemd. Aan de uitvoering lag het tenminste niet: deze was wèlverzorgd en van een voldoende levendig karakter.

Charles van Isterdaël bracht als solist nog eens het Cello concert van Haydn. Werk en vertolking beiden zijn ons bekend. Nieuw was, meen ik, alleen de cadenz van Gevaert, die zich goed bij den stijl van het concerto aanpast. De cellist ontwikkelde daarin de noodige technische vaardigheid maar had (vooral in het begin) te kampen met invloeden van het vochtig weer op de snaren. 't Lag ten deele wellicht ook hieraan, dat de passages minder helder klonken. Overigens gaf de voordracht vooral in het Andante en het Rondo (finale) veel te genieten. Zeer mooi paarde zich aan de cello-cantilene in het Andante de melodisch begeleidende fagot van den heer van Heyst, die daarvoor wel een extra compliment verdient. De fagot heeft, in 't algemeen gesproken, weinig gelegenheid om te schitteren. Reden te meer, er even op te wijzen. Hier deed zij dat, op beschieden, maar voortreffelijke wijze, zonder zich in 't minst opte dringen n.l. door zuivere toonschoonheid. Hoe kende vader Haydn reeds de finesses van 't orchestraal coloriet en de kunst van de paring der timbres!

De Zevende Symphonie van Beethoven was bestemd om het glanspunt van den avond te worden. En zij werd dit, dank zij de temperamentvolle, geestdriftige opvatting van Rhené Baton, die in het orchest een volkomen medewerking vond. De meest indrukwekkende schoonheden dezer muziek, zooals de inleiding naar het Allegro van het eerste deel, met den triomfantelijken aanhef van het allegromotief, het onvergetelijke Allegretto, het geniale Scherzo (een der prachtigste, die Beethoven geschreven heeft,) de overweldigend-hartstochtelijke finale, zij werden hier alle schitterend ontplooid en het orchest overtrof zich in pracht van klank en slagvaardigheid.

Het vooral door de finale geëlectriseerd publiek was één en al opgetogenheid en bracht den dirigent herhaalde, langdurige ovaties, zoo enthousiast als men ze maar zelden in onze concertzalen bijwoont. Rhené Baton, die het orchest billijkerwijze in de eer liet deelen, was zichtbaar ontroerd door deze welsprekende blijken van waardeering. Zijn populariteit gaat voortdurend crescendo en het moet erkend, dat daartoe waarlijk alle reden is.

E. J. B.

— Naar de „Bouww." verneemt wordt de schoonheid van Delft bedreigd met een zéér ernstige inbreuk. Het ligt in de bedoeling om de stoomtram Den Haag—Delft, welke de stad thans over haar heele lengte van de Haagpoort tot de Rotterdamsche poort doorsnijdt, door een electrische tram te vervangen en tevens het beloop te wijzigen. Ze zou dan van het Oude Delft langs Koornmarkt Wijkhaven en Hypolitusbuurt worden teruggeleid om daarna bij de Oude Kerk weer het Oude Delft te bereiken. Indien deze verandering in het beloop ten gevolge zou hebben dat een der mooie boogbruggen ter zijde van de Oude Kerk moest vallen, zou een der prachtigste oud-Hollandsche stadsgezichten (dat op de Oude Kerk, gezien van de brug bij de Binnenwatersloot) een groot deel van zijn bekoring verliezen.

—o—

Nieuwe Uitgaven.

Bij Martinus Nijhoff, alhier, is verschenen: „De Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916", toegelicht door mr. H. J. Niehoer, lid der Staatscommissie voor die belasting.

Na een algemeen overzicht volgt de tekst van de wet met aanteekeningen op de artikelen, terwijl een alphabetisch overzicht is bijgevoegd, dat naslaan gemakkelijk maakt.

— Ook bij H. D. Tjeenk Willink & Zoon, Haarlem, verscheen „De Wet op de Oorlogswinstbelasting", met inleiding en aanteekeningen, door J. M. J. Schepper, commies aan het ministerie van Financiën, secretaris van de Staatscommissie. Deze geeft in de Inleiding uitvoerig de geschiedenis van 't tot stand komen dezer wet, met een vergelijking van wat in andere landen op dat gebied gebeurde.

Van denzelfden uitgever ontvingen wij: „Historische gegevens over de leeningen en buitengewone heffingen tijdens de huidige crisis", door mr. H. J. de Lange. Zooals de titel niet al te duidelijk zegt, vinden wij hier mededeelingen omtrent belastingheffingen en leeningen in vroegere kritieke perioden (1798—1845); daarop volgt een beschouwing van het Nederlandsch financiewezen in het algemeen en een vergelijking der middelen tot dekking der crisis-uitgaven.

De brochure bevat zeer veel voor hen, wien de financieele geschiedenis van ons land interesseert.

Voorts: „Periodische Klimaatswijzigingen en Tropische Landbouw," door Z. Kamerling, te Wageningen.

De schrijver kondigt zijn werk aldus aan: „Het uitgangspunt van de studie, waarvan de resultaten in de volgende bladzijden zijn neergelegd, ligt op economisch-landbouwkundig gebied. De schrijver is echter van dat terrein afgedwaald en ten slotte bij de astronomie terecht gekomen."

— Nijgh en Van Ditmar's U. M., te Rotterdam, geeft uit: „Beginselen van combinatieleer en waarschijnlijkheidsrekening", met vele toepassingen en vraagstukken, door J. du Saar. Het is een samenvatting van vroeger in „De Verzekeringsbode" verschenen artikelen ten behoeve van hen, die zich voorbereiden tot het examen voor candidaat-octuaris.

—o—

Binnenland.

De Holland—Amerika-lijn.

De reparatie van het stoomschip „Rijnland", van de Holland-Amerikalijn zal langer duren dan men aanvankelijk meende. Eerst was in overweging genomen, in plaats van de „Rijndam" een andere boot te laten vertrekken. De directie heeft thans besloten dat niet te doen. Het gevolg is, dat de eerste drie weken geen boot van de Holland-Amerika-lijn in de vaart komt.

Ontevredenheid onder rogge-landbouwers.

Men meldt ons uit Winschoten: De landbouwers in het zuidelijke deel van Groningen, waar hoofdzakelijk rogge wordt gebouwd, kunnen zich niet verenigen met den regeeringsmaatregel waarbij de rogge aan het Rijk moet worden afgestaan, tegen een maximum-prijs van f 9,10 per H.L. van 70 Kilo. Het gaat niet vlot met het teekenen van contracten voor het afstaan van het rogge-gewas. In gedeelten van de gemeente Onstwedde werd eenpartig besloten niet op de gestelde voorwaarde in te gaan, ondanks de bedreiging, dat in een dergelijk geval de rogge kan worden onteigend en de betrokken landbouwers dan geen regeeringsmais zullen ontvangen.

In Vlachtwedde kwamen 60 roggebouwers te zamen op initiatief van de Landbouwersvereeniging; een adres werd ontworpen en door allen geteekend, waarin den Minister gevraagd wordt den maximum-prijs van rogge te verhoogen en de regeeringsmaatregelen ook toe te passen op tarwe, gerst en haver. Eene deputatie werd benoemd om den Minister zoo mogelijk mondeling de bezwaren tegen de aangenomen regeling toe te lichten.

Uit Indië.

Het Nederlandsche stoomschpi „Tji Kembang", komende van Amerika, is bij de Karimsta-eilanden door den kruiser aangehouden en naar Singapore opgebracht. Voorgegeven wordt, dat het schip den groote hoeveelheid goud aan boord had, bestemd voor de Handelsbank, maar Duitsch eigendom.

De „Tji Kembang" is van de „Java-China-Japan-lijn" en meet 8013 ton).

De relleties onder de koelies van de zoutmijnen te Koelonprogo (Vorstenlanden) zijn spoedig geëindigd bij het verschijnen van de militaire macht. Zestien oproerlingen zijn onmiddellijk veroordeeld tot 3 maanden dwangarbeid. Over de andere 300 opstandelingen zal nog recht worden gesproken.

Te Batavia is een comité gevormd, dat zich ten doel stelt, de verdediging van Indië te bevorderen. 31 Aug. zal een groote meeting gehouden worden.

(„Tel.")

— De twee gedoode schildwachten. — Omtrent het treurig geval met de twee soldaten, Bonnet, van Leiden, en Boel, van Streefkerk, meldt de „Tel." nog, dat ze 's avonds welgemoed schertsende en lachend met een korporaal op post gingen aan den spoordam, die Beveland met Noord-Brabant verbindt. Ongeveer een uur later viel een schot, toen nog een. De plaats is daar eenzaam en verderaf schonk men geen aandacht aan 't knallen van een geweer. Kwart over tien kwam een fietser uit de richting Woensdrecht voorbij de plaats. Hij zag twee soldaten op den grond liggen in vreemde houding, stapte af en bemerkte, dat beiden dood waren. Onmiddellijk werd naar Rilland-station gesein. Autoriteiten gingen naar den spoordam en wat later werden de lijken naar 't dorp gebracht.

Daar het feit dicht bij de eenzame slikken der Schelde gebeurd was dacht 't volk weldra aan een smokkelaarsdrama. Door 't onderzoek der wonden en uit de ligging van 't lijk en andere omstandigheden stelt men zich echter 't gebeurde als volgt voor: Beide soldaten zijn aan 't stoeien gegaan; ze begonnen met de bajonet te schermen. Toen ging 't geweer van Bonnet af, en werd Boel in den hals getroffen. De kogel doorboorde dit lichaamsdeel. Boel viel dood neer. Waanzinnig van schrik en wanhoop heeft Bonnet toen de bajonet van zijn geweer getrokken, dit laatste met den kop tegen zijn voorhoofd gezet en met behulp van de bajonet den haan overgehaald. Zijn schedel was uiteengesprongen. Boel bezat nog al zijn patronen, maar in een der tasschen van Bonnet werden er twee vermist. 't Geweer van Boel lag in zoo'n positie, dat men aan een schermoefening denken moet. De bajonet was van Bonnet's geweer en lag bij het lijk.

Van twist kan geen sprake zijn. De arme jongens waren beste vrienden, gingen altijd met elkaar om en stonden zoowel in hun woonplaats als compagnie als zeer oppassend bekend. Beiden waren ongeveer 23 jaar, behoorden tot de eerste lichting landstorm en dienden een negental maanden. Bonnet was een handwerksman, zijn makker was een boerenzoon, wiens vader ziekelijk is.

Marktberichten.

Groenteveiling Loosduinen, 7 Juli.

Bloemkool, binnenl. p 100	f	5.80	— f	11.30
Bloemkool, 2e soort, id.	f	1.10	— f	7.30
Kaskomkommers (Eng.) 1e srt.	f	4.20	— f	7.60
Kaskomkommers „ 2e „	f	2.50	— f	3.60
Bloemkool export 1e srt.	f	14.90	— f	27.30
idem 2e srt.	f	4.60	— f	11.30
Rijen Komkommers 1e srt.	f	4.10	— f	6.30
Rijen Komkommers 2e srt.	f	2.60	— f	3.80
Salade, 1e soort, p. 100	f	1.60	— f	2.10
Salade, 2e soort, p. 100	f	0.90	— f	1.—
Peen, binnenland	f	2.70	— f	5.20
Peen export, p. 100	f	4.80	— f	12.70
Prij, per 100	f	0.—	— f	0.—
Radijs, per 100	f	0.—	— f	0.—
Raapstelen, per 100	f	0.—	— f	0.—
Peterselie, p. 100	f	2.70	— f	3.20
Selderij, per 100	f	1.40	— f	2.80
Spinazie, per ben	f	0.15	— f	0.31
Komkommerstek, per ben	f	0.25	— f	0.60
Postelein, per ben	f	0.42	— f	0.55
Stoofsla	f	0.13	— f	0.21
Andijvie, per 100	f	1.40	— f	3.00
Rabarber, per 100	f	3.30	— f	7.20
Tomaten, 1e srt. p. 50 K.G.	f	20.00	— f	27.10
Tomaten, 2e srt., idem	f	14.—	— f	19.00
Perziken, 1e soort, per 100	f	7.10	— f	16.—
Perziken, 2e soort, idem	f	2.00	— f	6.00
Zuring, per ben	f	0.10	— f	0.15
Snijboonen per 1000	f	5.50	— f	7.00
Prinsesseboonen, per 1000	f	0.—	— f	2.25

—o—

Waterstanden betrekkelijk N.A.P.

8 Juli.

Rivier.	Waarnemingspunt.	in M.	cM. was val in 24 uu	
Boven-Rijn	Keulen	39.26	13	—
„	Lobith	12.09	6	—
Waal	Nijmegen	9.61	6	—
„	St. Andries	4.58	2	—
Neder-Rijn	Arnhem	9.59	4	—
Lek	Vreeswijk	—	—	—
IJsel	Westervoort	10 17	4	—
„	Deventer	4.02	2	—
„	Kampen	0.19	—	2
Maas	Maastr. (Brug)	42.26	—	5
„	Venloo	10.42	—	15
„	Grave	6.56	22	—
„	St. Andries	2.60	20	—

—o—

Telegrammen.

Aan het Westerfront.

Parijs, 7 Juli. (H.). De zevende Juli is gekenmerkt door de hervatting van het offensief van de Engelschen. Inderdaad komt het er op aan — opdat de slag aan de Somme zijn zegepralenden vooruitgang herneme —, dat de vakken, waar de vooruitgang trager is geweest, vooruit worden gebracht in overeenstemming met de andere vakken. Onze bondgenooten hebben daar vandaag met volledig succes aan gewerkt. Zij zijn er in geslaagd op een front van 7 kilometer breedte vooruitgang van beteekenis te maken. De golvende lijn, die zij bezetten, zal door lateren vooruitgang recht gemaakt worden.

Op het vak van de Franschen was het ten volmaakt kalmen dag. De vijand heeft zijn vruchtelooze tegenaanvallen van den vorigen dag niet herhaald. Voor het oogenblik bepaalt hij er zich toe, zich haastig in te graven.

Wij, in afwachting dat de Engelschen even ver zullen zijn gevorderd als wij, maken van deze pauze gebruik om onze artillerie naar voren te brengen.

Londen, 8 Juli (R. B.) Van het Engelsche front werd Vrijdagavond gemeld: De zware gevechten begonnen vandaag kort na het aanbreken van den dag. Wij namen 500 gevangenen bij den schitterenden aanval op Contalmaison. De Pruisische garde, die daarna een tegenaanval uitvoerde, telde 5 bataljons. Enkele van de manschappen, die gevangen genomen werden, spraken over de nauwkeurigheid van het Engelsche artillerievuur. In een afzonderlijke aanval kregen wij voet in het bosch van Mametz.

Onze opmarsch in de buurt van Ovillers en La Boiselle links van het vroegere aanvalsfront heeft de Engelsche stelling veel verbeterd.

In Armenië.

Petrograd, 7 Juli (T.A.) Officieel. In de streek van Dvisjiflik hebben aanmerkelijke Turksche strijdkrachten 5 Juli tegen het aanbreken van den dag een gedeelte van onze stelling aangevallen en onze loopgraven bezet. Onze troepen hebben den vijand met handgranaten en met de bajonet teruggeworpen. Voor onze stellingen telden wij 300 lijken. De vijand verloor terrein en een groote hoeveelheid wapens en munitie.

Ten O. van de streek van Baiboert hebben onze afdeelingen, na door hun vuur de hardnekkige maar vruchtelooze aanvallen van den tegenstander te hebben verijdeld, op verschillende puntan het offensief genomen en zich meester gemaakt van een aantal hoogten, die de Turken in staat van verdediging hadden gebracht. Vier officieren en 120 soldaten werden gevangen genomen. Machinegeweren en materiaal werden vermeesterd.

Constantinopel, 7 Juli. Op den rechtervleugel is niets voorgevallen, behalve dat er patrouille-gevechten zijn geweest.

In het centrum patrouille-gevechten en plaatselijke beschietingen. In de Tsjorok-sectie vielen onze troepen den vijand aan wien het gelukt was, een heuvel in onze zich naar het O. uitstrekkende stellingen te bezetten. Wij hernamen den heuvel en achtervolgden den vijand tot aan zijne oude stellingen en bezetten een deel van het terrein. Een poging van den vijand om een overval uit te voeren in de streek die zich ten noorden van de Tsjorok in de richting van de zee uitstrekt, werd zonder moeite verijdeld. Daarbij werden gevangenen genomen en machinegeweren buitgemaakt.

Op den linkervleugel herhaalde de vijand zijn gewone aanvallen. In den loop van deze gevechten vernielden wij een kanonnen- en munitiepark van den vijand.

Aan het Oosterfront.

Petrograd, 7 Juli (T. A.). De gevechten aan den beneden-Styr worden met groot succes voor onze troepen voortgezet. Wij maakten ons meester van versterkte stelingen der Oostenrijkers en Duitschers bij Galoczia, Optovo en Voltsjetsk. Wij hebben vele gevangenen gemaakt, o. w. een regimentscommandant met adjudant. De vijand wordt door onze cavalerie vervolgd, deze veroverde bij Voltsjetsk een Krupp-batterij van zes stukken, welke nog slechts enkele schoten had gevuurd. Na een verwoed gevecht hebben wij de dorpen Komarovo en Gradie veroverd. Gemeld wordt, dat het station van Manevitsji door onze cavalerie bezet is en dat in den loop van de vervolging nog een batterij van vier stukken en van drie zware vuurmonden werden buitgemaakt. Zuidelijk van Stochod en in het gebied van den beneden-Lypa artilleriegevecht. Volgens de laatste berichten stijgt het totaal aantal krijgsgevangenen, die op 4 en 5 Juli ten westen van de beneden-Strypa gemaakt werden, tot 270 officieren en 9900 soldaten. Wij telden tot nu 29 veroverde mitrailleurs, zes bommenwerpers, drie mijnenwerpers, ruim 5000 geweren en eenige ballons met ontbrandbare vloeistoffen.

Ten noordwesten van Kimpolung nam de vijand krachtig het offensief, doch wij sloegen hem telkens terug. Op het Duna-front levendig geweervuur. Tusschen den sector van Dunaburg en de moerassen van Pinsk hevig artillerievuur op vele plaatsen.

Ten zuidwesten van het Narotsjimeer hebben wij, na een verwoed bajonetgevecht, een gedeelte der vooruitgeschoven Duitsche loopgraven veroverd. De vijand gaat hier voort met zijn aanvallen. In den sector oostelijk van Baranowitsji heeft de vijand eenige tevergeefsche aanvallen gedaan.

Petrograd, 7 Juli (T.A.) Avondcommuniqué: Op het Westerfront zetten onze troepen de ontwikkeling van hun succes voort in de streek ten W. van de sector Tsartorysk van de Styr. Na de burgt Gradie te hebben genomen, veroverden onze troepen na hevige gevechten met de bajonet de dorpen Doljitsa aan de straatweg naar Kolki, Manevitchi en Grouziatine. De Oostenrijksche en Duitsche gevangenen stroomen toe.

Op 't punt ten Z. van de Stochod onderhoudt de vijand in talijke sectoren een zeer hevig vuur.

Ten N. van de beneden-Lipa trachtte de vijand onder dekking van hevig artillerievuur het offensief te nemen in de streek van Schklin en Douborya. Korschung, maar werd teruggeslagen. Het artillerievuur houdt aan.

Op 't Galicische front op vele plaatsen artillerieduel. In de streek ten O. van Monarterjisko en aan de Koropetz gaan onze troepen voort den tegenstander achteruit te slaan. Ten O. van het dorp Sadzarki ten O. van Delatyn hebben we na een gevecht de vijandelijke positie genomen en gevangenen gemaakt.

Ten Z. van 't Narotchmeer deden de Duitschers een hevigen tegenaanval en heroverden een deel van de loopgraven welke ze gisteren hadden verloren. Het gevecht duurt voort. Over 'n aanzienlijk deel van 't front tusschen de Boven Njemen en de Pinsk-moerassen hevige artilleriebeschieting. Ten O. van Baranovitchi drongen de Duitschers ons in de streek van het dorp Odohorchim eenigszins terug in een hevigen tegenaanval. Concentratie van ons vuur noodzaakte hen terug te trekken. In de streek van Baranovitchi hebben onze mitrailleurs in nachtelijke aanvallen talrijke duels uitgevochten met die der Duitschers en deze tot zwijgen gebracht. In deze laatste gevechten onderscheidde zich in het bizonder de mitrailleuronderofficier Adora, die aan 't hoofd gewond door granaatscherven, geen terrein verloor en de Duitschers enorme verliezen toebracht.

Weenen, 8 Juli (C. B.). De „Neue Freie Presse" meldt: De Russen zijn bezig hun stellingen bij Jacobmy en Kurlibaba voor verdediging in te richten. Zij maken draadversperringen, waaruit blijkt, dat zij hun offensief zullen staken. Dit zijn voorteekenen van een verandering in den strategischen toestand. Uit het verhaal van krijgsgevangenen werd bekend dat het voorgenomen bezoek van den tsaar aan Czernowitz is uitgesteld. Het door de Russen uitgestrooide bericht van de opening van een sneltreinverkeer tusschen Kiev—Czrenowitz en de Bukowina is een grove leugen, daar de gewichtige bruggen door de Oostenr.-Hongaarsche troepen bij hun terugtocht zijn vernield en de Russen deze, met het oog op den onzekeren toestand, nog niet hebben hersteld.

Aan de Anatolische kust.

Constantinopel, 8 Juli. (W.B.) In de wateren van Smyrna beschoten eenige vijandelijke schepen de kust; zij verwijderden zich zonder resultaat te hebben bereikt.

Voor Haifa verscheen een Fransch moederschip voor vliegtuigen, van welk schip twee watervliegtuigen opstegen. Een van die twee viel in zee; de vlieger en de waarnemer werden door het andere vliegtuig gered. Wij echter trokken het onbeschadigde vliegtuig aan land, maakte de daarin aanwezige bommen,, machinegeweren en munitie buit.

Duitschland.

Het Duitsche standpunt.

Berlijn, 8 Juli (W. B.) Volgens het rapport van admiraal Jellicoe, zou het verlies der Duitschers in den slag aan het Skagerak drie linieschepen van het dreadnoughttype, 1 linieschip van de Deutschland-klasse, 5 lichte kruisers, 6 torpedobootjagers en 1 onderzeeër bedragen, die men alle zag zinken. Voorts zouden twee linieschepen, een linieschip van het dreadnoughttype en drie torpedobooten zoo zwaar beschadigd zijn, dat het een vraag is of zij de haven hebben bereikt. Op den 4den Juni berichtte de Engelsche admiraliteit echter, dat, hoewel de Britsche verliezn zwaar waren, bij de Duitschers minstens een slagkruiser vernield en een ernstig beschadigd was. Van een slagschip werd bericht, dat het gedurende het nacht gevecht door onze torpedobootvernielers in den grond geboord werd en twee lichte kruisers buiten gevecht gesteld en waarschijnlijk gezonken waren. Het getal der vijandelijke torpedobootjagers, die gedurende den slag buiten gevecht gesteld zijn kan niet met zekerheid worden opgegeven; het moet echter zeer groot zijn.

Inderdaad bedroeg het geheele verlies gedurende den slag: 1 oud lineschip, vier kleine kruisers en 5 torpedobooten.

De luchtaanval op Karlsruhe.

Berlijn, 8 Juli (W.B.) (verv.) 'n Deel der projectielen trof de wijk der kleine burgers en arbeiders. Ook sloegen eenige bommen in bij het paleis waar de koningin van Zweden op het ziekbed lag. De ergste verwoesting echter richtte de vijand aan op de feestplaats dichtbij, onder de kort te voren nog zoo vroolijke en schuldelooze kinderen. Toen de Fransche vliegers na een kwartier weer verdwenen, konden ze zich beroepen op het treurig succes 117 weerlooze menschen, o.w. 30 mannen, 5 vrouwen en 82 kinderen een schrikkelijke dood te hebben bereid en dat 140 ongelukkigen, o.w. 48 mannen, 20 vrouwen en 72 kinderen gewond in hun bloed lagen te jammeren en dat wanhopige moeders naar de ontzettend verminkte lijken van haar gedoode lievelingen zochten. Een had drie aardige jongens verloren, een andere, de weduwe van een gesneuvelden militair, haar eenigen zoon. Soldaten, zelfs die in het veld geen vrees voor den strijd gekend hadden, bekenden, dat die hun nooit zoo vreeselijk voor oogen was gekomen. De Fransche natie, welke zich zoo graag als natuurlijk voornaam voordoet, kan in haar geschiedenis een nieuw heldenfeit boeken. 154 Duitsche kinderen moesten bloeden. Zal dit het Duitsche volk afschrikken? De Franschen kennen ons slecht als ze dit vermoeden. Uit de diepe rouw van de vermoorde jeugd, uit het innige medelijden met de klagend emoeders, zal onze vaste wil ter overwinning, slechts nieuwe toornige kracht putten. Ook de schuldelooze offers, welke de groene zoden van 't Karlsruher kerkhof dekken, zijn niet te vergeefs gevallen. Als wij zelf, zal ook Frankrijk hun nog lang en smartelijk gedenken.

Engeland.

Londen, 8 Juli (R.). Kellaway, lid van het Lagerhuis en parlementair secretaris van het ministerie van munitie, heeft, te Bedford het woord voerende, gezegd, dat niets wat Duitschland ooit gedaan had, het werk evenaardt, dat Engeland in de afgeloopen 12 maanden heeft verricht. Verleden jaar had Lloyd George in een rede gezegd, dat er voorzien was in 11 nieuwe arsenalen. Thans waren er geen elf maar negentig arsenalen gebouwd. De productie van kanonnen en houwitsers is met ettelijke honderden percenten toegenomen.

In 1914 waren er 184,000 vrouwen in de oorlogsindustrieën werkzaam. Thans was haar aantal 660,000. Het geheele aantal van de werklieden in de oorlogsnijverheid bedroeg in 1914 1,198,600. Dit is nu gestegen tot 3,500.000.

Er is een toestel uitgevonden om den schootsafstand tot aan een Zeppelin te ontdekken, dat de juiste hoogte, waarop de Zeppelins zich bevinden, aangeeft.

Japan.

Tokio, 7 Juli (R.). Het ministerie van buitenlandsche zaken heeft de volgende mededeeling verspreid: „De nieuwe Russisch-Japansche overeenkomst heeft ten doel, in verband met andere internationale regeeringen, stabiliteit in Oost-Azië te verzekeren. Zij legt getuigenis af van het krachtige besluit van beide mogendheden om betrekkingen van onderling vertrouwen en volmaakte overeenstemming te onderhouden en hun pogingen te vereenigen tot verdediging van hun wettige rechten en belangen in het Verre Oosten. Zij doet in geen enkel opzicht afbreuk aan de positie van een andere mogendheid, die evenzeer vredelievende oogmerken nastreeft. Zij is in volkomen overeenstemming met en verleent kracht aan het Engelsch-Japansche bondgenootschap, waar zij uit voortgevloeid is."

Zweden.

De Engelsche blokkade.

Stockholm, 8 Juli. (W.B.) Volgens een mededeeling aan „Svenska Dagbladet" is het Zweedsche transatlantische stoomschip „Stockholm" onverwacht door de Britsche autoriteiten gedwongen naar Liverpool te gaan en daar een deel van zijn lading te lossen.

Volgens Sociaaldemokraten moet de aanleiding daarvan zijn, dat de Stockholm 750 ton koper en 350 ton leer aan boord heeft.

Stavanger, 8 Juli. (W.B.) Het Noorsche s.s. „Prunelle" is Maandag 3 Juli in de buurt van Kaap Lindesnäs, op een afstand van één zeemijl uit de Noorsche kust, door een onderzeeër aangevallen en beschoten. Het vaartuig stopte niet, wijl het zich binnen de territoriale grenzen bevond. Noordsche torpedobooten hebben jacht gemaakt op een onderzeeër die, na onderdoken te zijn, in westelijke richting verdween.

Men neemt aan, dat het een Engelsche onderzeeër is geweest.

Financiëele berichten.

— Bij de inschrijving op 169 aandeelen ad f 1000 nominaal der N.V. Hillen's Sigaren- en Tabaksfabriek, is het aangeboden bedrag zeer ruim volteekend.

— De Locaal-Spoorweg.-Mij. Varsseveld—Dinxperlo keert geen dividend uit.

Als commissaris is hernoemd de heer S. J. Karsten, burgemeester van Wisch.

— De Bedrijfsverzekering Maatschappij Lucrum, te Utrecht, heeft heeft het dividend vastgesteld op 7 pct. (als v.j.).

— De N. V. Kaashandel Maatschappij „Gouda" heeft 't dividend op 11 % bepaald.

De heer J. M. Wagenaar Hummelinck is als commissaris herkozen.

Rotterdam-Tapanoeli Cultuur Mij.

De aanplant der onderneming „Hapesong" werd door bijplanting van enkele bouws met koffie gebracht ban 1185½ op 1201¼ bouw, waarvan rubber 891¼ bouw. kofie 301 bouw en coca 9 bouws.

De Ficus wordt gaandeweg geheel uitgekapt en vervangen door Hevea. In verslagjaar is men daarmede begonnen.

De oogst leverde totaal uit ongeveer 142.385 K.G. Hevea en ongeveer 75 K.G. Ficus, tegen een raming van 140.000 K.G. totaal.

Het aantal aangetapte Hevea's steeg van 105.156 tot 119.897 K.G. Gemiddeld werden er gedurende het geheele jaar getapt 113.882 boomen. De gemiddelde opbrengst per boom per jaar bedroeg 1215 gram.

De rubberoogst voor 1916 wordt geraamd op ongeveer 165.000 K.G.

De onderneming Hapesong leverder in verslagjaar 1000 picol Robusta-koffie. De oogst voor 1916 wordt in Indie geraamd op 2000 picol.

De aanplant der onderneming „Badiri" werd uitgebreid tot 600 bouw, beplant met 46.785 cocospalmen.

De aanplant der onderneming „Marpingan" werd uitgebreid van 400 tot 550 bouws, waarop stonden per ult. 1915 pl.m. 550.000 koffieboomen. Tusschen deze koffie werden in de jaren 1913, 1914 en 1915 totaal ongeveer 24.000 Hevea's in ruim verband geplant. De stand van de koffie is uitstekend en deze onderneming belooft in dat opzicht goede resultaten.

Banjoewangi Thee en Rubber Cult. Mij.

De koffie-oogst der onderneming Djatirono bracht op f 299.204; de uitgaven voor de exploitatie bedroegen, inclusief het aandeel in de algemeene onkosten, interest enz. alsmede het tantieme voor den administrateur totaal f 139.055, zoodat de oogst Djatirono een winst liet ad f 160.149.

De exploitatie-uitgaven voor de onderneming Goenoeng Raoen beliepen, eveneens inclusief het aandeel in algemeene onkosten. Interest enz. f 118.701.

De opbrengst van den theeoogst beliep f 44.324, zoodat deze oogst een verlies liet van f 74.377. Van dit verliessaldo wordt f 32.155 ten laste der ondernemin g geboekt als zijnde onderhoudskosten en algemeene onkosten ten laste van niet productieven aanplant. De rest of f 42.221 komt ten laste van de winst- en verliesrekening.

Oogst 1916 wordt geraamd op ruim 9000 picols koffie, 210.000 halve K.G. thee en 14.000 halve K.G. rubber.

Gulf States Steel Co.

De netto-ontvangsten over de maand Mei hebben bedragen $ 204.890 en voor de eerste vijf maanden van 1916 in totaal $ 787.913. De maatschappij heeft een eerste dividend van 1½ % op hare uitstaande $ 18.452.000 niet cumulatief preferente aandeelen gedeclareerd, betaalbaar 1 Augustus a.s.

Portugeesche TabakMaatsch.

De verkoopen van de PortugeescheTabak-Maatschappij hebben gedurende Mei, zijnde de eerste maand van het boekjaar 1916/17, bedragen 207.943Kg., ter waarde van 916.893 escudo's tegen 224.047 Kg. voor een waarde van 882.225 escudo's gedurende dezelfde maand van het vorige jaar.

Guyana Goud Placer-Mpij.

Het bestuur van de Guyana Goud Placer meldt, dat de goudopbrengst heeft bedragen: Jan. t.m. Maart 1916 30.598 gram ter waarde van pl.m. f 45.447; April 1916 11.871 gr. ter waarde van pl.m. f 17.806.

Van 1 Jan. tot en met ult. April 1916 42.169 gr. ter waarde van pl.m. f 63.253 tegen 31.400 gr. ter waarde van pl.m. f 47.200 van 1 Januari tot en met 5 Mei 1915.

Uit de Residentie.

* De mail. — 15 Juli e.k. verzending van brieven en andere stukken naar Ned. Indië per „Wilis", van de Rotterdamsche Lloyd, welke via de Kaap de Goede Hoop gaat.

— In een openbare vergadering van Ged. Staten van Zuid-Holland, Maandagnamiddag 1½ uur, zal worden behandeld: de voorziening van de Gezondheidscommissie alhier tegen de niet-onbewoonbaarverklaring van 9 benedenwoningen in de Herzogstraat, Scheepersstraat en Kritzingerstraat.

— Gemeld wordt dat het resultaat der actie in het kappers- en barbiersbedrijf tot dusver bevredigend is. Slechts enkele patroons hadden den vorigen Zondag hunne zaak niet gesloten. Het bestuur van de Haagsche afdeeling der „Ver. tot bevordering van Zondagsrust" en het comité van actie uit de kappers- en barbierspatroonsvereeniging besloten nogmaals er een dringend beroep te doen op het publiek, tot het verleenen van zijne onmisbare medewerking, aangezien is gebleken, dat het publiek de beweging nog niet voldoende steunt, daar er nog te velen zijn, wien het blijkbaar moeilijkt valt met de gewoonte om zich ook des Zondags te doen bedienen, te breken.

— In de Kloosterkekr treedt morgenochtend 10½ uur op ds. H. P. Fortgens, van Lage Zwaluwe; — in de Regentessekerk 6½ uur de heer J. J. A. Fernantzen; — in de nieuwe Badkapel te Scheveningen, 10½ uur, ds. B. Tichelman, van Scheveningen; — voor de Vrijz. Herv. te Scheveningen, Paulus Buysstraat 51, 10½ uur. ds. W. Hamilton of Silvertonhil, van Hoorn; in de Loge, Prot. Bond, 10½ uur ds. M. v. d. Vegte, te Drachten; — in de Ev. Luth. Gem. 10½ uur ds. Schade van Westrum.

Burgerlijke Stand.

's-Gravenhage, 8 Juli.

ONDERTROUWD: J. Hoogendijk en C. Verbaan. — A. Bos Sulpke en F. P. La Rivière. — mr. J. H. van Welsen en W. H. Stoof. — P. C. Wevers en M. J. G. Jungschläger. — J. W. Blij en Ch. J. Meuzelaar. — G. D. M. Briedé en F. Koderitsch. — H. W. Bulthuis en J. Gerritse. — dr. J. A. R. Frederikse en S. A. Molenbroek. — R. C. Hennus en P. A. W. Nurnberger. — T. Hillen en W. C. v. d. Kamer. — H. Hoekstra en W. A. de Vries. — B. A. Huijsers en E.M. Rietdijk. — F. J. Peet en A. de Leeuw. — A. J. Ritter en J. A. Stortenbeker. — A. H. Romijn en M. E. Wijnbeek. — W. P. A. Seijn en E. C. v. d. Made. — J. D. Snuif en A. J. G. Ipenburg. — G. Stout en M. Starreveld. — R. M. Stracke en H. G. C. Brouwer. — H. Martens en A. Drees. — W. Groeneveldt en M. M. E. v. Baar v. Slangenburgh. — A. L. L. J. Sutorius en J. M. A. Theissing. — J. Verloop en C. Haasnoot. — U. J. v. Beekom en A. de Vries. — L. P. de Beer en L. H. J. Kulling — C. J. M. Bonten en C. S. J. v. Halderen. — P. A. de Wit en R. Wiarda. — J. J. Hansler en H. Brouwer. — J. J. S. Monnier en B. Looijs. — F. Petri en C. M. v. d. Hoogenband. — J. J. v. Hoesel en J. H. Gebers. — J. F. Stevens en B. de Nocker. — W. Kling en E. J. Coelman. — F. K. de Leijser en M. C. Overbeek. — H. M. Langerak en S. van Wijk. — J. Spaans en H. v. Welzenes. — J. Weeber en T. Prins. — Ph. P. M. Guit en J. M. v. Doesterling. — A. de Groot en E. L. v. d. Berg. — L. Kortekaas en M. L. Gaillard. — L. Trip en T. Baas. — J. P. Kolb en en S. J. Kranendonk. — M. J. P. v. d. Werf en J. M. E. de Groot. — J. Hamme en M. Mansvelder. — C. L. Schrevelius en J. M. Doorschodt. — A. Tilgenkamp en C. J. Snoeren. — J. C. M. Soetmulder en H. F. Thorbregger. — A. M. Learbuch en K. Damsma. — P. Koert en G. J. Veldhuizen. — P. A. Noot en C. C. Krom. — J. J. Molenkamp en A. v. d. Woude. — K. J. de Jong en A. C. M. Losheijd. — I. v. Elten en J. G. Coolen. — W. F. J. Koolen en J. Avé. — P. C. v. d. Zee en G. Matthijssen. — P. Barth en J. Teerstra. — A. M. G. Freijser en S. M. de Bruijn. — H. Vogel en A. H. v. Bruggen. — J. P. C. Poldervaart en J. M. J. Hogervorst. — E. Timrott en M. A. Braakensiek. — L. Wolter en N. J. A. Groven. — A. C. Balke en A. J. Grolle.. — A. H. Vermeulen en J. G. M. Degecamp. — F. Daubaton en K. C. v. Vloten. — J. B. Grandjean en C. H. Ruijssenaers. — H. Luitwieler en A. Malgo — L P J Secrève en M. A. v. d. Noll. — R. C. Zondag en C. G. Bor. — Ch. J. Bollee en G. Th. v. Os v. Delden. — Th. J. v. d. Krogt en M. v. d. Elst. — H. Roelfsema en R. v. Zanten. — C. Waardenburg en T. C. Post. — W. Pakvis en M. Storm.

mr. J. F. Cornelis en A. E. Massink. — A. Groen en G.J. W. Sprong.

BEVALLEN: J. A. Ch. Kop geb. Gerritsen van der Hoop z. — J. Jansen geb. Houwing z. — M. Poons geb. Lamport d. — E. W. Heus geb. Visser e. — G. G. Vlaardingerbroek geb. Eikendaal d. — A. G. Rietveld geb. Punt z. — A. E. v. d. Lubbe geb. Huijgens z. — E. Hoogduin geb. Vogel z. — M. C. Veldman geb. Heijl d. — C. J. M. du Chatenier geb. Geenen d. — M. H. J. Oosterbaan geb. v. d. Doorn z. — J. v. Dorp geb. Eerhart z. — H. G. Vermaas geb. Smit z. — J. Litzouw geb. Durieux d. — C. A. v. Wely geb. Verheij d.

OVERLEDEN: M. v. d. Bosch o. m. 35 j.; W. Keijzer wedr. v. M. v. Ingen 79 j.; J. A. Drubbel o. vr. 17 j.

Vermakelijkheden.

Scheveningen. Kurhaus. Dagelijks middag- en avondconcert.

Matinée, 3 uur, door het Residentie-orkest onder leiding van den heer Leo Ruygrok. Solisten: de heeren J. Corbet (trompet) en L. Schweitzer (trombone).

1. Ouverture „Titus," Mozart. 2. a. Serenade, voor strijkorkest, Haydn. b. Tempo di gavotta, Martucci. 3. „Tout Paris", wals Waldteufel. 4. Orkestsuite uit het ballet „Callirhoë", Chaminade. 5. Ouverture „Pique Dame", Suppé. 6. „Herzenswunsch" solo voor trompet en trombone, A. Lange (J. Corbet en L. Schweitzer). 7. Fantasie „Aïda" (arr. Tavan), Verdi.

Concert 8½ u. door het Residentie-orkest, onder leiding van Rhené-Baton. Soliste: Rosa Spier (harp).

Ouverture „Tannhäuser", Wagner, „Die Moldau" (zetting voor harp-solo, door Truccek), Smetana (Rosa Spier. Marche héroïque, Saint-Saëns. a. Sérénade, b. Menuet, (voor harp, A. Hasselmans (Rosa Spier. „Faust-ballet", Gounod.

's Avonds 8½ uur Concert door het strijkorkest „Euterpe", dir. de heer Jac. van den Burg. Soliste jkvr. Wanda Hooft, (viool).

Concerto grosso in D-dur, Händel. Met 2 Obligaat-violen en Obligaat-cello. (de dames jkvr. Wanda Hooft, Nicoline Middelbeek en de heer Hendrik Hemmes. Ciacona, viool-solo, Vitali (jkvr. Wanda Hooft, pianobegeleiding: mej. E. Caland). Serenade No. 2, F. H. J. Roll, (1ste uitv.) „Solitude dans la montagne", viool-solo, Ole Bull-Svendsen (jkvr. Wanda Hooft, met begeleiding van strijkorkest). „Acuare las Valercianas", Edoardo L. Chavarri.

Wandelhoofd Kon. Wilhelmina. Iederen dag en 's avonds concert.

Kurhaus-Bar. Middag- en Avondconcert.

Scheveningen. Seinpost. Zaterdag en Zondag Wiener Operette „Der Tanzanwalt", 8.15 uur.

Cabaret Artistique. Zaterdag en Zondag. Het Internationale Lied, 8.30 uur.

Theater Seinpost. Zondag „Tanzanwalt", Maandag „Graf von Luxemburg".

— Nieuwe of Littéraire Sociëteit. Muziekuitvoering door de Kon. Mil. Kapel, kapt.-dir. N. A. Bouwman. Aanv. half vier Vita Nova. Mil. Marsch, Van Leeuwen. Ouverture: Ruy Blas, Mendelssohn. Uit Java's blauwe bergen, Wals, Mackns. Polka de Concert, Waldteufel. Habanera, Gilbert. Der Graf von Luxemburg, Lehàr. Fantaisie sur: Lakmé, Opéra de Delibes. Parès. Frau Luna. Marsch, Lincke.

Bij slecht weer. Aanvang half vier.

Schützen Marsch, Faust. Ouverture Pique Dame, Von Suppé. Kind du kannst tanzen, Leo Fall. Au Moulin, Gillet. Königin der Nacht, Herrmann. Sérénade des Mandolines, Desonnes. Fantaisie sur l'Opéra Cavalleria Rusticana, Mascagni. Goud en Zilver, Kwast.

— Dierentuin. — Maandag 10 Juli. Concert door het Rott. Stedelijk Orkest, 8 uur, dir. Bart Verhallen.

Marche Triomphale, F. Schubert. Ouv. „Die luistigen Weiber v. Windsor, O. Nicolai, Slavische Tanze, A. Dvorak, Suite de Ballet de „Coppelia. a. Air Slave varié. b. danse de fête et Valse des Heures. c. danse des automates et Valse. d. Czarda, L. Delibes. Ouverture „Der Hardeschacht" F. v. Holstein. Cleopatra. Introduction et Polka voor pistonsolo, voor te dragen door den heer C. Doetz, E. Damaré. a. Im Wirthshaus, G. Jensen. b. Sérénade, M. Moszkowski. Gr. Fant. sur „Lakmé", Bart Verhallen, L. Delibes.

Haagsche Kunstkring. Tot en met 8 Juli op de Steuntentoonstelling van werk der leden naast het tentoongestelde een groep van het lid M. P. Reus, en Teekeningen en Lithografieën door Th. van Hoytema.

Kunstzaal Pictura. Tentoonstelling van Schilderijen enz. van moderne meesters.

Pulchri Studio. Biz. groepententoonstellingen. Hoofdgroep: J. E. v. d. Wetering—De Rooy.

Gebouw voor K. en W. Bioscoopvoorstellingen Alberts Frères.

Olympia-Theater, Bioscoopvoorstelling, 8 u.

Apollo-Theater, 8 u. Bioscoopvoorstelling

Familie-Bioscoop, 8 u.

Passage-Bioscoop, Voorstelling van 7-11 u Zondag.

Wass. Weg H. C. C.—V. V. V. H. C. C. II A—H. C. C. II B.

v. MOORSEL, Opruiming

Schoolstraat 27.
GESLOTEN VAN 5-7 UUR.
Stalen worden niet op zicht gezonden.

Coupons Stoffen en Mousseline, Witte Goederen en Tafelgoederen worden beneden fabrieksprijzen opgeruimd.
Stukjes Witte Katoen en Keper, groote partij Baddoeken, zeer voordeelig.
Huishoudschorten, Rokken, Serge, Laken- en Tailleurstoffen.
Op alle Courante Artikelen 10 pct. korting.

CARRE

SCHEVENINGEN Gevers Deijnootplein
OPENING
210 **19** **WOENSDAG JULI**
's avonds 8 uur.

Kaart voorverkoop van af 15 Juli in het Circus-Restaurant.

Algemeene Vergadering

van
AANDEELHOUDERS
der
Bouwgrond-Maatschappij „'s-Gravenhage—Voorburg."

op Zaterdag 15 Juli 1916 des namiddags 2 uren, in het **Zuid-Hollandsch Koffiehuis** te 's-Gravenhage.

De punten van behandeling liggen ter visie ten Kantore der Maatschappij te Voorburg, **Koningin Wilhelminalaan no. 17,** hoek Broeksloot, iederen werkdag des voormiddags van 10-12 uren. Aandeelhouders, die aan de beraadslagingen en stemmingen wenschen deel te nemen, moeten hun aandeelen ter vergadering deponeeren.

DE DIRECTIE.
Voorburg, 27 Juni 1916. B28

Delflands Sluisgeld.

Tot de ontvangst van het Delflands Sluisgeld wordt zitting gehouden in het Feestlokaal in de **Willemstraat,** op **Maandag 3 Juli** en **Maandag 10 Juli 1916** van des voormiddags 10 uur tot des namiddags 2 uur.

De Secretaris Rentmeester van Delfland,
J. POST VAN DER BURG. B

Belgische Anthraciet.

		per H.L.
Belg. Anthraciet	30-50	f 2.20.
Belg. „	20-30	f 2.10.
Duitsche „	30-50	f 2.10.
Duitsche „	20-30	f 2.—.
Eier „	30-50	f 1.50.
Mach. geklopte Cokes		f 0.95.
Grove Parelcokes		f 0.80.

Bestellingen te doen bij
MULDER BORSBOOM.
Newtonstraat 308,
bij de Beeklaan.

ATTENTIE S.V.P.
aan DAMES en HEEREN dat
Mej. D. EREIRA
den **hoogsten prijs** geeft voor
Dameskleeren,
— **Heerenkleeren,**
Meubelen,
Tapijten.
Bedden enz.
Verhuis-opruimingen.
Dagelijks aan huis te ontbieden. 20
BEZEMSTRAAT 3 of 5.
TELEPHOON 1148.

Meubelhuis

19 Prins Hendrikplein 19

Halte Lijn 3 **Telef. 1896**

1 noten geschilderd Ledikant met 2/2 Stroomatr., 1 Veerenbed en Peluw f 35; 1 2-pers. mah. Ledikant met Springmatras f 50; 1 2-pers. ditto f 55; 1 mass. noten gebeeldh. met Springbak f 50; 1 pitch-pine 1-pers. f 15; 1 1-pers. eiken Slaapkamer, ingelegd met ebbenhout, compl. f 160; 1 2-pers. compleet f 160; 1 2-pers. Waschkast met opzet f 55; 1 mah. Linnenkast f 37.50 en f 47.50; 1 mah. Bonheur du jour f 45; 1 Serre-Ameublement f 16 en f 35; 1 eiken Bureau-Ministre f 46; 1 2-pers. pitch-pine Waschkast met opzet f 50; 1 noten Bonheur du jour f 45; 1 eiken Buffet f 45; 1 mah. Penantkast f 20; 1 Divan f 16.50.

Verder: Linoleums, Inlaid, Ameublement, Kleeden, Spiegels, Klokken, antieke en nieuwe Meubelen.

Inkoop van geheele en gedeelten van Inboedels.

TEL. 1896. 50

Prins Hendrikplein 19.

F. H. BOTHE

VEENESTRAAT 21. **Tel. 2157.**

EXTRA ZOMERAANBIEDING

VAN ALLE SEIZOEN-ARTIKELEN.

Opening 's morgens 10 uur — **Tusschen 5—7 gesloten.**
100

De Fabriek, Magazijnen en Kantoren van Ph. SIMONS & Co.

zijn vanaf heden gevestigd:
50

Rijswijkscheweg No. 600

Te Koop aangeb. Heerenh. en Perc.

Inlichtingen Woningbureau „De Avondpost"

(29)	**Daendelsstraat,** 7 K. Sere, balcon, tuin f 7500	
(40)	**Van Bylandtstraat,** 6 K enz.	6500.—
(51)	**Buys Ballotstraat** (Heerenhuis) 7 k., kelder, tuin enz. koopsom	7000.—
(52)	**Copernicusstraat 121** (Heerenhuis), 8 k., keuk., keld., t.	7500.—
(7)	**Hoornbeekstraat** (Heerenhuis)	8400.—
(31)	**Galileïstraat,** 10 k., 2 t., 2 balc., tusschenzolder enz.	8500.—
10)	**Van Hovestraat,** 8 kamers, 2 tuinen, 2 balcons	9000.—
(54)	**Villa Huygensstraat Voorburg,** 9 K. prov. Kam. 2 tuinen, te zien direct te aanv.	Steeds f 9500.—
(35)	**Van Hovestraat,** 9 k., 2 balc., 2 tuinen, boulevard 6.20 M. breed, gas en electrisch licht	10.000.—
(44)	**Verhulststraat,** 10 k., keuken, tuin, electr. licht, enz.	11.000.—
(11)	**Van Boetzelaerlaan,** 11 kamers, tuin, 3 balcons	10.500.—
(4)	**Pieter Bothstraat,** 9 kamers, hoekhuis	11.000.—
(50)	**Cornelis Jolstraat,** 10 kamers, 2 tuinen	11.000.—
(25)	**L. v. Nieuw Oost-Indië,** 10 k., 2 t., serre, modern geb.	11.500.—
(26)	**v. Boetzelaerlaan,** 10 k., enz., tuin op het Z., electr. licht	11.250.—
(36)	**Van Hovestraat,** 11 k., 2 balcons, 2 tuinen, boulevard, 7.40 M., gas- en electrisch licht, spreekkamer	12.000.—
(12)	**Van W. van Dijkveldstraat,** (1 perc.)	12.500.—
(18)	**Emmastraat,** vier ben.- en vier bovenhuizen met ruime tusschenb., bev. o.m. 6 kamers, voor- en achtertuin. Nabij tramlijnen 3, 4 en 7 en Stat. Sol. geb. op vooruitg. stand. Ben. kap. f 12000 of f 13000 (11% rente).	
(8)	**Van Boezelaerlaan,** 10 kamers, tuin	13.000.—
(9)	**Van Boetzelaerlaan,** 10 kamers, tuin	13.000.—
(13)	**Frankenslag,** 10 k., 2 serr., keuk., keld., zold., pr. uitz.	13.000.—
(24)	**v. Boetzelaerlaan,** 10 k., electr. licht, tusschenz., vele gem.	13.000.—
(39)	**Van Speykstraat,** 12 kamers, kelder, gr. tuin enz.	14.000.—
(49)	**Perceel N. Molstraat,** 300 vierk. M. groot (zeer geschikt voor gr. zaak of fabriek)	14.000.—
(57)	**Belgische plein,** 17 K. 2 Keukens, 4 Serres, tuin enz. Koopsom	f 16000.—
(38)	**v. Boetzelaerlaan,** 10 k., serre, keuk., t., steeds te zien	16.000.—
(1)	**Celebessstraat,** zeer mooi Heerenhuis te koop	16000.—
(27)	**Noordwal,** 1 perc. 300 M².) bovenh. verh. voor f 325.— werkpl. v. f 300.— en werkpl. met erf f 42½—, goed verh.	17.000.—
(52)	**Prins Hendrikstraat,** (Winkelh. m. ruime woning), (1ste kl. wakelstand) Koopsom	f 17.500.
(33)	**Anna Paulownastraat,** (1 perceel), huuropbr. f 1050.—	20.000.—
	Prins Mauritslaan, 10 k., keuk., keld., serres, tuin enz.	21.000.—
(47)	**Sweelinckstraat,** 12 k., badk., tuin enz., electr. licht; bezichtigen en aanv. voor af overeen te komen. Kooppr.	21.000.—
(53)	**IJsselstraat,** (vier perceelen goed verhuurd en zeer solide gebouwd. Koopsom	21000.—
(45)	**Prins Mauritslaan,** 12 kamers, keuken, kelder, tuin, enz.	22.500.—
(16)	**Statenlaan,** 12 kamers, 2 serres	25.000.—
(48)	**Laan van Meerdervoort,** 11 k., keuken met bijkeuk., erker, 2 gr. serres, tuin 50 M. diep, koopsom	25.000.—
(42)	**Prins Mauritslaan,** 12 kamers, keuken kelder, serres, balcons	26.000.—
(58)	**Belgische plein,** 17 K. 2 Keu kens, 4 Serres, tuin enz. Koopsom f 16000. tezamen met register No. 57	f 30000
(30)	**Constant Rebecquestraat,** 3 winkelh., met 6 bovenhuizen Koopsom	48.000.—
(59)	**Voorburg (Z.-Holl.) Heerenhuis Westeinde 2.**	

BOEKHOUDEN in Drie maanden met Diploma

Wetenschappelijk, Theoretisch, Practisch. Uitvoerig prospectus met overtalrijke prima aanbevelingen franco en gratis op aanvrage bij

J. C. ter BRUGGEN, Leeraar M. O. Boekhouden.
2e Sweelinckstraat 180, tegenover Lübeck- en Nicolaïstraat. Tramlijn A, halte Stadhoudersplein. **Ruim 3000 leerlingen, een voor een geleerd, mondeling en briefwisselend.** 36

Den Haag 26 Februari 1915. Schuytstraat 257. Geachte Heer ter Bruggen Bij dezen betuig ik U mijn hartelijken dank voor het genoten onderwijs in het boekhouden. Daar ik Uwe methode zeer waardeer om het helder zakelijke er van zal ik overal waar de gelegenheid zich voordoet U met overtuiging aanbevelen. Hoogachtend Uw dw. dr. E. C. VAN SLOOTEN.

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt 25–26.
40

Gelakte Kindermeubelen.

Gegarneerde Wiegen en Luiermanden.

Afd. 1e en 2e Etage. **Lift.**

ZIJ DIE DENKEN

dat het voldoende is alleen des morgens de tanden te poetsen, verkeeren in een dwaling; men schuiere ook vooral 's avonds de tanden. — De **POOL's** tandmiddelen met hun sterk bederfwerende eigenschappen en heerlijk verfrisschenden smaak zijn daarvoor aangewezen. Men lette dus bij het koopen vooral op den naam **„POOL"** en het welbekende fabrieksmerk, de twee gekruiste tandborstels waartusschen een **P,** en weigere namaaksels.

N.V. Tandmiddelen fabrieken „ATOL"
v.h. L. POOL & ZONEN, Amsterdam. 40

A. KOGELS & ZOON

PRINSESTRAAT 52-56
Telef. 2825. 50

Wit linnen.
„ Suède.
Bruin glacé of boxcalf.
Fantasiestof en glacé rondlak.

Kinderlaarzen prijzen naar grootte.

Inmaakpotten

in alle maten ontvangen, tegen fabrieksprijzen.

Magazijn van glas, porselein en aardewerk,
40 **Louis de Wind Ezn.**
Piet Heinstraat 43.

HEDEN RECLAME WEEK!

FRANS VAN WIJK & Zonen

24 Vlamingstraat 15

Hangende Badgeysers
„Prof. Junkers", „Gloria" en „Houben",
Koperen staande Badgeysers „Nemphon" f 75.—.
Geëmailleerde baden van f 50.—, f 60.—, f 75.—.

Oud Goud, Zilver Diamanten en Platina

TE KOOP GEVRAAGD
tegen zeer hooge waarde.
S. LOGHER.
Spui 53, bij de Spuistraat, t.o. het Belastingkantoor. A10

Vereeniging Koninklijk Zoölogisch Bot. Genootschap.

De verkiezing van een **Commissaris** wegens de periodieke aftreding van den Heer R. H. LAVERMAN, die zich herkiesbaar heeft gesteld, zal plaats hebben van 10 tot en met 12 Juli. De stembus is geopend:
Maandag 10 Juli van 11-1 en des avonds van 9-10 uur.
Dinsdag 11 Juli van 11-2 uur.
Woensdag 12 Juli van 11-2 uur.
's-Gravenhage 1 Juli 1916.
DE DIRECTEUR. B16

Cabaret Artistique

Scheveningen.
Directie: MAX VAN GELDER.
Hedenavond 8,30 u.
Het Internationale Lied
JEAN LOUIS PISUISSE.
Chansonnier et Conferencier.
ANTOINETTE VAN DIJK.
Oud-Hollandsche liedjes.
MARCEL BARGER.
Pierrot-liederen.
MEINA IRWEN.
Danseuse Mime.
WILLY CORSARY.
Moderne liederen. 32
CHARLES HEIJNEN
Zanger-Componist.
Aan den vleug: JAN HEMSING.
BELA RUHA
et son Orchestre.
Prijzen der plaatsen: **Loge** f 2.50, **1e. rang** f 2.—, **2de rang** f 1.50, **3de rang** f 1.— inbegrepen sted. bel. enauteursrechten.
Plaatsbespr: (ook telefonisch ond. **S.119**) dag. v: 10 tot 4 u. 32

't Molentje

Hoornbrug Rijswijk
halte Stoomtram Haag-Delft
IEDEREN ZONDAG
CONCERT,
Aanvang 's av. 7 uur. 1g

APOLLO-THEATER. Spuistraat 19.

van 7-13 Juli.

HESPERIA EN DE VERBANNEN KONING.
Sensationeel Filmspel in 3 acten en een voorspel,

DE DWINGENDE HAND.
Komisch Comedie,

Het tweede gedeelte van de beroemde ENGELSCHE **Gouvernements-film**

Engeland strijdvaardig.
Zeldzaam interessant. — Men leze de verslagen in de dagbladen.

FATTY'S WRAAK.
Ceestige klucht,

Schitterende Natuuropname
Interessant Oorlogsnieuws,
enz. enz. 40

AVOND-EDITIE.

Tweede Blad.

—o—

Indische Causerieën.

Een tegenvaller.

Zooals de meeste onzer lezers weten, is er begin Maart een vergadering gehouden in de societeit „Concordia" te Weltevreden, ter nadere bespreking van de militie-voorstellen, zooals die door het Legerbestuur in Indië aan de Regeering hier te lande zijn voorgelegd. Deze vergadering ging uit van de Indische Krijgskundige Vereeniging. Reeds hadden wij een en ander van deze bijeenkomst in de Indische bladen gelezen, ook de schrijver der „Indische Brieven" in dit blad repte er onlangs van, maar het meest en détail vonden wij van deze vergadering in „Het Leven in Ned. Indië", het nieuw Indisch weekblad, in de „Avondpost" van 26 Juni door ons in de rubriek Koloniale lectuur kort besproken.

Wat wij daarin uitvoerig hebben gelezen, geeft ons aanleiding, onder het hoofd „Een tegenvaller', hier in 't kort er een en ander van te zeggen.

Wat ons is tegengevallen, is n.l. de houding van enkele woordvoerders uit Jong-Indië bij deze gelegenheid. Wij, die tamelijk optimistisch oordeelen over den inlander in het algemeen en over de gezindheid der Jong-Indiërs in onze kolonie in het bizonder, en die van dit oordeel in dit blad meermalen blijken gaven, voelen ons juist daarom nu ook verplicht, publiciteit te geven aan Indische stemmen, die — nu ja, laten wij het maar weer met het juiste woord noemen —, die ons zijn tegengevallen.

't Is namelijk dit. Een 40-tal officieren en ongeveer even zooveel burgers, waaronder vele Inlanders, woonden de vergadering in „Concordia" bij, en onder dezen laatsten waren er, die blijkbaar deze gelegenheid te baat namen, om grieven te berde te brengen, die met het onderwerp van den dag niet alleen niets of heel weinig te maken hadden, maar waarmede zij dit in hooge mate trachtten te schaden.

Nadat de majoor der art. Holle het debat geopend had met, na een langere inleiding, te komen tot de conclusie: De militieplichtigen niet alleen zoeken bij de meer ontwikkelden onder de Inlanders maar ook het „breede volk" inlijven, en dit practisch mogelijk te maken door slechts die Inlanders militieplichtig te maken, die dicht bij de groote spoorlijnen wonen, hen verzamelen in militaire kampongs, waarin de militieplichtige, na zijn dagelijkscheni denst als soldaat te hebben verricht, zich kan wijden aan den landbouw, dus „soldaatlandbouwers" — nam de Inlander Sastrodibrata het woord. Deze heer was wel voor de invoering van een militie onder zijn stamgenooten maar alleen onder de mits, dat hun bij deze vermeerdering van plichten en vooral van, wat hij noemde, „zulke zware plichten", ook meerdere rechten zouden worden toegekend. Dit laatste achtte hij absoluut noodzakelijk. Hij achtte een leger van grootere sterkte dan het thans bestaande, echter even absoluut noodzakelijk en beval daarom aan een sterkte van 100.000 tot 150.000 man. Maar voegde hij er aan toe, daar het van zelf spreekt, dat deze sterkte bij den opzet van deze militie-voorstellen nooit kan worden bereikt, is het wenschelijk, het minder ontwikkelde deel der Inlandsche maatschappij in te lijven en die inlijving tevens en vooral dienstbaar te maken aan hun ontwikkeling.

Deze inl. spreker knoopte dus reeds eenige sociale vraagstukken, de volksontwikkeling en de rechten van het inl. volk betreffende, aan het vraagstuk in kwestie vast; handig en ook welwillend.

Maar na hem trad op de heer Sadiman die in een voorbereide op schrift gestelde oratie den propagandist uithing voor sociale en politieke beginselen. Zooal volgens hem de toestanden in Indië en de verhouding van den Javaan en het Gouvernement thans zijn geregeld, moet deze spreker zich tegenstander verklaren van elken stap op het gebied van den invoer van militieplicht voor de Inlanders, „Moet de Nederlander, die den Javaan nog niet geheel mondig acht en die een geheele gelijkstelling van beide rassen nog steeds weigert te bewerkstelligen, thans, nu de nood aan den man komt, hulp gaan zoeken bij dien Javaan?" Spreker gelooft bovendien niet, dat het volk zoo buitengewoon tevreden zou zijn met de invoering eener militie en deze zware plicht inderdaad als een zoo groote eer zou gaan beschouwen, zooals sommige schrijvers hebben gemeend te moeten verklaren, „waar het volk weinig soldateske eigenschappen heeft en de kazerne een hel op aarde noemt."

Dat de Nederlandsche Regeering door instellingen als Koloniale Raad, kiesrecht enz., voldoende blijken zou hebben gegeven, mede te willen gaan met de evolutie van den Javaan, wil er bij spreker niet in. Daar zijn andere, meer intensieve regeeringsdaden voor noodig om van deze opvattingen blijk te geven, beweerde deze Jong-Indiër.

Men ziet, wat door den heer Sadiman gezegd werd, ademde evenveel opzettelijken onwil als opzettelijk wantrouwen. Onwil om de bedoelingen der Regeeringen recht te doen en te erkennen, en opzettelijk wantrouwen in die bedoelingen. Het is het dom gehamer op het oude aambeeld: Geef vrijheid tot zelfstandig handelen aan de massa, ofschoon die nog voor geen negentig procent rijp tot zelfstandig handelen is. Maak goed in één dag, wat door uw voorgangers in honderden jaren verzuimd is. Bombardeer het onvolwassen, onrijpe kind tot volwassen man, door het gelaarsd en gespoord op een ongedresseerd paard te zetten, etcetera.

Wij hebben tot ons leedwezen in den jongsten tijd in verschillende Inlandsche persorganen vrijwel dienzelfden toon gehoord, en Sadimans woorden zijn de weergave van dien toon, adres o. a. aan de „Medan Boetimar", de „Oetoesan Hindia" en de „Goentoer Bergerak". Zoo lazen wij in de etoesan Hindia" Noo. 48 ook iets over de militieplicht der Inlanders en daarin werd opgemerkt, dat de „Sarikat Islam" als zoodanig zich daarover niet uitgesproken heeft, maar dat op het jongste congres de geheele vergadering zich vereenigd had met het oordeel van den voorzitter, tevens hoofdredacteur van de „O. H.', daarop neerkomende, dat een bezitting, als hebbende geen eigen leven of ziel, eenvoudig overgaat uit de handen van den eenen eigenaar in die van een ander, en dat een eisch, dat die bezitting mede zal werken tot de landsverdediging, in strijd is met het volkenrecht en ook met de rechten der menschelijkheid. Ook deze uitlating van den voorzitter der S. I. was ons een tegenvaller, zoo door haar stumperigheid als door de onjuistheid van het gekozen beeld.

Waardig is in „Concordia" den heer Sadiman geantwoord door den kapitein van den generalen staf, den heer Muurling. Hij merkte vóór alles op, dat een rede, als door Sadiman e. a. uitgesproken, op deze vergadering absoluut misplaatst was. „Wij zijn hier bijeengekomen om de militievoorstellen, zooals zij de Regeering in Nederland zijn voorgelegd, te bespreken en niet om over politieke beginselen te redetwisten. De gasten zijn op deze bijeenkomst uitgenoodigd om aan hun meening betreffende militievoorstellen uiting te geven en niet om hun politieke overtuiging te verdedigen" (te „luchten," zouden wij gezegd hebben.) Het wantrouwen, zoo vervolgde ongeveer kapitein Muurling, dat Sadiman in zijn rede meende te moeten neerleggen, zoowel tegen de Regeering als tegen de samenstellers van de militievoorstellen, heeft spreker zeer onaangenaam getroffen. S. heeft volgens spreker, geen reden voor dit wantrouwen. Is niet het optreden der Regeering tegenover den Inlander geheel loyaal en is niet de ethische politiek der Regeering een bewijs dat zij het beste met hem voorheeft? Het is niet mogelijk, groote, ingrijpende veranderingen in een vloek en een zucht tot stand te brengen. (De heer M. gebruikte hier, evenals de heer S. hier boven het woor: te bewerkstelligen, wat zeker een gevolg van wartaal-infectie was.) Zeer zeker moet worden erkend, dat de evolutie van den Javaan in korten tijd een groote vlucht heeft genomen; zóó snel is dit gegaan, dat hier van een verrassing voor den Europeaan mag worden gesproken; maar niet mag worden vergeten, dat overdrijving op dit punt nu ongewenschte toestanden zouden kunnen doen geboren worden, en dat, waar van de 30 millioen Inlanders op Java er nog maar een paar duizend zijn, die op intellectueel gebied een zekere hoogte hebben bereikt, de geheele bevolking niet zoo maar rijp kan worden geacht voor een (politieke) gelijkstelling met den Europeaan. Bovendien weet elke ontwikkelde Inlander, dat hij een persoonlijke gelijkstelling kan krijgen, indien hij daar zoo op gesteld is.

Wat door den heer Muurling gezegd is, werd later, nadat nog andere sprekers over het onderwerp van den dag het woord hadden gevoerd, aangevuld door den heer van Hinloopen Labberton, den bekenden Indischen socioloog, die bij groote Javanenkennis een groote mate van zachtmoedigheid en tact bezit. In een korte, doch keurige rede wendde hij zich tot de Javaansche jongelui, die zich tegenstanders eener militie-invoering hebben verklaard, en hij trachtte hun duidelijk te maken, dat zij bij een juiste beschouwing van de toestanden in Indië en hun verhouding tot de Ned. Regeering zeker tot een betere appreciatie van de hier besproken voorstellen zouden moeten komen. Hij raadde hun, zich niet het hoofd te breken met oude toestanden; daar waar het volk bezig is zich te evolutioneeren, moet het oog gericht blijven naar voren, op de toekomst, en dan zal ieder weldenkende Javaan toch zeker wel moeten inzien, dat de Regeering het beste met hun voor heeft en steeds zijn welvaart en vooruitgang op het oog heeft en verder ook zal hebben. Spr. eindigde met als zijn overtuiging uit te spreken, dat juis de heeren die hier het woord hebben gevoerd en zich zoo ongunstig over deze zaak hebben uitgelaten, zooals hij hen meent te kennen, straks, als de nood aan den man komt, het eerst naar de wapens zullen grijpen, om zij aan zij met den Nederlander dit grondgebied te verdedigen.

Het „Bat. Handelsblad" van 3 April, de vergadering mede besprekende, zegt van de rede des heeren Van Hinloopen Labberton:

Waarlijk, het deed weldadig aan, den heer Van H. L. aldus te hooren pleiten voor de behartiging der belangen van Nederland en Indië, en het is dan ook daarom dat wij hier wenschen te zeggen, in hem den aangewezen man te zien, om de invoering van de militie onder de inlanders voor te bereiden. Hij kent de inlandsche maatschappij als geen ander, hij weet tot het verstand en het hart van onzen bruinen broeder te spreken als geen ander. Geen ander staat dan ook in de inlandsche maatschappij zoo aangeschreven als hij. Welnu, de Regeering make van dezen eminenten persoon gebruik. Zij lichtte hem in omtrent haar wenschen en voornemens in dezen en late verder aan ZEd. zelf over de wijze, waarop hij zijn taak wenscht uit te voeren. Men ontzie daarbij geen kosten, het belang der zaak is te groot."

De optimistische opvatting omtrent de gezindheid der Jong-Indiërs van den heer v. H. L. is ons een troost in de teleurstelling, die hun houding in de „Concordia-vergadering ons heeft gebaard.

Maar wij hebben nog één tegenvaller uit te spreken in het door de tegenstanders gesprokene, 't is deze, dat zij niet hebben geprotesteerd tegen de achterstelling van den Javaan, Madoerees en iederen anderen Inlander in het leger, bij den Ambonees. Hierover schreven wij reeds meermalen, en wij mogen dit feit bij onze lezers bovendien toch wel als bekend onderstellen. Die achterstelling, door niets gerechtvaardigd, is oorzaak van wrevel en karakterverslapping bij den Inlander in de gelederen en tevens van het geringe gehalte, dat onder hen in het leger dienst komt nemen. Een protest tegen dezen schandelijken misstand zou uit den mond der Jong-Indiërs dáár op zijn plaats zijn geweest, en wij betwijfelen zeer, of daarop de heer Muurling ook zou hebben durven antwoorden: „Het optreden der Regeering tegenover den Inlander is geheel loyaal!" Men ziet, de politieke drijverij der Jong-Indiërs deed hen zeggen, wat zij hadden moeten zwijgen en verzwijgen, wat zij met kracht en klem hadden moeten te berde brengen. Heel hun optreden is ons in elk opzicht een tegenvaller.

Z. d. B.

—o—

Binnenland.

Een Telefoonbegrooting.

De wenschelijkheid om zoo spoedig mogelijk de reeds lang voorgenomen kabelverbinding tusschen Amsterdam-'s-Gravenhage-Rotterdam tot stand te brengen, werd bij de besprekingen van de suppl. begrooting in de afd. der Tweede Kamer algemeen erkend. Slechts rees bij eenige leden twijfel over de vraag of de enorme kosten, waartoe deze verbinding leiden zal, niet tot eenig verder uitstel moeten nopen. Thans wordt feitelijk een blanco crediet gevraagd. Het is den Minister onmogelijk den juisten prijs te bepalen, die voor den kabel zal moeten worden besteed. Verschillende inlichtingen werden in dit verband gevraagd.

Sommige leden, die de stijging der prijzen evenzeer bedenkelijk achtten, zouden toch niet gaarne zien dat het werk opnieuw werd uitgesteld. Zij wezen er op dat de toestand der intercommunale telefonische aansluitingen tusschen genoemde plaatsen niet wel houdbaar is. Op eene „dringend" aangevraagde aansluiting moet men zeer lang wachten, althans in den morgen en in den voormiddag.

Gevraagd werd of de minister door wijziging van het tarief niet verbetering in den toestand zou kunnen brengen. Wanneer op de drukke uren het tarief wordt verhoogd en buiten die uren het tarief verlaagd werd, zou het publiek de niet strikt noodige gesprekken verschuiven naar het tijdstip waarop de handel niet zoozeer op de verbindingen beslag moet leggen.

De volgende wijziging werd in overweging gegeven: Vóór 10 uur vm. en na 4 uur nam. voor een gewone aansluiting f 0.20 en voor dringende aansluiting f 1. Tusschen 10 uur vm. en 4 uur nam. voor een gewone aansluiting f 1.— en voor een dringende aansluiting f 2.50.

Indien er voorts bij den minister van Oorlog op werd aangedrongen om te bevorderen dat de militaire dienstgesprekken zooveel mogelijk worden bekort, vooral op de drukke uren, zou op doeltreffende wijze in den thans onhoudbaren toestand verandering kunnen worden gebracht.

Verschillende vragen werden nog gesteld, o. a. omtrent den stand waarin de reeds ondernomen werken voor de ondergrondsche verbinding tusschen Amsterdam en Rotterdam zich bevinden en binnen welken tijd alle werkzaamheden zullen zijn volbooid.

Enquête der „Vaderlandsche Club."

Het „Vaderland" meldt, dat aan eenige Entente-gezinde hoogleeraren, maar niet aan alle, vertrouwelijk de volgende vragen zijn gedaan, ten einde materiaal bijeen te brengen ter beantwoording van de in de Club gerezen vraag, in hoeverre er sprake kan zijn van een geleidelijke verduitsching van de Nederlandsche wetenschap en van het Nederlandsche hooger onderwijs, en, zoo ja, hoe hiertegen kan worden gewaakt:

1. Deelt gij de meening, dat er een overmatige Duitsche invloed heeft gewerkt en dreigt voort te werken op de Nederlandsche wetenschap en op het Nederlandsche hooger onderwijs, a. in het algemeen, b. speciaal wat uw vak of verwante vakken betreft?

2. Hebt gij hieromtrent een bijzondere motiveering of opmerkelijke voorbeelden mede te deelen?

3 a. Welke Duitsche leer- en studieboeken worden bij de studie in uw vak gebruikt en welke Nederlandsche, Fransche (Belgisch-Fransche) of Engelsche (Amerikaansche)?

3b. Verdienen de Duitsche leer- en studieboeken volgens uw meening de voorkeur of kent gij naast deze even bruikbare Nederlandsche, Fransche (Fransch-Belgische) of Engelsche (Amerikaansche)?

4. Worden, bij uw weten, Duitsche vertalingen gebruikt van werken, oorspronkelijk in de Nederlandsche, Fransche en Engelsche taal geschreven? Zoo ja, wat is hiervan de oorzaak en hoe zou hierin verandering kunnen worden gebracht?

5. Welke tijdschriften en andere periodieke lectuur in de genoemde talen worden bij de studie in uw vak gebruikt?

6. Tot welke buitenlandsche wetenschappelijke vereenigingen zijt gij toegetreden? (Niet bedoeld worden lidmaatschappen op uitnoodiging). Welke soortgelijke vereenigingen zijn u nog bekend in Engeland, Frankrijk en Duitschland? Wilt gij mededeelen, waarom gij van deze geen lid zijt?

7. Kan men zeggen, dat in het algemeen door faculteiten en curatoria te gemakkelijk wordt overgegaan tot het aanbevelen en voordragen van Duitsche leerkrachten in ongerechtvaardigde voorkeur boven geleerden van den eigen en onder vrijwel algeheele uitsluiting van die van anderen vreemden landaard? Wilt gij hiervan voorbeelden vermelden? (vertrouwelijk).

8. Nadere opmerkingen.

De ingevulde vragenlijsten worden gaarne zoo spoedig mogelijk ingewacht, liefst binnen twee weken, bij de rapporteurs.

De Commissie bestaat uit de heeren professoren mr. J. A. v. Hamel, voorzitter; dr. J. A. Bureau, mr. D. v. Blom, dr. J. Boeke, dr. H. Brugmans, dr. D. v. Embden, mr. D. P. D. Fabius, dr. L. van Italllie, dr. G. W. Kernkamp, dr. E. C. van Leersum, dr. J. F. Niermeyer, dr. C. A. Pekelharing, mr. A. A. H. Struycken; rapporteurs: dr. C. T. van Valkenburg, mr. K. Jansma.

— De krijgsraad te Arnhem heeft vrijgesproken met overlating van de bestraffing aan den commandeerenden officier, den reserve 1e luit. bij 't 13e bataljon landweer infanterie, die op 19 Mei j.l. voor den krijgsraad terechtstond wegens verduistering van inkwartieringsgelden tot een bedrag van ongeveer f 500. De eisch was 4 maanden gevangenisstraf met ontzegging van van het recht om te dienen voor 5 jaren.

—o—

DE TOESTAND.

Terwijl in den aanvang der aanvallen van de Bondgenooten, de Engelschen tusschen de Somme en de Ancre het verste doordrongen, zijn naderhand door de Franschen ten Zuiden van de Somme nog grootere vorderingen gemaakt. „De Franschen zijn nog maar 5 K.M. van Péronne af", zoo luidde het in een bericht van den 5den dezer uit Parijs. (Vóór den aanvang van 't offensief was het Fransche front ter plaatse in het algemeen pl.m. 11 K.M. van Péronne verwijderd.) Bij de in geen enkel opzicht verminderde hevigheid van de actie der Duitschers tegenover Verdun is het wel een verrassing geweest de Franschen ten Z. van de Somme zoo krachtdadig te zien aanvallen. Wel een bewijs, dat men aan Fransche zijde een doorbraak bij Verdun niet vreest.

Zooals we in onze vorige beschouwingen aanstipten, zou, in verband met het feit, dat er geen doorbraak, doch slechts een frontaal terugdringen der Duitschers zoowel ten N. als ten Z. van de Somme had plaats gehad, een verlangzamen der voorwaartsche beweging te verwachten zijn. Dit is dan ook inderdaad het geval en wordt van Engelsche en Fransche zijde verklaard met te wijzen op de moeilijkheid om het geschut en de munitiën aan te voeren, noodig om ook de achtergelegen liniën zoodanig te beschieten, dat een langer verblijf voor den tegenstander nagenoeg onmogelijk is. Want uit de reeds gepubliceerde beschrijvingen omtrent het gebeurde aan het aanvalsfront is wel op te maken, dat zonder het voorafgegane hevige bombardement van 's vijands voorste stellingen het doordringen tot die liniën niet mogelijk zou zijn geweest. Het spreekt dus vanzelf, dat die beschietingen zullen moeten worden herhaald tegenover de nog te veroveren liniën alvorens, — zooals een Havas-bericht van den 4den Juli vaststelde — de slag in het open veld mogelijk zal zijn. Volgens genoemd bericht zouden er dat nog twee of drie zijn. Nu bestaat nog de kans, dat de Duitschers door tegenaanvallen, die, nu middelerwijl de liniën ter plaatse door reserves zijn versterkt, met toenemende hevigheid en succes worden uitgevoerd, het den Franschen en Engelchen dermate zullen moeilijk maken dat voldoende tijd wordt gewonnen om de thans zwak geworden plaatsen in hun verdedigingslinie door den aanleg van nieuwe weer te versterken.

Of het tot een „slag in het open veld" zal komen, d. w. z. of de Duitschers geheel uit het stelsel van loopgravenliniën zullen worden gedrongen, mag naar onze meening gelet op hetgeen tot nu toe is bereikt, ernstig worden betwijfeld. De groote beteekenis van het offensief schijnt ons toe, in strategischen zin, te zijn, dat den Duitschers op het Westelijk front de handen worden gebonden en daarmede den Russen goede kansen worden gegeven. Dáár is wel de loopgravenoorlog, althans in Galicië, in den bewegingsoorlog veranderd; dáár blijven de Russen nog belangrijken vooruitgang maken, terwijl, blijkens het thans weder krachtig opgeleefde offensief aan de Styr en ten N. der Pripet-moerassen, de Russen nog lang niet aan het einde hunner krachten zijn. Het eenig ongunstige wat zich in den toestand voor de Russen in het O. voordoet, is het bij voortduring terugwijken hunner linies zoowel in het Westelijk deel van Armenië als in Perzië. Evenwel, dit is een nevenoperatietooneel en wellicht zullen de Russen een herovering van grondgebied door de Turken in den koop willen nemen, wanneer het algemeen offensief langs nagenoeg het geheele front van de Oostzee tot aan de Karpathen maar met succes kan worden voortgezet. De onuitputtelijkheid der hulpbronnen van Rusland komt thans wel ten duidelijkste aan het licht. Na de ontzettende slagen, die aan het Russische leger in den loop van den oorlog en nog aan het begin van dit jaar zijn toegebracht (misluikking van het offensief in Galicië), is het wel wonderbaarlijk, dat leger thans weer met zooveel kracht op uitgestrekte deelen van het front aanvallende te zien optreden.

Zooals we in het vorige overzicht omtrent den toestand schreven, er wordt thans enorm veel beleid geëischt van de generale staven der Centrale mogendheden. Volgens een blijkbaar wel overlegd plan worden zij van de drie zijden aangevallen; zullen ze de kracht hebben om naar alle zijden de strategische frontlijnen te blijven innemen of zullen ze — bij het met gelijke kracht blijven voortduren der aanvallende bewegingen hunner tegenstanders — genoodzaakt worden en er de voorkeur aan geven zich desnoods aan één zijde te verzwakken, aan één zijde te wijken dus, ten einde langs het andere front aan alle aanvallen weerstand te kunnen bieden? Of zullen ze evenals zulks op het Oostelijk operatietooneel in het vorige jaar is vertoond, — trachten het initiatief weer aan eigen zijde te brengen en de grootsche aanvallen met een machtigen tegenaanval beantwoorden? Zooveel is zeker, bedenkelijk is de toestand voor Duitschland, althans voor wat betreft den stand der operatiën, nog geenszins; die strategisch gunstige toestand, die na hardnekkigen strijd van bijna twee jaren, is ontstaan, kan uit den aard der zaak, zich niet in korten tijd ten ongunste van Duitschland wenden; een herovering van Oost-Pruisen, van Noordoost Frankrijk en van België, ook slechts ten deele, is uit den aard der zaak, binnen een beperkt tijdsverloop niet denkbaar. Daarom laten de bladen der Entente-Staten niet na, hun volk te vermanen de verwachtingen niet te hoog te spannen, niet te vermeenen, dat een beslissende wending alreeds nabij is, doch bereiden zij het volk op het intreden van periodes van stilstand en dientengevolge op een langen duur van het offensief voor.

**

(Het zal den lezer wellicht opvallen dat onze milit. medewerker in „de toestand" op eenige punten in zijn conclusies afwijkt van die van den schrijver van „de(n) stand der partijen"; in beide artikelen wordt echter steeds gestreefd naar een zuiver objectieve voorstelling der feiten, die nochtans hier en daar eenige schijnbare tegenstrijdigheid kunnen bevatten — Red. A v p.)

—o—

De Oorlog.

Aan het Westerfront. De Engelsche opperbevelhebber meldt nog het volgende aanvullend communiqué: De Leipzigschans, een vooruitspringend stuk der Duitsche linie, sedert twintig maanden door den vijand met de grootste vaardigheid versterkt, is na een verwoed bombardement bestormd.

Een onzer brigades, die meer naar 't Z. van 't W. uit aanviel, heeft zich door een Duitsche loopgraaf in de voorste linie van 500 yards een weg gebaand naar Ovillers. De Pruisische garde werd vanochtend om 10 uur in 't vuur gebracht ten O. van Cantelmaison bij een wanhopige poging om ons terug te werpen, doch de aanval werd door ons vuur gefnuikt. De vijand trok zich daarna in Noordelijke richting terug, met achterlating van 700 gevangenen.

Onze infanterie bestormde op 't middaguur Contalmaison, doch een krachtige tegenaanval heeft haar weer teruggedreven.

De vijandelijke verliezen moeten vandaag geweldig groot zijn. Een aantal troepen, die

over open terrein terugtrokken, werden onder vuur genomen door onze artillerie en 't dorp Bezentin-le-Petit (ten N. van Montauban) werd zwaar beschoten, terwijl het vol was met Duitsche reservetroepen.

Een gevangen genomen officier vertelde, dat zijn bataljon van een vliegtuig uit met een machinegeweer werd beschoten van een hoogte van 300 voet, toen het op weg was naar het slagveld, en dat daarna hetzelfde bataljon beschoten werd door ons ver-dragend geschut.

Zware regen, die den heelen dag aanhield, heeft den grond doorweekt, de loopgraven doen onderloopen en de moeilijkheden voor de troepen nog vergroot.

— Het Fransche avondcommuniqué van Vrijdag zegt :

Niets bijzonders aan het Somme-front.

Vinnige strijd op den rechter Maasoever. De Duitschers hebben bij hun aanval op onze stellingen bij de sterkte Thiaumont voet gekregen in onze voorste schansen, doch een tegenaanval heeft onze linie daar onmiddellijk geheel hersteld.

Verwoede artilleriestrijd ten Noorden van het fort Souville.

— De toestand aan het Oosterfront. Volgens berichten uit Petrograd hecht men aldaar groote waarde aan de door de Russen behaalde successen,. Zooals vroeger is betoogd, zou de nederlaag van het leger van Pflanzer-Baltin tengevolge hebben, dat een deel van den Russischen linkervleugel zich Noordwaarts zou wenden tegen het leger van Bothmer, dat dan van twee zijden zou worden bedreigd.

Dit heeft inderdaad plaats gehad. Na hevige gevechten zijn Koety en Kolomea in handen der Russen gevallen, die thans de op ruim 20 K. M. westwaarts van laatstgenoemde stad gelegen plaatsen Nadworna en Delyn bedragen, terwijl zij tegelijkertijd in noordelijke richting oprukken alwaar hun thans door de Oostenrijkers weerstand wordt geboden bij Chocimirz (24 KM. ten N.O. van Kolomea en 13 KM. ten Z. O. van het in de berichten meermalen genoemde Flumanz gelegen).

In verband hiermede en met een tevens rechtsstreeks op het Strypafront gerichten aanval, zijn de Oostenrijkers genoodzaakt geworden, hunne stellingen aan den benedenloop dezer rivier op te geven en tot achter den Koropice terug te trekken.

Mochten de Russen erin slagen nog verder door te dringen ,hetgeen waarschijnlijk het geval zal zijn, dan zullen de Oostenrijkers ten N. van den Dnjester evenzeer gedwongen worden nog verder terug te trekken. Ditmaal kunnen de Oostenrijkers niet rekenen op Duitsche hulptroepen om het dreigende gevaar af te wenden. Op andere punten van het gevechtsfront namelijk wordt evenzeer met kracht door de Russen opgetreden Bij Kolko, waar de Styr-overgang den Russen langen tijd met succes was betwist,zijn dezen er eindelijk in geslaagd den vijand te doen wijken en ook hier hun front uit te breiden. Het gevaar dat hieruit ontstaat voor Kovel wordt door de Duitschers ingezien,die in allerijl versterkingen daarheen hebben gezonden. Viel deze plaats in handen derRussen, dan zou het verband tusschen het Duitsche en Oostenrijksche front zijn verbroken. Verder noordwaarts bij Baranowitschi en Smorgon, vooral bij eerstgenoemde plaats,hebben eveneens aanvallen der Russen plaats, die een gunstig verloop nemen.

In verband derhalve met de bedreiging van hun eigen front en de door de geallieerden aan het Westelijk front tot nog toebehaalde successen is het onmogelijk dat de Duitschers nog troepen beschikbaar kunnen stellen tot ondersteuning van hun bondgenoot. Deze is dus genoodzaakt alleen den strijd tegen de Russen wol te houden, waartoe hij, zooals in dezen oorlog reeds duidelijk is gebleken, niet in staat is.

Aan het Ital. front. Uit Rome wordt d.d. 7 Juli officieel geseind.: Tusschen de Etsch en de Astico geweldig geschutvuur. De vijandelijke artillerie heeft gisteren met buitengewone hevigheid de hellingen van den Monte Majo beschoten.

Ten N. van de Posina biedt de Monte Cimone nog weerstand aan onze aanvallen, terwijl onze infanterie haar voortgang langs de Rio Freddo en de Astico voortzet.

Op de hoogvlakte der Sette Communi artilleriegevechten en felle infanteriegevechten,die ons in 't bezit hebben gesteld van vijandelijke steunpeunten in den omtrek van de Casero Zebio en de Malga Pozze ; wij maakten 3519 krijgsgevangenen ,waaronder 5 officieren en namen 3 machinegeweren. Hevige tegenaanvallen, onmiddellijk door den vijand ondernomen tegen de door ons vermeesterde stellingen, zijn met zware verliezen voor den vijand afgeslagen.

In het Campobello-dal bleven wij met goed gevolg vijandelijke afdeelingen van de hellingen der hoogten ten Oosten van de Maso verjagen ; wij maakten er 102 gevangenen.

Langs het overig front artillerlegevechten.

In het vak van Montfalcone ondernam de vijand gisteren twee aanvallen op onze nieuwe stellingen ten Oosten van Selz. Na een hardnekkig gevecht werd hij met de bajonet teruggeworpen, met achterlating van een dertigtal gevangenen in onze handen

Onze vliegtuigen hebben gisteren vijandelijke stellingen ten Noorden van Valano, in het Lagarina-dal, beschoten en zijn onverlet teruggekeerd.

—o—

Uit oorlogvoerende landen.

Uit België. — Er verloren niet tellens vliegtuigen der geallieerden boven het bezette gedeelte van Vlaanderen, meldt de „Tel." Op de verdedigingswerken bij de kust hebben zij tweemaal bommen geworpen en wel Woensdag- en Donderdagavond. Zondagavond verschenen er om acht uur drie boven Gent. Zij werden door het afweergeschut van het vliegveld te St. Denys hevig beschoten, zoodat de stukken metaal van de shrapnells op de straten bij de Brugsche poort vielen. Soms waren de vliegtuigen totaal in witte rookwolken gehuld. Niettemin bleven de dappere vliegers bijna een half uur in de omgeving. Zij wierpen geen bommen, maar wel proclamaties, waarin mededeelingen over het offensief aan de Somme gedaan werden en de bevolking tot volharden aangespoord werd.

Bovendien werd den burgers dringend verzocht vooral niet voor de Duitschers te arbeiden, daardoor toch kwamen vijandelijke soldaten voor het front vrij.

Donderdag werd door de Duitschers te Gent bekend gemaakt, dat alle verkeer tusschen de stad en omgeving voorloopig verboden is, tenzij men van een bijzonder paspoort is voorzien. Deze maatregel was, zooals wij meldden, Woensdag reeds in werking getreden, maar werd nu nog eens officieel bekrachtigd.

Vandaag moesten te Gent alle rijwielen, zoowel van mannen als van vrouwen, ingeleverd worden.

De Duitschers trachten op alle mogelijke manieren manschappen voor het front beschikbaar te maken, zoodat in de meeste dorpen op eenigen afstand van de gevechtslinie en zelfs in het etappengebied geen soldaat te zien is. Zoo treft men in de talrijke dorpen tusschen Oudenaerde en Gent geen militair aan, behalve 3 of 4 op de stations. In verband hiermede patrouilleeren de te Gent gestationeerde uhlanen druk op het platteland.

De successen der geallieerden aan het Westelijk front en die der Russen zijn overal tot in het etappengebied bekend, zoodat er onder de bevolking een veel opgewekter stemming heerscht dan eenige weken geleden.

Op Woensdag 5 Juli kwamen met den trein van 9 uur eenige Belgische vrouwen te Selzaete aan op doorreis van Gent naar Nederland. Ze waren allen uit de volksklasse. Een van hen had drie goudstukjes van 20 frank elk kunnen besparen. Het was haar eenige schat. Bij het gewone strenge grensonderzoek zagen de Duitschers dat goud. Ze wisselden het in tegen papieren marken. De vrouw kreeg voor 60 frank goud 48 mark papier!

Venezelos en de Entente. De corr. te Saloniki van de „Daily Telegraph" heeft op 1 Juli de meening van Venizelos gevraagd over het optreden der entente. Venizelos betreurde het, dat de entente door de houding der afgetreden regeering tot tot den stap is gedreven. Het kabinet Skoeloedis had den stap kunnen voorkomen door af te treden, toen de blokkade duidelijk had gemaakt, dat het geduld der entente was uitgeput. De nota der entente was streng en kras voor de regeering, doch vaderlijk voor het Grieksche volk. Door de bevestiging van de oude verdragsrechten hebben de drie beschermende mogendheden de verplichtingen ,welke de verdragen haar opleggen om Griekenland te beschermen, hernieuwd. Dit kan in de toekomst voor ons van groote beteekenis zijn. Het Grieksche volk heeft zijn grondwettelijke vrijheden verloren en zou voor de noodzakelijkheid komen te staan ze aan 't eind van den oorlo door een omwenteling te heroveren. De mogendheden hebben ons voor die omwenteling behoed.

De corr. voegt er aan toe, dat de partij van Venizelos aan de kiezers een mandaat vraagt om den kroon te doen weten, dat de buitenlandsche betrekkingen geheel en al onder toezicht behooren te staan van een parlementaire regeering, die den wil des volks vertegenwoordigt. Zij wil voorts aan de kiezers vragen aan haar over te laten de richting te volgen,die zij ten aanzien van den oorlog noodzakelijk acht. Zij zal daarbij steeds worden geleid door het beginsel, dat 's lands belangen aan de zijde der entente's zijn. Worden de verkiezingen op wettige wijze gehouden, met duidelijke leuzen, dan wijst alles erop dat de Venezelisten een groote meerderheid zullen krijgen.

— De levensmiddelen verdeeling. In navolging van zijne ambtgenooten te Keulen en Munster wendt de bisschop van Trier zijn invloed aan, om de geloovigen in zijn diocees te bewegen zich eenige ontberingen te getroosten en van hun voorraad prijs aan de overheid af te staan ten behoeve der minderbedeelden, door hen te wijzen op hun plicht hun eigenbelang op te offeren voor het heil van het vaderland.

— Koning George's gelukwensch. De koning van Engeland heeft het volgend telegram gezonden aan generaal Haig : Wilt aan het onder uw bevel staande leger mijn oprechten gelukwensch overbrengen met hetgeen in de jongste gevechten is bereikt. Ik ben trotsch op mijn troepen. Geen andere troepen hadden dapperder kunnen vechten.

(w. g.) George, R. I.

Haig antwoordde : Uwer Majesteits telegram is aan het leger overgebracht, welks eerbiedigen en erkentelijken dank ik vertolk. Alle rangen zullen hun uiterste best doen om Uwer Majesteits vertrouwen en lof te blijven verdienen.

De ernst van den toestand. — De „Frankfurter Zeitung" schrijft over het Fransch-Engelsche offensief: Het is nooit de gewoonte der Duitschers zich den ernst van den tegenwoordigen toestand te ontveinzen. Voor elk, zoowel aan het front als in het land, is het duidelijk dat hier om overwinning of nederlaag gestreden wordt, dat deze gevechten nog niet zijn afgeloopen, nog vele offers vorderen zullen en nog veel vergen van onze troepen. Wanneer men echter terugziet op de verloopen zes dagen, die de aanval geduurd heeft, dan kan men toch constateeren, dat hetgeen onze vijanden bereikt hebben, lang niet beantwoordt aan hetgeen zij ervan voorspeld en verwacht hebben.

Op zoek naar fietsbanden. — Weldra zullen de gummi-banden der rijwielen in beslag worden genomen. De magistraten en gemeentebestuur van Groot-Berlijn zijn door het politiebestuur aangeschreven opslagplaatsen beschikbaar te houden waar genoemde voorwerpen moeten worden afgeleverd en bewaard.

Hulp aan de Christenen in Syrië.

't Staatsdepartement gaf de zaakgelastigde van de Ver, Staten te Constantinopel opnieuw last om de aandacht van Turkije te vestigen op het feit dat ter zake van het aanbod van de Vereenigde Staten hulp te verleenen aan de noodlijdende Christelijke bevolking van de bezette streken in Syrië nog geen stappen waren genomen. De zaagelastigde kreeg bovendien een opdracht erop te wijzen dat de poging van Turkije het aanbod geen aandacht te schenken, de verhouding tusschen beide landen op ernstige wijze op de proef heeft gesteld.

Door het Staatsdepartement ontvangen berichten zeggen dat reeds vijftig à tachtigduizend Syriërs van gebrek omkwamen en dat de Turksche militaire autoriteiten desondanks voortgaan met het inbeslagnemen van aangevoerde voorraden levensmiddelen.

—o—

Vegetarisme.

Uit de geschiedenis der groenten. — In de voeding der menschen spelen de groenten sinds overouden tijd een belangrijke rol.

Tot de alleroudste cultuurplanten der menschheid behoort zeker de ui.

Reeds de oude Indiers, Chineezen en Egyptenaren aten ze gaarne, en bij de Oostersche volken is deze voorkeur tot op heden bewaard gebleven.

De Grieksche historieschrijver Herodotus deelt mede, dat bij den bouw der pyramide van Cheops door de arbeiders voor een waarde van 1600 talenten , wat in ons geld ongeveer 4.5 millioen gulden is, aan uien, look en ramenas verbruikt is. Thans nog worden de Egyptische uien niet alleen voor het binnenlandsch verbruik , doch op ruime schaal voor den in- en uitvoer verbouwd;ook op de Duitsche markt komen in't voorjaar veel Egyptische uien .

Als een der belangrijkste groenten mogen wij de kool in haar verschillende soorten en varëteiten beshouwen. Uit welk land de koolplant afkomstig is, is thans niet meer met zekerheid na te gaan, maar waarschijnlijk ligt haar oorsprong bij de Middellandsche Zee. De oude Romeinen hadden groote waardeering voor de kool; de Grieken hadden er echter minder mee op, en dit moet thans ook nog 't geval zijn. De Romeinsche schrijvers maken van een groot aantal koolsoorten melding. Onder andere werd een stengelkool verbouwd, welke door smaak en grootte moet hebben uitgemunt. Bij de teelt van deze soort werden de stelen der planten tegen den grond gelegd en met aarde bedekt, zoodat slechts de top uit de aarde te voorschijn kwam.

Een soort met vaste krop, zooals onze witte kool, was blijkbaar bij de Romeinen nog niet bekend. De kropkool Rappus, en de roode kool, wordt voor 't eerst door de heilige Hildegard, de geleerde abdis van het klooster Bingen, die in de 12e eeuw leefde en aan wie de eerste Duitsche natuurgeschiedenis te danken is, genoemd. Een nog jonger product van de groenteteelt is de bloemkool, waarvan voor 't eerst de Italiaan Mattioli in zijn kruidenboek, in 1600 te Frankfort verschenen , melding maakt en welke in Italë gekweekt schijnt te zijn. Heel merkwaardige koolsoorten heden ten dage in Portugal en op het Kanaal-eiland Jersey geteeld, Deze bereiken een hoogte van 4 tot 5½ M.; uit de stengels worden op Jersey wandelstokken gesneden welke bij de vreemden, die het eiland bezoeken , gaarne aftrek vinden.

Een andere groente, welke reeds in de oudheid groote waardeering ondervond, was de selderij. Volgens Homerus waren op het eiland van Kalypso de weilanden met viooltjes ... en selderij bedekt, en waren zij zoo mooi, dat zij zelfs het welgevallen der Goden opwekten. Ook tot versiering der grafsteden en tot bekransing der overwinnaars in de wedstrijden maakten de Grieken van Selderij gebruik.

De familie der leguminosen of peulvruchten levert een reeks belangrijke groenten op. Dat de mensch reeds vroegtijdig haar hooge voedingswaarde erkend heeft, wordt door talrijke vondsten uit de verre oudheid bewezen. In de paalwoningen aan de oevers der Zwitsersche meren, welke ongeveer 4000 jaar oud zijn, vond men erwten,en wel in bizonder kleinen vorm. Ook ontdekte men verkoolde erwten bij de opgraving der Kolonie van Hissarlik, het oude Troje.

Wat echter het gebruik der rijpe , gedroogde erwten reeds van de oudste tijden af gebruikelijk, zoo dateert het nuttigen der groene doperwten eerst sinds ruim 300 jaar. Dit schijnt het eerst in Holland in zwang gekomen te zijn. Het klinkt ons heel zonderling te vernemen, dat men tegen 't midden der 17e eeuw voor een liter doperwten meer dan 100 franken betaalde. Hoe groot de voorliefde voor de jonge erwten was,leert ons een mededeeling van Madame de Maintenon uit 1696, waarin zij schreef: „sedert vier dagen zijn onze prinsen alleen van drie dingen vervuld: vooreerst willen zij doperwten hebben, dan zijn zij verheugd die gegeten te hebben en verder zouden ze ze liefst voortdurend willen eten".

Ook linnen worden sinds oude tijden verbouwd. In de Egyptische graven heeft men linzenpap gevonden welke den dooden op borden gegeven was. Voor de Romeinsche markt leverde Egypte groote hoeveel heden linzen; de Romeinen brachten ze aan de volkeren beïoorden de Alpen.

—o—

Financiëele berichten.

Ontvangstencijfers.

Hollandsch IJzeren Spoorweg Mpij.

Mei 1916.

Aantal vervoerde reizigers 2.147.678

Opbr. v. h. reizigers vervoer ..	ƒ	1.600.494
Opbr. v. h. goederen-vervoer .	ƒ	1.187.364
Opbr. v. de diversen	ƒ	116.300
Totaal	ƒ	2.904.158
Aant.verv. reiz. sed.1Jan 1916	ƒ	10.908.357
Ontvangsten sed. 1 Jan. 1916	ƒ	13.858.972

Zuider Stoomtramweg-Mpij.

Lijn Breda-Oosterhout-Geertruidenberg met zijtak naar Dongen-Tilburg.

Febr. 1916 ƒ 12,702.08 Sed. 1 Jan. ƒ 25,782.72½
Febr. 1915 ƒ 9,366.40½ Sed. 1 Jan. ƒ 19,329.95

Ooster Stoomtram.

April 1916 ƒ 30,227,98½.

Rotterd. Electrische Tramweg

Juni 1916 ƒ 216,871.69, sed. 1 Juli ƒ 2,456,1
Juni 1916 ƒ 216,871.69, sedert 1 Juli ƒ 2,456,180.59.
Juni 1915 ƒ 187,788,84½, sedert 1 Juli ƒ 2,153,927.81.

Haagsche Tramweg Maatsch.

De ontvangsten der Haagsche Maatschappij hebben bedragen over de afgelopen maand Juni ƒ 244.607, van 1 Januari j.l. af ƒ1.308.347

Nederl. Indische Tramweg Mij.

Juni 1916 ƒ 46.000. Sed. 1 Juli 1915 ƒ 560.000.
Juni 1915 ƒ 44.329. Sed. 1 Juli 1914 ƒ 547.396.

Modjokerto Stoomtram-Mpij.

Juni 1916 ƒ 38.930, per dagkilom. ƒ 16.12½
Juni 1915 ƒ 24.701, per dagkilom. ƒ 10.23
Sedert 1 Jan. 1916 ƒ 113.105, per dagkil. ƒ 7.72
Sedert 1 Jan. 1915 ƒ 88.127 per dagk. ƒ 6.05

Babat-Djombang Stoomtr.Mij

Juni 1916 ƒ 31.844, per dagkilom. ƒ 15.53½
Juni 1915 ƒ 23,904 ,per dagkilom. ƒ 11.66
Sed. 1 Jan. 1916 ƒ 129.379, per dagk. ƒ 10.40½
Sed. 1 Jan. 1915 ƒ 113.600, per dagk. ƒ 9.18½

Pasoeroean Stoomtram.

De opbrengst der Pasoeroean Stoomtramweg -pij., bedroeg in de maand Juni 1916 ƒ 31.700, zijnde per dagkilometer ƒ 22 tegen ƒ 19.794 of ƒ 14 per dagkilometer in dezelfde maand van 1915.

Van Januari t.m Juni 1916 bedroeg de opbrengst ƒ 91.457 of ƒ 10 per dagkilometer tegen ƒ 64.506 of ƒ 7 per dagkilometer in hetzelfde tijdvak van 1915.

Probolingo Stomtram.

De opbrengst der Probolingo-Stoomtram weg-Maatschappij bedroeg in de maand Juni 1916 ƒ 31.200 of ƒ 28 per dagjkilometer, tegen ƒ 27.851 of ƒ 25 per dagkilometer in dezelfde maand van 1915.

Van Januari t/m Juni 1916 bedroeg de opbrengst ƒ 92.888 of ƒ 14 per dagkilometer in hetzelfde tijdvak van 1915.

Kansas City Southern Rw. Co

Ontvangsten over de maand Mei.
(Exclusief onderhoorige Maatschappijen).

	1916	1915.
Bruto	$ 940.771.96	$ 831.873.76
Netto (Na aftr van lasten).	$346.820.19	$ 266.891.55

Louisville & Nashville.

Mei 1916. Bruto + $ 4.163.000, netto + $ 1.629.000.

Missouri Kansas & Texas.

Mei 1916 Bruto + $ 444.000, netto — $ 63.000.

New York, New Haven & Hartford.

Mei 1916. Bruto + $ 1.111.000, netto + $ 260.000.

Brooklyn Rapid Transit.

De bruto-ontvangsten over het 31 Maart l.l. geëindigde boekjaar hebben, in vergelijking met het per 30 Juni 1915 geëindigde boekjaar bedragen $ 27,378.216 ($26.467.686) de netto's $ 11.900.015 ($ 11.467.305).

Chicago & Alton.

Mei 1916 Bruto + $ 227.000, netto + $ 74.000.

Colorado & Southern.

Mei 1916 Bruto + $ 265.000,, netto + $ 223.000.

New-York Central.
(Geheel systeem).

Mei 1916. Bruto + 7.674.000, netto + $ 4.100.000

Baltimore & Ohio.

Mei 1916 Bruto + $ 1.925.000, netto — $ 257.000.

Voor het jaar, geëindigd 30 Juni 1916. Bruto + $ 19,768.000, netto + $ 3,843.000. Totaal-inkomen bruto + $ 4,446.000. Inkomsten surplus $2,713.000.

Chicago, Milwaukee & St. Paul

Mei 1916 Bruto + $1,866.000 netto + $ 604.000

Illinois Central.

Mei 1916. Bruto + $ 1.146.000, netto + $ 608.000.

Southern Pacific.

Mei 1916. Bruto + $ 1,344.000, netto + $ 684,000.

Reading Coal & Iron Co.

Mei 1916. Bruto + $ 450.000 netto deficit vermindering $ 92,000.

Norfolk & Western.

Mei 1916 Bruto + $ 1.283.000. netto + $ 928.000.

New York, Ontario & Western.

Mei 1916 Bruto + $ 9.00 netto + $28000.

Canadian Pacific.

Mei 1916 Bruto + $ 5,210.0;0, netto + $ 1.929.000.

Northern Pacific.

Mei 1916 Bruto + $1.126.000. netto + 1.119.000.

Cuba Railroad Cy.

Mei 1916 (telegrafisch) Bruto $ 681.003 (v.j. $ 540.877). Netto $ 348.686 (v.j. $ 332.957).

Productiecijfers.

Rotterdam Tapanoeli Cultuur-mpij.

De Rubber-productie dezer Maatschappij beliep gedurende de afgeloopen maand 30.400 halve kilogrammen droog en Koffie 258 picols.

	1916 Rubber	1915		1916 Koffie
Jan.	30.000	21.600	½ kg.	85 pic.
Febr.	21.000	19.000	„	100 „
Maart	20.000	23.000	„	130 „
April	21.000	21.100	„	206 „
Mei	26.000	21.650	„	258 „
Juni	30.400	22.300	„	200 „

Amsterdam-Serdang Tabak-Cie.

De Rubber-productie bedroeg in:

	1916	1915	
Januari	16.138	3.874	½ kg. droog
Februari	16.528	4.248	„ „ „
Maart	13.534	4.590	„ „ „
April	13.280	6.188	„ „ „
Mei	20.192	8.644	„ „ „
Juni	23.632	8.700	„ „ „

Petroleum-mpij. „Orion."

De productie van de Petroleum-Maatschappij „Orion" bedroeg van de Petroleum-Maatschappij „Orion" bedroeg gedurende de maand Juni 1916 3.660.000 K.G.

Vergelijkend staatje.

	1912-13 ton	1913-14 ton	1914-15 ton	1915-16 ton.
Juli	6.750	41080	6.160	4.120
Augustus	6.120	3.890	6.770	4.010
September	6.450	5.570	7.600	3.930
October	6.820	10.450	8.430	3.830
November	6.340	10.160	8.610	3.250
December	6,030	8.430	8.400	3.400
Januari	6.190	6.230	6.820	3.760
Februari	5.530	5.670	7.070	2.410
Maart	6.290	5.700	6.430	3.040
April	5.620	5.020	4.830	2.850
Mei	4.930	4.660	4.070	3.240
Juni	4.010	4.180	4.590	3.660
	71.080	74.140	79.780	41.500

Aznhemsche Petroleum Maatschappij.

De productie dezer maatschappij bedroeg gedurende de mand Juni 1916 : 306.335 kg.

Hieronder een vergelijkend staatje :

	1914	1915	1916
Januari	331.400	293.750	260.579
Februari	276.750	277.000	276.822
Maart	516.680	294.700	268.722
April	714.300	249.450	259.500
Mei	1.080.200	295.100	311.600
Juni	637.300	336.600	306.335

Vergaderingen.

Banjoewangi Thee- en Rubber Cult-Mij., 17 Juli, 12 uur, ten kant. der venn., Rokin 92-69, Amsterdam.

Mpij. tot Expl. v.d Suikerondern. Sentanen Lor, Brangkal en Dinoyo, 18 Juli, 11½ uur, ten kant. der mpij, Frederikstraat 167, 's-Gravenhage.

Cult.-Mpij „Alas-Tiedek, 19 Juli 11 uur, ten kant. der mpij, Keizersgracht 690, Amsterdam.

Dordtsche Petroleum-Ind. Mpij. 18 Juli, 12 uur, ten kant. der venn., Raadhuisstr. 4, Amsterdam.

Amsterdam-Bedagei Tabak Cie. 18 Juli 12 uur, ten kant. der venn. N. Doelenstr. 12-14, Amsterdam.

N. V. Insulinde Cult. Synd., 12 Juli, 12 uur ten kant. der venn., Rokin 75-79 Amsterdam.

Alg. Ned.-Ind. Thee-Cult.Mpij., 13 Juli, 2½ uur, in het „Nut van het Algemeen", N. Z. Voorburgwal 212, Amsterdam

Mijnbouw-Mpij. Rotterdam-Palembang", 18 Juli, 2½ uur, ten kant. der venn., Rotterdam.

N. V. Suiker.-Cult.-Mpij., 20 Juli, 2½ uur, ten kant. der venn., Damrak 20-22 Amsterdam.

Cult.- Mpij. „Rembeo", 25 Juli 11 uur, ten kant der mpij, Heerengracht 464 (Jaarl.)

Buitengewone vergaderingen.

N. V. Cult.-Mpij. „Trangkil", 18 Juli, 3 uur t.h Koninginnegracht 28, 's-Gravenhage.

Sindang-Redjang Cult. Mpij. in liq., 18 Juli, 11 uur, ten kant. der venn., Kerkstr. 257, Amsterdam.

Indische Handels-Cie., 21 Juli 11 uur, ten kant. der venn., Damrak 14-16, Amsterdam.

Weerbericht.

Naar waarnemingen in den morgen van 8 Juli, medegedeeld door het Kon. Ned. Metero. Instituut te De Bilt.

Verwachting tot den avond van den 9den Juli: zwakke tot matige Zuidelijke **tot Westelijke wind, betrokken tot zwaarbewolkt,** tijdelijk opklarend, waarschijnlijk regen- of onweersbuien, zelfde temperatuur.

Hoogste barometerstand 757,5 Zuid-Duitschland; laagste 749.9 te Christiansund.

Barometerstand 's namidd. 2 uur	750 m.M.	
Psychrometer natte bol 's n.m. 2 u.	18.0°	C.
„ „ „	62.0	F.
droge bol 's n.m. 2 u.	20.2°	C.
„ „ „	65 0	F.

Atmosfeer vochtig.

Hoogwater te Scheveningen: 9 Juli:

's Morg. 9.31 u.	's Nam. 10.11 u.
Maansopgang:	Maansondergang:
's Nam. 3.1 u.	's Voorm. 12.21 u.
Zonsopg. 4.51 u.	Zonsond. 9.18 u.

Volle Maan. Zaterdag 15 Juli, 's nam 5 uur 0 minuten

Fietslantaarn aansteken 9.50 uur.

Kerk en School.

— Ned. Herv. Kerk. — Beroepen te Bruchem c. a. ds. J. de Bree te St. Annaland ; — te Polsbroek ds. A. H. J. G. van Voorthuizen te Zegveld.

— Geref. Kerken. — Beroepen te Hollum op Ameland ds. J. Veenstra te St. Anna Parochie (Fr.)

— Geref. Gemeenten. — Beroepen te Drogeham ds. Scholten teRoden.

— Bij besch. van den min. van Binnenl. Zaken, is dr. Th. C. van Stockum, te Groningen, tot wederopzegging toegelaten als privaat-docent in de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de universiteit te Groningen, om onderwijs te geven in de geschiedenis der nieuwere wijsbegeerte, inzonderheid in verband met de Duitsche letterkunde der laatste eeuwen.

— Aan mej. F. de Jong,is, op haar verzoek, een eervol ontslag verleend als adj.-assistente van prof. dr. A. Smits aan de anorganische afdeeling van het scheikundig laboratorium aan de universiteit van Amsterdam.

— Aan de universiteit te Leiden zijn geslaagd voor het cand. ex. rechten de heeren A. J. Guepin en J. J. F. A. M. Rukgrok; voorber. ex. Ned. Ind. adm. dienst de heer S. Nijdam; doct. ex. wis- en natkunde de heer D. J Struik en H. A. Kramers; 1e nat.kundig ex. mej. F. M. J. Struyvenberg; bevorderd tot arts de heer J. H. B. Kuyp.

Utrecht. Cand. ex. scheikunde de heer L. Hoejenbos; aanvullings ex. art. 135 wet H. O. mej. J. B. Elias; cand. ex. Ned. letteren mej. Y. Hylkema, 1e ged. arts ex. mej. M. Horninge; bevorderd tot arts de heeren A. Akkersdijk en G. L. Rink; tot tandarts mej. C. S. Wiener en mej. M. G. Groot.

Groningen. Voorbereid. ex. geneesk. de heer H. Ubbens; doct. 1ste ged rechtswetensch. de heer G. Burger.

Te Amsterdam bevorderd tot doctor in de Ned. letteren op proefschrift „De eerste Afrikaansche taalbeweging en zijn letterkundige voortbrengselen", mej. L. van Niekerk, geb. te Diepkloof, Uitenhage (Z.-Afrika) en op proefschrift „Bijdrage tot de kennis van den economischen toestand van Nederland in de jaren 1813—1816", de heer W. L. D. van den Brink, geb. te Amsterdam; gesl. voor het doct. ex. theologie mej. F. W. Rappold; 1e cand. ex. theologie de heer A. Vis en mej. J. J. Siepman van den Berg. — Vrije Universiteit, bevorderd tot doctor in de godgeleerdheid op proefschrift „the Heavenly high priesthood of Christ, an exegetico-dogmatic study," de heer Harm Henry Meeter, B. D., geb. te Chicago.

— De bevordering aan de Technische Hoogeschool van den heer R. A. Weerman, t., tot doctor in de technische wetenschap is geschied met lof.

— Nederl. Handels-Hogeschool. Ex. in de handelseconomie de heeren J. B. Korpershoek en H. B. van der Goot.

— Dr. C. A. Weststrate,directeur van de Chr. normaalschool te Zetten,is aangewezen als rector van het gymnasium aldaar.

— De heer A. Veenstra, leeraar in de geschiedenis aan de H.B.S. en handelsschool te Vlissingen, heeft ontslag gevraagd.

— Ds. W. W. Meynen is benoemd tot leeraar voor Godsdienstonderwijs aan deChr. H. B. S. te Dordrecht.

— Examen m. o. teekenen. Amsterdam. Akte Mg. Geslaagd de heeren H. J. Rutters, Amsterdam en H. J. Zeeman Appingedam.

Akte Mf. afgewezen 1 cand.

— Examen M U. L. Onderwijs Utrecht. Geslaagd voor dipl. A : Ch, A. Hildering, R. A. M. te Riele, W. Sluimer, W. P. Voorham, J. H. Erdtsieck, P. C. Eriks. P. W. Kuiper, mej. M. H. Schumacher mej. C. A. de Vries, J. P. Vring, mej. W. S. Wellensiek, mej. J. A. M. Klein, en W. Verbeek, allen te Amsterdam ; mej. G. Kok, te Kampen ; J. G. van Leeuwen, Ch. Mul, H. N. Spruyt, P. Q. Lijsterman, en E. A. H. van der Draay, allen te Gouda;S. van Paasschen, H. Swagerman, A. J. Taselaar, mej. M. S. H. van Oostveen, en mej. J. R. Stagger, allen te Bussum ; S. H. A. Bovenkamp, M. I. de Lange, P. S. Lettink, C. A, Verheul, S. J. P. van der Werve, en N. A. Albertsna, allen te Utrecht ; K. Rosbergen, te Boskoop ; B. de Witt, te Moordrecht ; H. Th. M. Hannessen en mej. A. H. Jansen, beiden te Nijmegen ; en P. J. Seuwerbren, te Harmelen.

Voor dipl. B. slaagden : H. D. van Delft en J. B. Kaptijn, beiden te Amsterdam ; en A. Kret, te Bussum.

— De min. van Binnenl. Zaken, brengt ter algemeene kennis, dat, behoudens onvoorziene omstandigheden, het mondelinge gedeelte van de examens ter verkrijging van de akte van bekwaamheid in het handteekenen voor het lager onderwijs, zal worden afgenomen te 's-Gravenhage in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, van 20, 21, 24, 25, 27, 28 en 31 Juli, telkens van 9.10 tot 12.30 uur.

— De min. van Landbouw, brengt ter kennis ,dat dit jaar van Rijkswege toelagen tot nader te bepalen bedragen beschikbaar zullen kunnen worden gesteld, ten einde jongeoieden van goeden aanleg, die het onderwijs aan een derRijkstuinbouwwinterscholen te Hoorn, Alkmaar, Aalsmeer, Lisse, Naaldwijk en Boskoop of aan een der Rijkslandbouwwinterscholen te Groningen, Veendm Leeuwarden, Meppel, Zutphen, Tiel, Utrecht, Schagen, Dordrecht, Goes en Sittard wenschen te volgen en wier ouders of voogden niet of slechts gedeeltelijk in staat zijn de kosten daarvan te dragen, daartoe in de gelegenheid te stellen. Aanmelding vóór 1 Sept.schriftelijk bij den directeur der betreffende school, bij wien nadere inlichtingen kunnen worden verkregen.

—o—

Kunst.

— Solisten op de matinée van Dinsdag in de Kurzaal zijn mevr. Noordewier-Smit (piano), de heer Guiseppa Reschiglian (tenor) en de heer Herm van der Vegt (Fockprijs) (viool).

Op het solistenconcert van Woensdag speelt Lucie Cafferet het 5e concert Fa majeur voor piano en orkest van Saint Saëns; en stukken van Chopin, Fauré en Liszt.

Op het concert van Donderdagavond is soliste mevr. C. Wassenborg-Kolh (zang).

— De directeur der Fransche Opera heeft als eerste tenor geëngageerd, den tenor-léger Maurice Capitaine, uit Bordeaux, sinds 5 jaar verbonden aan de Opéra-Comique te Parijs. Hij is onder de wapens, maar de Fransche Regeering zal hem toestaan zich naar Holland te begeven.

Regisseur-général is aan de Opera de Nederlander De Beer, van het Scala te Milaan, 10 jaren directeur de la scène aan de Monnaie. Als 2e baryton is geëngageerd André Span.

Verder zijn nog geëngageerd Mlles Emma Luart, Luci Norda, Denève, Vallier en de heeren Deru, du Pond, Maudier, Dukers.

Beloofd worden „Samson et Dalila" van Saint-Saens, „Pelleas et Mélisande" van Debussy, „Le Chemineau", „La Cocarde de Mimi Pincon", een creatie en „Rebecca" van Jean Sièstro, door den componist, speciaal aan de directie van de Opera opgedragen, terwijl Henri Rabaud in het begin van het seizoen zelf zijn „Marouf" zal komen dirigeeren.

— Van Isterdael is aangezocht in het a.s. winter-seizoen eene serie kamermuziek-soirées te geven met medewerking van Haagsche Toonkunstenaars, met het doel om oude en nieuwe werken bekend te maken; daarvoor hebben hun medewerking al reeds toegezegd Wirtz, Oberstadt, Textor en Andriessen (piano); Rosa Spier (harp); H. Hack, Sam. Swaan en J. van der Burg (viool); H. W. Hofmeester, (alt); J. Devert (viola d'amore); Beist, (fluit); Spoel, dubbel vocaal kwartet; Van Isterdael (viola da Gamba en violoncel). De avonden in Dilingentia zullen de geheele kamermuziek-litteratuur omvatten en de oude werken zullen gegeven worden in hun oorspronkelijke bezetting (Clavecin, viola d'amore, viola da Gamba, fluit enz.)

„Naar aanleiding van den aankoop door de gemeente Rotterdam ten behoeve van het museum Boymans van de belangrijke Aert de Gelder, de zg. Rembrandt du Pecq heeft de min. van Binnenl. Zaken tot het gemeentebstuur dier stad een schrijven gericht waarin hij zegt Dat uw bestuur, niettegenstaande de tegenwoordige tijdsomstandigheden heeft kunnen besluiten om, zij het dan ook met steun van het legaat van wijlen den heer Burger, een dergelijk belangrijk werk voor ons land te verwerven verheugt mij zeer en ik stel er prijs op uw bestuur voor deze nationale daad een woord van hulde te brengen."

—o—

Uit de Residentie

— Pensioen- en Schadeloosstelling. — De betrekkelijke commissie uit de Tweede Kamer heeft verslag uitgebracht over de inlichtingen op de adressen van

C. Th. Kortekaas, commies bij het Hoofdbestuur der P. en T., alhier om het daarheen te leiden, dat zijn nog niet voor pensioen in aanmerking gebrachte diensttijd alsnog voor pensioen geldig gemaakt worde.

De commissie heeft met belangstelling kennis genomen van de mededeeling van den Min. van Fin., dat in overweging is een wettelijke regeling tot het voor pensioen geldig verklaren van diensten, den Staat bewezen zonder deugdelijke aanstelling, en dat daarbij wordt nagegaan in hoever aan de bezwaren als die van adr. zou kunnen en mogen worden te gemoet gekomen." Zij spreekt als haar gevoelen uit, dat aan bezwaren als waarvan sprake is in dit adres zeer zeker in de in uitzicht gestelde regeling dient te worden te gemoet gekomen.

Mitsdien stelt zij voor, der Regeering te wijzen op de wenschelijkheid, dat een wetsontwerp om te komen tot bovenbedoelde wettelijke regeling spoedig de Staten-Generaal moge bereiken.

Dr. Ph. Kooperberg, eervol ontslagen medisch adviseur der Rijksverzekeringsbank, alhier om schadeloosstelling ter tegemoetkoming in de door hem te lijden nadeelige gevolgen van de bepaling van een leeftijdsgrens voor de ambtenaren der Rijksverzekeringsbank.

De commissie betreurt dat in het betrekkelijk besluit van Juni 1914 geen overgangsbepalingen zijn opgenomen, welke gelegenheid geven, dergelijke nadeelige gevolgen te ondervangen, als daarvoor termen aanwezig zijn, voor ambtenaren, die reeds in dienst waren van het Rijk op het tijdstip van de totstandkoming van dit besluit, maar vond toch geen aanleiding voor tusschenkomst van de Kamer, waar niet blijkt, dat het besluit van Juni 1914 onjuist is toegepast.

— H. M. de Koningin-Moeder heeft Donderdagmiddag met gevolg een bezoek gebracht aan de tentoonstelling van Belgische schilder- en beeldhouwkunst in „Pulchra".

Na de tentoonstelling te hebben bezichtigd liet H. M. zich de leden van de commissie voorstellen.

Vervolgens is de groepententoonstelling van „Pulchra" bezichtigd.

* Hedenmiddag heeft in de aardig versierde gymnastiekzaal van de H.B.S. Stadhouderslaan, het afscheid van dr. J. Romeny, leeraar in de scheikunde en dr. A. A. Beekman leeraar in de wiskunde plaats waarbij de directeur en bijna alle leeraren evenals een groot aantal leerlingen aanwezig zien.

De heer C. Reeling Knap, hield ter aanbieding van enkele geschenken een hartelijke toespraak, waarbij hij eraan herinnerde, dat beide leeraren, sinds de oprichting van de school hun krachten daaraan hadden gewijd en namens de leerlingen dank bracht voor al de moeiten en zorgen, welke zij aan hen ten koste hadden gelegd. Dr Beekman en dr. Romeny dankten de leerlingen voor hun bewijzen van sympathie. Dr. Romeny verklaarde steeds het 't meeste genoegen les gegeven te hebben aan de Stadhouderslaan en dr. Beekman sprak in dezelfden geest, waarbij hij leukweg uit zijn wiskundelessen, den stelregel aanhaalde: en als je het gegevene niet gebruikt dan k à n je niet komen.

De heer P. van Genderen Stort sprak namens de oud-leerlingen een enkel woord.

Nadat de heeren Beekman en Romeny hun geschenken in oogenschouw hadden genomen, namen vele leerlingen mondeling van hen afscheid.

— Notarieel Staatsexamen. — Geslaagd: 1e ged.- W. C. Treurnie, Rotterdam; 2e ged. B. M. J. W. Schoon, Maastricht.

— Na het vertrek van mgr. Tacci naar Rome ter inneming van een zeer hooge positie aan het Vaticaan blijft Internuntiatuur alhier vertegenwoordigd door mgr. Valleiza.

* Te Scheveningen is zwaar beschadigd inwending en met een gat in den buitenstomp van het achterschip toch nog behouden binnen gekomen het loggerschip Sch. 141 schipper C. v. d. Tooin der reederij G. van Leeuwen dat nog geen 14 dagen ter haringvisscherij was vertrokken en op de visscherij op een mijn is gelooopen, welker ontploffing de groote schade aanrichtte. Ontsteltenis bracht onder de bemanning waarvan echter niemand is gekwetst of daarbij omgekomen is. Met nagenoeg zonder vangst keerde het schip terug nadat men zooveel mogelijk de gaten onder de waterlijn had gestopt en door aanhoudend pompen het zinken wist te voorkomen.

— Duurtetoeslag Rijkspersoneel. — Heden heeft het salaris-comité uit de vier ambtenaarsbonden, aangesloten bij het N. V. V., een audiëntie van een uur bij minister Van Gijn gehad. Ter sprake kwamen:

1e. de inhouding of vermindering van den duurte-toeslag wegens extra-overwerken in 1916;

2e. de uitsluiting van tijdelijk personeel (hulpbestellers, hulp-gevangenbewaarders, enz.);

3e. de uitsluiting der gedemobiliseerden van 1 Jan. 1916;

4e. de verschillende loongrenzen in één standplaats;

Naar aanleiding van de tweede vraag deelde de minister mede, dat in overweging wordt genomen aan de geopperde bezwaren aldus te gemoet te komen:

Voortaan zal niet het volle extra-overwerk in berekening worden genomen bij het bepalen van het bedrag van den duurtetoeslag, doch zou slechts worden afgetrokken de helft, hetzij van den duurte-toeslag, hetzij van het bedrag aan overgeld.

Met kracht drong het salaris-comité er op aan, het volle bedrag van den duurtetoeslag uit te keeren, zonder berekening van het overwerk.

De minister zeide toe, deze zaak in den Ministerraad ter sprake te zullen brengen.

Wat de quaestie van het hulp-personeel betreft, was ook de minister van oordeel, dat het geregeld dienstdoende tijdelijk personeel ten onrechte is uitgesloten, hetgeen nog werd bevestigd in een onderhoud, dat het salaris-comité had met den thesaurier-generaal.

Wat aangaat de gedemobiliseerden van 1 Jan. 1916, hield de minister aanvankelijk vast aan de opvatting, dat wie 1 Jan. 1916 niet in werkelijken dienst was, uitgesloten blijft.

Het salar-scomité bepleitte een andere regeling, nl. dat wie in burgerlijken dienst was bij uitbetaling van den eersten termijn er in zou deelen. Wie teruggekeerd was bij uitbetaling van den tweeden termijn daarin zou deelen, enz.

Daar deze bespreking is de ministee bereid gevonden de zaak in den Ministerraad aan de orde te stellen.

De quaestie der loongrenzen was niet voor bespreking vatbaar.

19 Juli, blijkens eene advertentie in dit nummer de eerste voorstelling van het circus-Carré te Scheveningen.

— Gisteren zijn uit een schuurtje achter een woning, aan den hoek Gevers Deynootweg en Havenkade, rijwielen gestolen, waaronder een daags te voren nieuw gekocht.

—o—

Sport.

Voetbal. — Morgen de eindstrijd aan de D. V. V.-beker tusschen B.M.T.-Neptunus om 2 uur, terwijl om den 3en en 4en prijs D. V. V. en V. U. C. om 3.15 spelen.

— De „Tel." meldt, dat op het oogenblik geen nieuwe onderhandelingen tusschen Zwitsersche en Nederlandsche voetbal-officials loopende zijn.

Onderhandelingen tusschen den N. V. B. en de besturen van den Zweedschen en den Deenschen V. B. gevoerd, hebben eveneens geen resultaat gehad.

Bovendien kan men onder de huidige omstandigheden, nu vele voetballers doo rhet vervullen van hun militaire plichten niet zullen kunnen meespelen, bezwaarlijk spreken van een „vertegenwoordigend" elftal.

Cricket. — Morgen worden gespeeld:

H. C. C.—V. V. V.
V. R. A.—Haarlem.
V. O. C.—Rood. en Wit.
Albion—Haarlem II.
Olympia—V. R. A. II.
Hermes II—Ajax.
H. C. C. IIA—H. C. C. IIB.
P. W.—Vitesse.

Bekerwedstrijd.

Rood en Wit II—Quick.

Lawntennis. — Gespeeld worden morgen:

Hilversumsche L.T.C.—Festina.
Deuce—Anglo Dutch.
Nijmeegsche L.T.C.-Arnhemsche L.T.B.
Be Quick (T.)—Dordtsche L.T.C.
Raakt-em—Sliedrechtsche L.T.C.
Apeldoornsche L.T.V.—Animo (A.)
Arnhemsche L.T.B. II—Daisy II (A.)
Valkenburgsche L.T.C. Ready (M).

Kampioenschap 2e klasse.

Yes—Groen Wit.
Tika—Anglo Dutch II. 2

Zwemmen. — De polocompetitie brent morgen te water:

Maas—R. Z. C.
D. J. K.—Het Y.
Dolfijn—Het Y II.
A. Z. II—U. Z. C.
D. J. K. II—Triton.
R. Z. C. II—C. N. B.

(dus een omzetting van Den Haag naar Rotterdam.)

Dames.

H. D. Z.—H. D. Z. en P. C.
Zignea II—R. D. Z.

Verder zijn er wedstrijden der Hollandsche Dames Zwemclub te Amsterdam en van de Rotterdamsche Zwemclub.

Schieten. — De algem. vergadering der 's-Grav. schietvereeniging „Prins der Nederlanden", heeft tot 1ste secretaris geozen den heer H. W. Mulder.

Gymnastiek. — De heer Charles Cazalet, voorzitter van het Fransche Gymnastiekverbond, bekleedt thans den rang van luit.-kol in het Fransche leger. Hij is, zoodra de geweldige operaties bij Verdun begonnen, daarheen gezonden en wegens zijn moedig gedrag bij afzonderlijke dagorderd vermeld:

„Om zijn moedig gedrag bij Verdun, den luit.-kol. Cazalet (Charles), oud 58 jaar, commandant van den artilleriepark, „wegens het in persoon leiden van het verscheidene malen bezorgen van artillerie-munitie onder een hevig bombardement".

Zijn voorbeeld en zijn zedelijk overwicht op den troep hebben bijgedragen tot de uitvoering der bevelen en de kalmte in de colonnes en zijn tevens voor een groot gedeelte de oorzaak geweest van het succes bij de voorziening in munitie-voorraden".

Schaken. — Uitslag 3e ronde tournooi te Kopenhagen:

Johner 1—Nyholm 0.
Svendsson 1—Löwenborg 0.
Marchand 1/2—Krause 1/2.
Giersing 1—Jacobson 0.

Vierde ronde:

Krause 1/2—Svensson 1/2.
Marchand 1—Giersing 0.
Svensson 1—Nyholm 0.
Johner 1—Jacobson 0.

De stand is nu: Johner, Marchand 3, Krause, Löwenborg 2½, Svensson 2, Nyholm 1½, Jacobson 1, Giersing 0.

—o—

Officieele Berichten.

— Bij K. B. is met 1 Juli benoemd tot expens bij de scheepvaartinspectie in het 3e district te Groningen de heer M. Robaard. machinist bij het Loodswezen in het VIIe en Ve district te Hellevoetsluis;

is C. Torelli, vice-consul der Nederlanden te Livorno, benoemd tot consul aldaar, buiten bezwaar van 's Lands schatkist.

— Bij besch. van den min. van Binnenl. Zaken is tot en met 31 Dec. benoemd tot assistent voor de anatomie, buiten bezwaar van 's Rijks schatkist, aan de universiteit te Utrecht: H. Oort, aldaar.

— De gewone audienties van de ministers van Landbouw, Oorlog en Financiën, zullen de volgende week niet plaats hebben.

—o—

Correspondentie.

— C. J. B. — Er blijgt o. i. duidelijk, dat het een advertentie is, 1e, uit de plaats, en 2e, uit de vermelding „advertentie", voorkomend voowel aan het hoofd, als aan het slot van die advertentie, tevens aangevend het aantal regels Duidelijker kan het o. i. niet.

— Mevr. V., alhier. — Met het oog op de behandeling welke de patienten reeds ondergaat, zouden wij u aanraden in het ziekenhuis zelf te informeeren. Wij kunnen in deze moeilijk raad geven.

—o—

Laatste Nieuws.

Te Leiden zijn geslaagd voor het pract. apothekers ex. 2e ged. L. M. Lansberg, mej. E. Carpentier Alting, mej. P. J. Ramaker en mevr. A. M. E. Dunkelman-Kramer.

Men seint ons uit Amsterdam: Wij vernemen dat de Raad in meerderheid meegaat met de voordracht van curatoren ter vervulling van de vacature wijlen prof. Straub, zoodat de benoeming van prof. dr. J. van der Hoeve te Groningen vrijwel is verzekerd.

DE STAND DER PARTIJEN.

We wezen er in een onzer beschouwingen reeds op dat het offensief der Russen dat aanvankelijk zich in hoofdzaak in Bukowina afspeelde, waar het VI Oostenr. Hongaarsche leger onder generaal Pflanzer Baltin tegen het IX Russische leger onder gen. Letchitsky streed, zich langzamerhand voortplantte over geheel het reusachtig front van de Oostzee tot aan de Rumeensche grenzen. De gebeurtenissen in de laatste dagen duiden er op dat instede van te verzwakken het Russisch offensief in hevigheid is toegenomen en met een ongekende kracht wordt voortgezet. Niet slechts de Oostenrijkers, doch ook de Duitschers hebben het zwaar te verantwoorden. En al mogen dan de vorderingen der Russen op het meest noordelijk gelegen gedeelte van het front niet noemenswaardig zijn, is het hun tot dusverre niet mogen gelukken het front daar in te deuken of achteruit te dringen, des te belangrijker is het succes dat zij tegen den Duitschen linker vleugel onder v. Linsingen en meer Zuidwaarts tegen het daarbij aansluitend Oostenr.-Hong. leger hebben bereikt.

In den sector bij Baranowitchi, ten N. der Pripetmoerassen, duurt de hevige strijd met afwisselend geluk voort en is een beslissing nog niet bereikt. Ten Zuiden daarvan, meldde gen. v. Linsingen, die hier in samenwerking met het IVe O. H. leger onder aartshertog Josef Ferdinand tegen het VIIIe Russ. leger onder gen. Keladin verbitterde gevechten levert, voor een overmachtigen druk zijn stellingen aan den spoorweg Sarny-Kovel te hebben teruggenomen en een „kortere verdedigingslinie te hebben gekozen". Het vermeesteren van het belangrijke spoorwegknooppunt. Kovel blijft het doel der Russen; hier, aan de Styr en Stochod, is dus nog een hevige strijd te voorzien.

De verwachting, na den val van Kolomea en den strijd tusschen Pruth en Dnjester uitgesproken, dat de Oostenr. gedwongen zouden worden hun front aan de Strypa, westwaarts terug te nemen vindt hare bevestiging in het bericht dat de Oostenrijkers op de Koropiec, evenals de Strypa en Lipa een zijrivier van de Dnjester, zijn teruggetrokken. Het zijn hier deelen van het IIe O. H. (Boehm Ermoli) en het IIIe O. H. leger (von Bothmer) die hunne stellingen bij Buczacq door den druk van het VIIe Russ. leger (gen. Cherbacher) moesten opgeven.

De vorderingen eindelijk der Russen in Bukowina met name het bezetten van den spoorweg Delatijn-Korosmezo waardoor het VIe O. H. leger tegen de Karpathen is teruggedrongen, hebben hun invloed tusschen Pruth en Dnjester doen gelden. Een langzaam wijken naar het Westen was hier het gevolg van het krachtig offensief der Russen.

Terwijl deze voor de geallieerden zoo hoogst belangrijke krijgsverrichtingen in het Oosten plaats grijpen zijn ook op het Zuidelijk oorlogsterrein, in Italië, zoowel als in Frankrijk de Centralen tot het defensief gedwongen. De gemeenschappelijke en gelijktijdige actie der Geallieerden belet den Centralen hun uitgebreid en dicht spoorwegnet voor het vervoer van troepen van het eene frontdeel naar het andere te gebruiken. Overal worden zij met ongekende felheid bestookt en het is niet raadzaam op eenig deel van het front troepen weg te nemen om daarmede een meer bedreigd punt te versterken.

Inderdaad worden ook de Oostenrijkers in Itali, hoewel langzaam tot wijken gebracht. In Frankrijk zijn thans de Engelschen aan het woord en zal, indien hun front meer naar het Oosten d. i. op gelijke hoogte met het Fransche zal zijn gebracht, de gemeenschappelijke aanval worden voortgezet.

—o—

STOOMVAARTBERICHTEN.

Opgave van CRANS & Co.

Het s.s. Boeton van A'dam naar Batavia, arr. 6 Juli te Port Said.

Het s.s. Blommersdijk van R'dam naar Philadelphia en Baltimore pass. 7 Juli Terschellingbank. Vuurschip.

Tandarts W. ODDENS,

Van Galenstraat 54

s tot nadere aankondiging niet te onsulteeren. B6

Tegen 1 Aug. **GEVRAAGD** in ezin van twee personen (Heer en Dame) een nette

DIENSTBODE,

als **Meisje-alleen** tegen hoog loon. Goede get. vereischte.
Zich a. t. melden 's av. tusschen en 9 uur **Statenlaan 107.** B9

Tweede Huisknecht.

Jhr. H. Loudon **VRAAGT** een bekwamen tweede **Huisknecht** P.G. en van goede get. voorzien. Datum van indiensttreding 15 Augustus a.s.
Sollicitanten wordt verzocht zich per brief aan te melden **Prinsessegracht 22. 's-Gravenhage.** C9

Student **ZOEKT**
KAMERS
m. pension v. 14 dagen op 16 Juli.
Br. fr. lett. **D.1038** BEIJERS' Adv Bur. **Utrecht.** B5

Dame, vriendelijk Heerenhuis bewonende, biedt aan op zich te nemen de geheele

verzorging

van 2 of 3 kinderen.
Br. no. **1000** aan Adv. Bur. BOUCHER, **Noordeinde 64C.** B8

Dame, mooi heerenhuis bewonende in Duinoord biedt, bij het ingaan der nieuwe Cursussen met September gezellig

TEHUIS

aan voor schoolgaande kinderen.
Brieven no. **1001** aan Adv. Bur. BOUCHER, **Noordeinde 64C.** 9

H. M. J. v. Duyne,

Vleeschhouwer, **Keizerstraat 165 Schev. VRAAGT** liefst spoedig een flinke

BEDIENDE

niet ben. 17 jaar, geschikt klanten te bed. Vakkennis geen vereischte. B9

Gemeubileerde 1ste ETAGE.
Terstond ter overname de huur van een compleet gem. **1ste Etage** in het centrum der stad. Meubilair bijna niet gebruikt. Conditiën mondeling te bespreken.
Br. no. 9301 bur. v. d. Blad. 7

GEVRAAGD

een beschaafd **JONG MEISJE,** dat alle of geregeld enkele (naar verk.) middagen wil besteden om de moeder van 2 kleine kinderen (2 en 1 jaar) te helpen. Het werk bestaat uit kinderen helpen en kleeden of met de kinderen wandelen en ook uit naaien verstelwerk.
Br. met opg. **van verl. salaris** ond. no. 9302 bur. v. d. Blad. 12

Tegen 1 Aug. a.s. omtrek Emmapark **GEVRAAGD** een fl. gez. fats.

DIENSTBODE.

liefst v. eenigszins gevord. leeftijd, goed kunn. werken en koken, v.g.g.v. Aanvangsalaris f 150 en f 30 waschg. Loon verhooging bij gebleken geschiktheid
Br. fr. no. **153** Alg. Adv. Bur. M COUVEE, **Den Haag.** 11

GEVRAAGD teg. Aug. een besch.

JUFFROUW.

in gezin met drie kinderen, voor alle huisel. bezigh. ook koken. Iedereen dag hulp van een werkvrouw.
Br. met opg. van verl. **salaris ond.** no. 1604 bur. v. d. Blad. 8

WERKSTER

GEVRAAGD voor vast, in het Vegetarisch Hotel-Restaurant „Pomona" **Molenstraat 53.**
Aanm. 's avonds na 7 uur. 6

Jonge Dame (artiste) **ZOEKT** groote gemeubileerde
ZITKAMER
(zoo noodig ruimte voor **een vleugel**piano) benevens **Slaapkamer.**
Br. met opg. van prijs **zonder pens.** no. 9306 bur. v. d. Blad. 7

TE HUUR

ongem. **Beneden achterkamer, indien** gewenscht gem.; Cond. te bespreken.
Br. fr. 1607 bur. v. d. Blad. 5

Te huur Hoek-Winkelhuis

Valeriusstraat, bevattende 3 kamers, keuken en kelder.
Aanvaarding 1 Sept. **Huurprijs** f 700.— per jaar.
Br. fr. no. **852** Uijthoven's Bkh. **Javastraat Den Haag.** 8

Credieten **Voorschotten.**
Beleeningen **Prolongaties**

J. H. F. PETER,

Spuistraat 6A. Tel. 2417. 6

GEVRAAGD met 1 Sept. in Duinoord een eenvoudige

DIENSTBODE,

P.G. van 's morgens half acht tot 's avonds acht uur; genegen met een juffrouw het huiswerk te doen en te koken. Werkster voor straat en gang. Salaris f 20 per maand en goed verval. Zondags om de veertien dagen geheel vrij.
Fr. br. no. 1589 bur. v. d. Blad. 12

GEVRAAGD zindelijke

WERKVROUW

voor Vrijdags. (heele dag.).
Celebesstraat 42. 5

GEVRAAGD aankomende
NAAISTERS
Mej. P. H. Ruvekamp,
v. Speijkstraat 70. 4

Indië.

Jongedame b. z. a. met een fam. naar Indie te gaan voor ass. der **huish.** en **kind.**
Br. no. 9291 bur. v. d. Blad. 6

HUISHOUDSTER

b. z. a. in klein gezin of bij eenig Heer. van goede get. voorzien.
Br. no. 9293 bur. v. d. Blad. 6

Uitstekende zorg voor
Opleiding Departementen, Stadhuis en Posterijen.
Brieven om inlichtingen onder no. 533 bur. van dit blad. A 5

FRANSCH, DUITSCH, ENGELSCH.
Meer dan **60** mijner candidaten **slaagden** voor de Fransche, Duitsche en Engelsche Handelscorr., examen Mercurius en Vereeniging Leeraren te Amsterdam en Rotterdam.
Voor het Eindexamen H. B. S. **slaagden** voor Fransch, Duitsch en Engelsch tot nu toe al mijne Candidaten. 12
A. J. TEN BREUL, Kerkstraat 16
Leeraar Moderne Talen.

ACADEMIE
van
BEELDENDE KUNSTEN.
's-GRAVENHAGE.

TEEKENCURSUS

op Woensdag- en Zaterdagmiddag.

Inschrijving tot 15 Juli mondeling, daarna schriftelijk aan het gebouw der Academie.
Inlichtingen verstrekt de **Directeur**
14 DE RAAD VAN BESTUUR.

Instructie-Bataljon.

KOSTELOOZE opleiding tot **Sergeant** bij het

Wapen der Infanterie.

Toelating in de **laatste week** van September a.s. voor hen, die op 1 October 1916 den leeftijd van 18 jaar wel, doch dien van 19 jaar nog niet bereikt zullen hebben.
Inlichtingen worden **gratis** verstrekt door den Commandant te **KAMPEN.** B25

Door teleurstelling **GEVRAAGD** 1 of 15 Aug. in gezin van 2 Dames net

MEISJE-ALLEEN

Loon f 140 en f 28 waschgeld.
De Carpentierstraat 36. 6

1e Verkoopster

in 1e. klas Dames-confectiezaak te Amsterdam zag zich gaarne als zood. te 's-Gravenhage **GEPLAATST.**
Br. ond. lett. **W.J., Spuistraat 163 boven. Amsterdam.** B7

Latijn, Grieksch, Wiskunde.

Volledige opl. Staatsex. A. en B. Bijwerken, repeteeren f 1.25 per uur.
Br. no. 1506 bur. v. d. Blad. E6

Oudste Noord Brabantsche linnen abriek **VRAAGT**

DAMES-AGENTESSEN,

uit den deftigen stand.
Br. fr. lett. **G.F.110** Alg. Adv.-bur. **A. de la Mar Azn., Amsterdam.** A7

Beschaafde Duitsche juffrouw, Fransch en Holl. sprekende, zag zich gaarne **GEPLAATST** als

HUISHOUDSTER

Ook met kinderen kunn. omgaan. en v.g.g.v.
Br. no. **235** Adv. Bur. M. v. d. BEEK, **Fred. Hendriklaan 109.** 9

Met Augustus een net flink 6

2e MEISJE

GEZOCHT v.g.g.v.
Z. a. t. meld. **W. de Zwijgerlaan 27.**

Indische Dame

sedert jaren in Holland, z.z.g. tegen Augustus a.s. of later **GEPLAATST** ter bestiering eener huishouding bij Dame of Heer of in een klein gezin. Zij is goed bekend met de Indische keuken.
Br. no. 9064 bur. v. d. Blad. C9

APOTHEEK.

GEVRAAGD een eenigszins gevorderd **LEERLING**; ook plaats v. een net **Jongmensch** ter opleiding voor **Assist.-Apotheker.**
Br. lett. **A.K.1665** Adv. Bur. D. Y. ALTA, **Wagenstraat 18B.** 10

Gemeentelijke Cursus

voor de Akte van Bekwaamheid als Hoofdonderwijzer(es), (H.B.S. **Raam straat**).
Nieuwe deelnemers voor het cursusjaar 1916-1917 worden uitgenoodigd, zich mondeling of schriftelijk aan te melden bij den Directeur.
G. SMELT.
Korte Lombardstraat 3. 11

L. K. C. DE HAAS, Noordeinde 152 Tel. 1526, en **Tasmanstraat 147,** Tel. 4392, Boekhandel. De **Nieuwste verschenen Romans** ter lezing voor een week á 10 cents. A5

Geldbelegging

voor aan- of verkoop van **Effecten** of voor het plaatsen van geld op **Hypntheek,** worden onpartijdige geschriftelijke adviezen verstrekt tegen billijk tarief, dat op aanvraag wordt gezonden.
A. C. DANCKAERTS, **Piet Heinstraat 103.** A10

Pension gevraagd.

Nette **Kamer** met 2 Kabinetten ieder met een Persoonsledikant. Vlakbij of in Scheveningen. Van af 8 Aug. voor drie weken te gebruiken.
Br. met beschr. en prijsopg. ond. no. 1591 bur. v. d. Blad. 8

Den Haag of Scheveningen

PENSION gevraagd voor Heer en Dame met 12-j. dochtertje. Liefst in de 2de helft van Juli.
Br. met opg. v. cond. te zenden naar **Schiedam, Lange Haven 73.** 7

GEVRAAGD 1 Sept. omgeving Duinoord ongem.

ETAGE

z. pens. m. belbediening.
Br. m. inl. en prijsopg. aan Mevr. wed. W. van der Veen, **Bilderdijkstraat 4, Leiden.** 8

Betalend Logée.

Aangenaam en degelijk **TEHUIS** aangeboden aan Heer of Dame of schoolg. jongmensch in Heerenhuis omtrek S.S.
Br. fr. no. 1594 bur. v. d. Blad. 7

Onderwijzeres **VRAAGT** bij nette familie gemeub.

Zit- en Slaapkamer

zonder pension. Bij voork. omtrek Station Den **Haag.**
Br. no 1595 bur. v. d. Blad. 7

TE HUUR

een net gem. **ZITKAMER** met ineenl. slaapkab. op **2de Etage** met deg. ontbijt voor f 35.— 6,
Pins Hendrikstraat 89. 2 m. bellen

Apartementen.

Chic gemeubileerd. 6
Sweelinckstraat 178.

Lat. en Gr. Boeken

ter overname aangeb.
Br. no. 1587 bur. v. d. Blad. 4

Ruime Kantoorlokalen GEZOCHT

in het Centrum der stad voor directe aanvaarding, Huurprijs f 700.— per jaar niet te boven gaande.
30 Liefst vrij bovenhuis. Brieven onder motto **„Bovenhuis"** aan het Adv.-Bureau BOUCHER, Papestraat 11.

DAMES-KLEERMAKERS

direct GEVRAAGD voor vast werk aan huis (Confectie). 30
Veenestraat 9-11-13,
J. KAUFMANN.

JONGEDAME.

Gebrs. Hehenkamp, Noordeinde 37, vragen eene Jongedame voor het kantoor, goed kunnende machineschrijven. 30

BEKWAME MEUBELMAKERS GEVRAAGD.

Brieven franco onder no. 1603 bureau van dit blad. 12

Beschaafde WINKELJUFFROUW

gevraagd, in een eerste klasse magazijn voor behangerij, stoffeerderij en woning-inrichting, met het vak bekend en van prima referentiën voorzien.
Brieven franco 1612, bur. van dit blad. 30

Op zeer gemakkelijke conditiën

kan men Meubelen, Tapijten, Gordijnen en complete inrichtingen bekomen van eerste klasse firma hier ter stede (geen afbetalingsmagazijn). Voor het Installeeren of uitbreiden van Hôtels of Pensions extra conditiën.
Vraagt prijsopgave, teekeningen en conditiën onder no 1609, bureau van dit blad. 24

Hypotheken.

Eerste á 4½/4¾ %.
Tweede á 6 %.
J. H. F. PETER.
Spuistraat 6A. Tel. 2417. 6

Goede geldbelegging.

Eene sinds jaren kerngezonde zaak wenscht men uit te breiden door omzetting in eene Naamlooze Vennootschap waarvan verwacht wordt deugdegelijke winsten te behalen
Spaarders — ook van minder groote bedragen — die nadere inlichtingen wenschen wenden zich met vertrouwen met opgave van naam en adres ond. No. 1606 Bur. v.d.Bl.16

Verzekeringen.

1. Alrisico.
2. Automobiel.
3. Bedrijf.
4. Brand.
5. Bijstorting.
6. Dienstboden.
7. Glas.
8. Inbraak.
9. Kapitaal.
10. Lijfrente.
11. Molest.
12. Ongevallen.
13. Pensioen.
14. Solvabiliteit.
15. Spaar.
16. Studiebeurs.
17. Transport.

J. H. F. PETER
Spuistraat 6A. Tel. 2417. 22

Lingerienaaister
en
Costuumnaaister

zoeken **PLAATSING** in Den Haag. Liefst intern. Goede ref.
Br. no. **V.N.9638** RICARDO's Adv. Bur. **Amsterdam.** 9

Off. wed. met zoon, omtrek Haarlem wonende, **VRAAGT** een

JUFFROUW,

tot ass. huish. (liefst off. dochter) P.G. lib. 25-30 jaar. Zij, die piano spelen hebben voorkeur. Met of zonder salaris.
Br. no. **5781** a. d. Boekh. H. N. MUL te **Haarlem.** 10

CLUBFAUTEUIL

ter overname **gevraagd.**
Br. no. 1586 bur. v. d. Blad. 4

GEVRAAGD

Gem. SUITE (zit- en slaapkamer) door Ingenieur z.b.b.h.h., liefst Bez. houtkwart. en als alleen inwonende.
Br. met prijsopg. en inlichtingen ond. no. 9283 bur. v. d. Blad. 6

TE HUUR

aangeb. **een frisch gem. Slaapkabinet met kast op 1ste Etage** bij Dame alleen, voor juffrouw of Dame b.h.b.h.h. á f 2.50 per week, tusschen P.-Heinpl. en Laan v. Meerdervoort.
Br. no. 9273 bur. v. d. Blad. 7

Een nette Dame **VRAAGT** tegen 1 Augustus een

ZITKAMER

een **Slaapkamer,** en suite, gemeubil. op goeden stand.
Opgaven met prijs ond. no. 1588 bur. v. d. Blad. 8

Bez. houtkwartier a. lijn 3, 7, 4 ong.

KAMERS

te **HUUR** met belbed., practt. uitzicht, balcon, berg. op zolder.
Fz. br. no. 9257 bur. v. d. Blad. 5

Een pas van schoolkomende
Jongste Bediende

GEVRAAGD op een kantoor van administratie, uitsluitend voor **loopwerk** en lichte **kantoorwerkzaamheden** en ter verdere opleiding. Loon f 1.50 per week. Kantooruren 10-2 uur.
Br. no. 1590 bur.. v d. Blad. 12

Effecten - Coupons - vr. Geld

J. H. F. Peter

Spuistraat 6a - tel. 2417. 6

Verbeek en Fennema

Geoleg. Beschrijving van Java
te koop **GEVRAAGD,** (Nederl. of Fransche tekst). 10B
Aanb. no. 88 bur. v. d. Bl.

Elastieken Kousen.

Breukbanden en Buikbanden

Eenige specialist H. C. J. VRIJTHOFF VAN DER TOORN, Den Haag, Dunne Bierkade 24. Tel. Int. H. 963. 8

Verkoophuis „Bellevue"

Groot-Hertoginnelaan 99.

TEL. 9368.

Deze week bijz. voordeelige aanbiedingen

2 witlak Serre Stoelen ƒ 3.—
1 Cylindermangel ƒ 14.50
1 noten Salonkast ƒ 65.—
1 pitch-pine Waschcommode ƒ 29.—
1 groote eiken Linnenkast ƒ 37.50
1 gesch. Kast, groote ƒ 15.—
1 rood gelakt Tuin-Ameublem. ƒ 21
1 Tuinbank m. tochtzeil ƒ 10.—
1 Rottang Mailstoel, lange ƒ 10.—
1 wit laqué Serrestel ƒ 23.—
6 Queen Anne Stoelen met gobelin ƒ 75.—
1 eiken Slaapkamer met Lit-jumeau ƒ 165.—
1 dito, extra fraai ƒ 205.—
Overgordijnen in blauw, groen en rood, gevoerd ƒ 16.50 per paar.
met garnituur ƒ 20.—
Salonstellen in 't blauw ƒ 110.— en rood.
mah. Salonstel ƒ 180.—
Leeuwenkop Chaise-longue ƒ 19.—
1 leeren Chaise-longue ƒ 19.—
1 Divan ƒ 18.50
Serrestel, ƒ 1950, etc. etc.

55 **De Directie.**

Alléén

Groot-Hertoginnelaan 99.

Amsterdam. **Haarlem.**

COUPONMAGAZIJN

Alléén gevestigd
DEN HAAG
Plein 12a le Etage. **Plein 12a** le Etage.

GROOTE OPRUIMING
COUPONS

Japon- en Blousenstoffen, Mousseline, Voile, Katoen, Linnen, Crêpon.
Engelsche Stoffen voor Mantelcostuums,
Gabardine, Serge, Covercoat, Laken.
Breede Zwarte en Gekl. Costuumzijde.
EXTRA AANBIEDING
Zwarte en gekleurde VELVET voor Costuums
nu nog voor lage prijzen.
Bezoek wordt aanbevolen.
De Magazijnen zijn geopend van 9 tot 8 uur.
LEOP. MüNDHEIM & Co.

Leiden. 120 **Breda.**

Gemeente-Bank v. Leening, 's-Gravenhage
Verkooping

te houden in het verkooplokaal der Bank, ingang aan de **Korte Lombardstraat,** van **LINNEN** en **WOLLEN GOEDEREN.**
Op **Dinsdag 11, Woensdag 12, Donderdag 13** en zoo noodig **Vrijdag 14 Juli 1916.**
Aanvang des morgens 10 uur.
Te zien Maandag 10 Juli van 10-2 uur.
Onderhandsche verkoop van opgehouden panden van af **3 Augustus** dagelijks van 10-1 uur. 15

VISCH.

Van Maandag 10 Juli af bedragen in de halletjes en kramen van het Centraal Bureau voor den afzet van visscherijproducten de vischprijzen als volgt:
schelvisch 11 cts., schol 13 cts., makreel 14 cts., Poon 11 cts. gul (kleine kabeljauw 14 cts., hórsmakreel 8 cts. en wijting 11 cts., alles per pond. 25

Familie-Bioscoop.
PRINSESTRAAT 40.

Pracht programma.
Toegankelijk voor alle kinderen.
Vlaamsche Steden, GENT.
Natuuropname.
Het Meisje en de Bank.
Komisch.
De Lijdensweg eener Koningin.
Groot Drama in 3 ACTEn.
HET KANTEN ZAKDOEKJE.
Comedie.
HET MOOIE MEISJE DER BOSSCHEN.
Amerik. Film in 3 Acten.
Zondagmiddag van 2-7 uur **doorloopend** tegen goedkoope prijzen. 25

Alberts Frères.
GEBOUW VOOR K. & W.

Hedenavond
Gouvernementsfilm uit Engeland
waaronder 30
Strijd in de lucht op 5000 M. hoogte.
tusschen **Fokker** en **Taube,** etc.
Verder geheel nieuw Programma
Hoogst interessante Courant.
Geestige Comedies — etc. etc.

Groot-Hertoginnelaan
uitsluitend
No. 103.
ZONDAG
en volgende dagen,
telkens van 10—4 uur
is te zien en over te nemen:

1 Canape, 2 Crapauds, 4 Rugstoelen en Tafel f 125.—
1 zeldzaam fraaie Empire Spiegel f 25.—
1 Axminster Karpet 4.30 × 3.30 f 65

Eetkamer.

1 modern eiken Buffet glas in koper f 50.—
1 uitschuivende eiken Tafel f 15.—
6 eiken Rugstoelen f 44.—
1 moderne eiken Spiegel f 19.—
1 moderne Theetafelkast f 20.—

Slaapkamer.

1 Queen Anne Slaapkamer, Lit-jumeaux, Spiegelkast, dubbel, Tafel, 2 Stoelen, 2 Nachtkasten, Waschkast, 2 Spiraalmatrassen f 420.—

Logeerkamer

1 mass. eiken Slaapkamer, Lit-jum., Spiegelkast, Tafel, 2 Stoelen, 2 Nachtkasten, Waschkast, Spiraalmatras f 270.—

Serre.

4 oud Friesche Fauteuils, 2 Stoelen en 1 Tafel gebeeldh. f 39.—
1 sterke Serremat f 2.—
1 noten Etagere f 4.—

Diversen.

1 compleet 65-deelig porceleinen Eetservies f 25.—
1 dito 24-deelig f 11.—
12 Tafel-, 12 Dessert-, 1 Voorsnijstel en 1 Broodmes, hoorn f 21.—
1 vierslags Jap. Kamerschut f 10.—
1 keurig Ontbijtservies f 6.50.—
1 massief eiken Eettafel met 3 bijbladen f 45.—

1 massief mahonie Slaapkamer met rozenhout ingelegd, 3-deurs Spiegelkast, Waschcommode met laden, Lit-jumeaux met prima springbakken, 2 Nachtkasten, 1 Tafel, 2 Stoelen heeft gekost f 1200 nu f 675.

2 raam Overgordijnen gevoerd prima satinet f 40.—
1 Jacobean Buffet f 125.—
1 kristallen Kaasstolp f 1.75.—
1 Waschtafel met marmer f 12.—
1 Amerik. Cylinder Bureau f 44.—
1 eiken Bureau Ministre f 45.—
6 doz. Kristal f 21.—
en 1001 andere artikelen.

Alles te zien en over te nemen,
ZONDAG
en volgende dagen, 100
telkens van 10—4 uur

Groot-Hertoginnelaan
uitsluitend
No. 103.
In het SOLIEDE Verkoophuis.

Theater „DE SEINPOST", Schev. Telef. 1484.

Wiener Operette. **Dir. GEORG BRAUN.**

Zaterdag 8 Juli: LUSTIGE WITTWE.
Zondag 9 Juli: TANZANWALT.
Maandag 10 Juli: GRAF VON LUXENBURG.
(Laatste opvoering).

PRIJZEN DER PLAATSEN: Loge f 2.50, Zaal f 2.—, Front-Balcon f 1.25, Balcon f 0.60, verhoogd met 10 % Stedel. belasting en 10 % Auteursrechten.
PLAATSBESPREKING dagelijks aan „De Seinpost." (Telefoon Schev. 1484), bij v. Eck & Zn., Vlamingstraat 38, Telef. Haag 788 en aan het Bureau Noordeinde 95A, Telef. Haag 9093.
Aan alle Bureaux dezelfde keuze van plaatsen.
N.B. Voor den aanvang en na afloop Extra-Trams lijn 8 en 10 naar en van „De Seinpost."
Couponboekjes met 25 % reductie verkrijgbaar. 50

AVOND-EDITIE.

Derde Blad.

Eigen nationale kunst.

De verschuiving der behandeling van het voorstelletje tot het aan de Nederl. tooneelspeelkunst verleenen van een steun, die eigenlijk dezen weidschen naam niet verdient, heeft ten minste, dit gevolg gehad, dat de Pers zich over deze „fooi" aan onze artistengezelschappen ruimschoots heeft uitgelaten en het raadslid Couvée den rug toekeerde aan het advies der Schouwburgcommissie, waarvan hij zelf als lid deel uitmaakt, welke Commissie met het weinig beteekenende denkbeeld van B. en W. accoord ging.

Zooals gemeld, beoogt dit zich van de Commissie van bijstand afscheidende lid met zijn voorstel rechtstreeksch en steun aan ons tooneel zoo ongeveer op de manier als de gemeente het Residentieorkest in het belang der toonkunst geldelijk bijspringt.

In een vorig artikel over de roeping der overheid ten opzichte van tooneelbescherming wezen wij er reeds op, hoe de kern der zaak lag niet in hetgeen B. en W. voordroegen, doch in wat in hun voorstel gemist werd, nl. een flinke stoffelijke steun voor goede, degelijke volksvoorstellingen, onder de auspiciën der gemeente, te geven.

Hoewel B. en W. het plan daartoe aankondigden, bepaalde hun inleidend voorstel zich voorshands tot het verleenen van korting aan buitenstaande gezelschappen op de huursom van den Schouwburg, een rabat waarbij de opera-exploitant het meeste garen spon, omdat de regeling hem een jaarlijksche bate van f 4200 verzekerde, ook voor het geval dat 't met de verhuringen niet al te best liep.

Ging dit royale geschenk er door, dan werd de opera-directeur ontheven van de storting der brandverzekeringspremie en de conciergewedde.

Voor het geval deze bedekte verhooging van het reeds aanzienlijk subsidie der opera-directie in den schoot mocht vallen, willen de heeren Crena de Iongh e. a. er althans voor zorgen, dat hem de geheele f 4200 niet als de gebraden duiven in den mond vliegen, doch dat den verhuurder van het gebouw slechts zoovele malen het het tekort(?) van f 35 zou worden bijgepast als het getal verhuringen in een seizoen zou bedragen. Alzoo bij 50 verhuringen der zaal aan andere theater-ondernemingen f 50 × f 35 of f 1750, in plaats van de volle f 4200, gebaseerd op een onveranderlijk aantal van 120 verhuuravonden.

Een amendement derhalve gericht tegen den al te gelukzaligen toestand van slapende rijk te worden.

Dat de oplossing, door B. en W. in overweging gegeven, alles behalve aannemelijk was, bewees de „mauvaise presse", die aan dit voorstel ten deel viel, en bleek eveneens uit de bezwaren, die 't in de tooneelkringen zelf ondervindt.

Men achtte het toewerpen van zulk een „fooi" beneden de waardigheid van onze nationale Kunstinstelling.

Een verheffender en beter middel tot het verleenen van werkelijke hulp zocht men hierin, dat, onafhankelijk van plaats en localiteit van optreden der gezelschappen, een subsidie in geld beschikbaar werd gesteld voor de daarvoor in aanmerking komende troepen. Dus volkomen vrijheid om de som onder de toegelaten ondernemingen te verdeelen in stede van, zooals B. en W. wilden, ze vast te klinken aan het verplicht gebruik van den schouwburg ook voor de opvoering der van stadswege op te dragen volksvoorstellingen.

Het voorstel-Couvée nu beoogt den „steun" geheel los te maken van elken band, ook den zilveren, met de Schouwburgdirectie in het Voorhout.

Evenmin wenscht 't af te wachten het door B. en W. beloofde voorstel betreffende het geven van eenige volksvoorstellingen door Nederlandsche tooneelgezelschappen, doch het vraagt den Raad met terzijdestelling van de voorgeslagen overeenkomst met den heer Roosen, een crediet van f 10.000 beschikbaar te stellen, om in het seizoen 1916/17 steun te verleenen aan de Ned. tooneelspeelkunst voor een reeks van goede en goedkoope volksvoorstellingen door verschillende Nederl. gezelschappen, in het bizonder door die, welke hier ter tede gevestigd zijn.

Dergelijke directe geldelijke bijstand nu beantwoordt het meest aan de bedoeling van den Raad toen deze besloot het gevoelen van B. en W. in te winnen over de vraag of, en zoo ja, op welke wijze ook de Nederl. tooneelspeelkunst van gemeentewege zal worden gesteund.

Billijkheidshalve dient echter erkend, dat B. en W. zeer zeker uit de gedachtenwisseling in Februari j.l. het gevolg mochten trekken, dat tusschen de wenschelijkheid van tegemoetkoming en de exorbitante prijzen die de exploitant voor de verhuring van den schouwburg bedong, en de adressen van klagende tooneeldirecteuren—huurders een nauwe samenhang bestond.

Het voorstel van het Gemeentebestuur, in overeenstemming met de Schouwburgcommissie ingediend, tot toekenning van een toeslag van f 35 per voorstelling aan huurcontractanten heeft dus wel degelijk een wensch van den Raad tot ondergrond.

Anders zou de leider der subsidiebeweging, mr. Crena de Iongh, zeker geen poging hebben gedaan, wijziging van dien grondslag te verkrijgen.

Intusschen, waar de bewoordingen zijner motie den Raad volkomen vrijheid laten te bepalen op welke manier de gemeente over de Nederl. tooneelgezelschappen hare beschermende vleugelen wil uitspreiden, 's de vergadering in geenen deele gebonden aan den „modus vivendi" hem door B. en W. voorgelegd.

En nu meenen wij, dat het voorstel-Couvée den weg wijst naar de meest zuivere en eenvoudigste oplossing van den puzzle.

Die weg loopt niet via de directie van den gemeentelijken schouwburg, op het bespelen van welk gebouw B. en W. als 't ware een premie stellen, maar voert recht naar het doel: rechtstreeksche steun der Nationale kunst van overheidswege. Het is haast niet te denken dat de Raad zou aarzelen, deze proef met directen steun, gedurende de aanstaande twee tooneeljaren te nemen, te aanvaarden.

In dien proeftijd zal dan gelegenheid zijn, na te gaan of met een crediet van f 10.000 voor dezen, volgens den voorsteller, bescheiden stap in de goede richting, de gemeente in staat is degelijke volksvoorstellingen te bezorgen, tegen zeer billijken prijs, echter flink betaald aan de tooneelgezelschappen die daartoe bereid zijn.

Een van de voordeelen van zoodanige regeling is, dat de gemeente invloed krijgt op de keuze der op te voeren stukken, waarmede tevens aan de rechtsche tegenstanders van schouwburgsubsidies een der grootste bezwaren uit handen wordt genomen; voorts dat het gemeentegeld niet grootendeels ten goede komt aan één man, doch verdeeld wordt over verschillende tooneelgezelschappen, die zoodoende ieder op zijn beurt van het subsidie kunnen profiteeren.

Een post van f 10.000 lijkt ons met het oog op deze proefneming voorloopig voldoende, al moge dit bedrag, vergeleken met de reuzensom die de Fransche opera uit de gemeentekas in geld als anderszins ontvangt, velen wat schriel toeschijnen. Terecht evenwel herinnert de voorsteller, dat de steun dien de Fransche opera behoeft om haar bestaan mogelijk te maken, van geheel anderen aard is wegens de enorme kosten, die de samenstelling van dergelijken troep meebrengt.

Op de toasterige peroratie van den geachten voorsteller op onze stad als middelpunt van internationaal verkeer, valt intusschen wel wat af te dingen, in zoover ook aan de in onze moedertaal gegeven tooneelvoorstellingen een internationaal belang en karakter wordt toegekend wat uiteraard meer geldt voor een Fransche opera, die een wereldtaal bezigt.

Voor een Nederl. opera zou tot zekere hoogte de gelijkstelling nog kunnen opgaan, wijl de muziek onder alle hemelstreken verstaan wordt.

Dit echter daargelaten, geeft 't voorstel-Couvée 't meest rationeele, met de hedendaagsche eischen des tijds rekening houdende, antwoord op de vraag: hoe op de beste wijze het nationaal tooneel, te steunen.

Onze prognostiek luidt derhalve: het voorstel-Couvée zal zonder twijfel een meerderheid verwerven; althans verdient 't dit.

Binnenland.

Minister Posthuma.

Naar gemeld wordt, heeft de geneesheer te Ruurlo den minister van Landbouw voor genezen verklaard en is de minister, die zich zelf heel goed bevindt, voornemens, binnen een week Ruurlo te verlaten, om zich daarna nog door zijn Haagschen geneesheer te laten onderzoeken.

Oud-minister Talma.

Al heeft ds. Talma, een rustigen nacht gehad, toch blijft zijn toestand, volgens de „Stld.", zeer zorgwekkend. Meenden de geneesheeren eerst zijn ziekte aan overspanning te moeten toeschrijven, waarvoor hij te Egmond aan Zee rust zocht, aldaar openbaarden zich hevige benauwdheden en een nader geneeskundig onderzoek wees uit, dat de oud-minister lijdende is aan vergroeiing van het hart.

Hoewel de ziekte zelf niet onmiddellijk doodelijk is, vreest men zeer, dat het zwakke lichaam de aanvallen van benauwdheid niet zal kunnen doorstaan.

Groenten en aardappelen.

De Ned. Bond van handelaren in aardappelen, groenten en fruit heeft aan den Minister van Landbouw een telegram gezonden, waarin den Minister in overweging wordt gegeven er ten spoedigste voor te zorgen, dat er vroeg genoeg begonnen wordt met den inmaak van de voor de distributie seizoen 1916—1917 benoodigde vatgroenten. De Bond dringt er met klem op aan, dat de Minister er voor wake, dat er althans voorloopig geen winteraardappelen, bijv. „Eigenheimers", het land uitgaan; hij verzoekt dringend, dat de te distribueeren groenten uitsluitend van eerste qualiteit zijn en verklaart zich gaarne bereid den Minister iedere gewenschte voorlichting te verstrekken.

Aankoop van rogge.

De minister van Landbouw heeft, na eensluidend advies van alle provincia e broodcommissies en van de directie van den Landbouw, besloten, den burgemeesters van alle roggeverbouwende gemeenten in Nederland te verzoeken, met de landbouwers contracten te sluiten tot aankoop van hun geheelen thans te velde staanden roggeoogst.

De landbouwers zullen een verklaring hebben te teekenen, waarbij zij zich verbinden ten tijde en ter plaatse, waar de burgemeester dit wenscht, hun rogge geheel of gedeeltelijk in te leveren.

Tegen werkloosheid in de bouwvakken.

De Ned. Werkloosheidsraad heeft een uitvoerig adres gericht tot de ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat, en van Landbouw, waarin verzocht wordt, te willen bevorderen, dat tot de gemeentebesturen de opwekking worde gericht op gemakkelijke en zoo billijk mogelijke voorwaarden crediet te verleenen aan hen, die tot den bouw van huizen, bestemd voor arbeiders en kleine burgerij, willen overgaan, onder verwijzing naar de beteekenis van een gemeentelijke hypotheekbank.

Daarbij zou nog de aandacht der gemeentebesturen gevestigd kunnen worden op de omstandigheid, dat het vooral nu van groot belang is de moeilijkheden zooveel mogelijk weg te nemen, bij het verkrijgen van geschikt bouwterrein. Daarnaast kan ook door de autoriteiten, van wier medewerking of goedkeuring de vaststelling der bouwplannen afhangt, de noodige spoed betracht worden.

De Werkloosheidsraad hoopt, dat ook daarbij de hulp der Regeering kan worden toegezegd, bijv. ook dan, wanneer tijdelijk gebrek aan personeel de oorzaak is eener vertraagde administratieve behandeling.

Voorts wijst adr. op de groote stijging der prijzen voor hout.

De vraag wordt gesteld, of de Regeering niet kan trachten om in den toestand van onzekerheid o pdit gebied belangrijke verbetering te brengen ten einde te bewerken, dat voor de behoeften van het bouwbedrijf een voldoende hoeveelheid hout aanwezig zol zijn en tevens dat de prijs daarvan niet hooger wordt dan de omstandigheden buitenslands strikt noodzakelijk maken.

Roermond en de Regeeringsrijst.

Naar aanleiding van het bericht omtrent de rijstdistributie te Roermond meldt men aan de „N. R. Ct.":

Het bericht is juist, behalve dat niet aan een grossier, doch aan een Roermondschen winkelier 600 Kg. rijst geleverd werden.

De voorwaarde, nl. waaronder rijst aan de gemeente kon besteld worden, luidde: „Hij, die regeeringsrijst verkoopt, verkoopt niet tegelijkertijd eigen rijst, om vergissingen te voorkomen". De andere Roermondsche winkeliers en de coöp. inkoopvereeniging „Het Centrum" konden zich met deze voorwaarde niet vereenigen en bestelden dus niet.

Toen er dientengevolge nog rijst overbleef (de reden, waarom een grootere hoeveelheid besteld werd dan voor de coöp. broodbakkerij en genoemden winkelier noodig was, is niet bekend) zag men er ten raadhuize geen bezwaar in, het overblijvende gedeelte onder de genoemde personen te verkoopen.

De burgemeester van Roermond wendde zich op 28 Juni tot een der bestuursleden von de Roermondsche Winkeliersvereeniging met de vraag om opgave van de hoeveelheid rijst, welke voor de Roermondsche winkeliers noodig zou zijn. Deze vraag werd gedaan des middags om 12 uur met de bemerking, dat reeds om 1 uur antwoord moest ontvangen zijn. Daar het bestuurslid dit onmogelijk achtte werd hiervan verder geen werk gemaakt.

Roermond's burgervader zou in elk geval meer in den geest van de bevolking gehandeld hebben, indien hij van de aanwezigheid van de rijst had kennis gegeven en ieder in de gelegenheid gesteld had een hoeveelheid daarvan te kunnen aankoopen.

— De heer W. Ingenhousz, wethouder van Breda, zal als zoodanig en als raadslid ontslag nemen.

Nederlandsch-Fransche Handelscommissie.

Te De Haag is opgericht een Commissie voor den Nederlandsch-Franschen Handel, Nijverheid en Landbouw, met de bedoeling in nauwe samenwerking op te treden met het Comité Franco-Neerlandais du Commerce, de l'industrie et de l'agriculture, te Parijs in voorbereiding.

Leden-oprichters en leden van het hoofdbestuur der commissie zijn: (in alphabetische volgorde): Dr. H. Blink, voorzitter der „Vereen. voor Economische Geopraphie" te Den Haag; A. Cambrésy d'Ancona, docts. in de staatswetenschappen, te Overveen; H. J. A. G. baron Collot d'Escury, te Kloosterzande; H. L. van Eeghen, lid der firma Van Eeghen & Co., te Amsterdam; Z. G. Ph. Marcella, oud-zee-officier te Rotterdam; Ernest Laane, bankier te Bergen op Zoom; jhr. mr. L. H. van Lennep, lid der firma Patijn van Notten & Co., te Amsterdam; mr. J. C. Post, te Amsterdam; J. M. I. Schaepkens van Riempst, te Maastricht; mr. W. C. Th. v. d. Schalk, te Amsterdam; dr. D. F. Scheurleer, bankier te Den Haag; mr. dr. F. W. J. G. Snijder van Wissenkerke, voorzitter van den Octrooiraad, te Den Haag; mr. dr. J. P. van Tienhoven, directeur der Rotterdamsche Bankvereeniging, te Amsterdam; mr. M. W. F. Treub, oud-minister van Financiën, te Den Haag; M. Paul Voûte, lid der firma Mirandolle, Voûte & Co., te Amsterdam; mr. H. K. Westendorp, lid der firma Westendorp & Co., te Amsterdam.

Tot hoofdbestuur van de commissie is aangewezen als voorzitter: mr. M. W. F. Treub, algemeeen secretaris, A. Cambrésy d'Ancona, penningmeester, H. L. van Eeghen.

Deze heeren zullen als zoodanig eveneens deel uitmaken van het Dag. Bestuur, dat binnenkort zal worden aangevuld.

De commissie zal zich streng buiten elke politieke actie houden en beoogt allerminst Nederland op economisch terrein van andere landen te vervreemden. Haar doel is uits uitend het verbeteren der handelsbetrekkingen tusschen Nederland en Frankrijk, betrekkingen, die wel is waar reeds lang bestonden, doch naar het oordeel der commissie zoowel voor versterking als voor uitbreiding vatbaar zijn.

Duurtetoeslag.

Bij referendum is uitgemaakt, met 895 tegen 720 stemmen, dat het Ned. Ond.-Gen. niet den duurtetoeslag zal vergoeden aan zijn leden, die dezen toeslag weigeren.

— Een speerwerper! — Een koe van den landman Dol, te Wervershoof (N.-H.), zwom over de sloot naar een weide van den veehouder Groot, onder Zwaagdijk. Diens zoon verjoeg het beest, en wierp het een hooivork na, die het dier zoo lelijk trof, dat het stierf.

— Ongelukken. —In het militaire hospitaal te Milligen is een werkman, die bezig was den zolder schoon te maken, van een trap gevallen en overleden.

Bij het slaan van eenige proefpalen voor den bouw der nieuwe school te Stolwijk is een stuk schoorsteen terecht gekomen tusschen een troep schoolkinderen. Verscheidene hunner werden gekwetst, een levensgevaarlijk. Het kind is naar het Ziekenhuis te Gouda overgebracht.

Te Varik is een 18-jarige dekknecht van een boot geslagen en verdronken.

Zend dit blad na lezing ongefrankeerd aan de militairen of aan een interneeringskamp.

Men overwint zijne slechte gewoonten gemakkelijker heden dan morgen.
Confucius.

FEUILLETON.

De Hemelbestormer.

Roman uit het Hoogduitsch.

29

Zoo vast als aan reuzen en dwergen aan toovenaars en betooverde prinsessen, had hij ook aan het oude sprookje van den goeden God geloofd. Maar het was toch een mooie tijd geweest, zoo vol vrede, en vervuld van de heerlijkste illusies! En het had ontzettend pijn gedaan, toen hij vernam, dat 't alles niet waar was.

„Laat het leven eens als een groote golf over je heen gaan, maar verzink er niet in!" had zijn vader gezegd. „Word een man!"

Naar dat recept had hij gehandeld. De anderen deden het, het zou dus wel de goede manier zijn.

Maar hij had het verlorene nooit kunnen overwinnen. Het was hem altijd geweest, als moest hij het nog eens ergens terugvinden.

En in zijn liefde tot Renée — was iets, een restje — een vonkje van dat uitgedoofde reine vuur.

Dat was heel wat anders, dan dat eeuwige aktenschrijven en paragraphen leeren, het woelen in letters, die saaie ondragelijke gerechtsverhandelingen, waarbij zich het leelijke, het slechte, het beest in den mensch vertoont!

En als zij zijn vrouw werd — als er dus afwisseling en pikanterie in dat vervelende leven kwam — en orde en vrede — dan — ja waarachtig — dan kon hij misschien nog een heel gelukkig mensch worden.

Bredenkamp had zich den heelen avond onder zijn gasten bewogen met de kalme natuurlijke vroolijkheid van den souvereinen mensch.

Een heimelijke blijdschap straalde hem uit de oogen en maakte hem onweerstaanbaar, goedig, verdraagzaam ook jegens gewone menschen, leeghoofden, opgeblazen gekken en pedante nullen.

Zoo was het altijd, als hij Renée Möhring in zijn nabijheid wist.

Hij behoefde haar niet eens te zien of te spreken.

Het liet hem ook tot zijn eigen verwondering volslagen koud, als haar van alle zijden het hof werd gemaakt.

Belachelijk zooals die jongelui met hun onrijpe, aangeleerde ideeën afgezaagde phrasen, dwaze beweringen om zich heen wierpen en 'n verstandig meisje als Renée met vleierijen en flauwe hofmakerij zoohten te winnen! Ongeloofelijk belachelijk. Niet een van die heele hoop kon haar gevaarlijk worden!

Alsof zij niet een heel andere kost gewoon was. Alsof zij niet door den omgang met hem en door haar eigen kunstenaarschap hoog boven die giechelende babbelende prullen van meisjes, en die groene, zelfbewuste, flauwe jongens stond!

Hij had haar van zijn geest gegeven en haar jonge ontvankelijke ziel had alles als een vruchtbare bodem opgenomen.

Hij was verbaasd, hoe wijs zij was. Wijs als de dag.

Hij had haar lief en hij wist het. Rustig en eerlijk had hij het zich zelf bekend, zoodra hij het zelf begrepen had. Als een God voelde hij zich in dit groote, sterke oorspronkelijke gevoel, dat gekomen was, zoo natuurlijk, elementair, onweerstaanbaar als een natuurkracht.

Het leven had hem zoo lang kort gehouden, hem afgescheept met surrogaten, in plaats van met zijn kostelijkste vrucht. Nu genoot hij het oogenblik, het uur van geluk, dat zich hem bood. Hij leefde bij den dag als een kind, als een gelukkige dwaas.

Hij voelde zich zeker van haar. Zij was vertrouwelijk, dochterlijk — en toch trilde er in hun vriendschappelijken omgang iets geheims en iets onzegbaars mede.

Hij voelde haar tegenwoordigheid alleen al als een warme zon.

Als zij er niet was, huiverde hij. Dan stortte hij zich in zijn werk.

Toen Renée uit het schuilhoekje onder de palmen weer naar het gezelschap terug keerde, hadden juist de laatste gasten afscheid genomen.

Marie Louise had zich al spoedig na middernacht ter rust begeven.

Bredenkamp liep met zoekende blikken door de groote vertrekken.

Toen het jonge meisje naar hem toe kwam, straalde hij.

„Meester, het was zoo heerlijk," zeide Renée in zalige stemming.

Hij zag haar alleen aan. De vermoeidheid stond haar zoo goed. Zij had weer het droomachtige, sprookjesachtige in de donkere oogen.

Nu voor het eerst dezen avond kon hij alleen zonder getuigen zich over haar verheugen, haar genieten als een meesterstuk der kunst of een mooi stuk natuur. Zij was immers beide en beide in zeldzame volmaaktheid.

„En nu moet ik gaan," fluisterde zij en reikte hem de hand.

Gaan! Juist was het geluk gekomen, waarop hij zich den geheelen avond heimelijk verheugd had — waardoor hij al afwachtend, goedheid, géduld en grootmoedigheid verkwist had als 'n rijke gelukkige — en reeds wilde het hem onder de handen ontsnappen!

Hij zag haar toornig aan. „Moet je?" vroeg hij ontstemd. En voor mij heb je maar deze enkele minuten?"

„O meester — alle, alle minuten van dezen avond, als u gewild had!"

„Gewild!" Hij lachte ironisch.

„Mijn moeder wacht me," zeide zij, terwijl zij naar de deur ging. „Ik zou immers graag nog blijven."

„Het rijtuig staat voor," kondigde een bediende aan.

Het was al een vaste gewoonte, dat Bredenkamp Renée in zijn rijtuig naar huis liet brengen. Hij mocht haar stem in de nachtlucht geen gevaar laten loopen.

Bredenkamp stopte haar warm in en vergezelde haar daarop de trap af naar het rijtuig.

Na al de warmte en al het licht van het huis de stille, plechtige donkerheid, de koelte, het zwijgen der lentenacht.

Bredenkamp liet de slanke gestalte in de kussens. „Vaarwel, Renée", zeide hij.

Zij hield zijn hand een oogenblik in de hare. Toen, met een plotselinge aandrift trok zij die aan haar lippen.

„Wat doe je?" riep Bredenkamp toornig, vurig zacht. Hij trachtte zijn vingers los te maken uit de smalle, witte handen die ze omkneld hielden.

„Meester, ik kan niet anders. Hoe zal ik U voor alles danken! U is te edelmoedig."

„Ben ik een oud man?" fluisterde hij boos. De verdenking kwam plotseling in hem op, dat zij niets verder in hem zag dan den achtenswaardigen man, den beschermer, den vaderlijken vriend.

Maar neen. Hij had zich vergist.

Het licht der lantaren viel trillend op haar gezicht. De jonge, vurige paarden trokken aan, Bredenkamp moest terugspringen en met een snelle beweging het portier sluiten.

Een oude?" zeide Renée glimlachend.

Toen zag hij nog bliksemsnel een vooruitgestrekt bloofdje, een tot afscheid wenkende hand.

De hoeven rammelden donderend over het plaveisel. Het licht van de rijtuiglantarens vloog spookachtig over grond, boomen en struiken van den tuin. De poort viel toe achter het groote zwarte voertuig, dat Bredenkamps kleinood meevoerde en het volgend oogenblik in het donker der straat verdwenen was.

(Wordt vervolgd).

Planten en Dieren.

Bestrijding van het „Wit" in de rozen.

Een der onaangenaamste kwalen, waaraan de koningin der bloemen lijdende kan zijn, is wel wat men zoo karakteristiek heeft genoemd : het „wit in de rozen. Daarbij schijnen de bladeren en de jonge scheuten, benevens de bloemen en de bloemknioppen en soms ook de vruchten, ja zelfs de stekels overtrokken te zijn met een witachtig waas, dat veel op schimmel gelijkt en daarom ook wel rozenschimmel genoemd wordt. Ook heeft het wel iets van meel dat er opgepoeierd schijnt en vandaar dat men ook wel spreekt van Meeldauw.

Deze ziekte wordt veroorzaakt door een zwam, sphaerotheca pannosa. Het mycelium trekt niet door maar over de betrokken plantendeelen heen, vandaar dat men het gemakkelijk er af kan wrijven. Gewoonlijk begint de ziekte het eerst aan de onderzijde der bladeren, maar spoedig strekt zij zich ook uit tot de bovenvlakte van het blad en over andere groene deelen van de plant. De bladeren beginnen er dikwijls gekruld en verschrompeld uit te zien en vallen lang voor hun tijd af. Ook de jonge scheuten worden misvormd en kunnen niet goed groeien, terwijl de bloemen zich eveneens minder ontwikkelen. En als de ziekte zich wat erg ontwikkelt kan zij een zwakke plant wel haast te gronde richten. Het mycelium zuigt n.l. door middel van zuigorganen of haustoriën het benoodigde voedsel uit de opperhuidscellen der betrokken plantendeelen. De snelle verspreiding gedurende den zomer wordt vooral in de hand gewerkt door vorming van zoogenaamde conidiën, die zich eenvoudig van daarvoor zich apart vormende draden afsnoeren en zoo door den wind naar andere planten worden gebracht. Eerst tegen den winter worden nog andere voortplantingsorganen gevormd, n.l. zoogenoemde peritheciën, waarbinnen zich buizen vormen, waarin zich meestal in elk 8 sporen ontwikkelen. Deze blijven den winter over en geven het volgend voorjaar weer aanleiding tot het ontstaan van een nieuw mycelium. Ook schijnt er meermalen eenvoudig een stuk van het mycelium zelf in een knop te overwinteren, vanwaaruit het volgend voorjaar dit stukje mycelium dan direct haar taak begint.

Om dit euvel met succes te bestrijden heeft men verschillende middelen aangewend. In de eerste plaats schijnt het van groot belang te zijn in het voorjaar, wanneer de struiken nog niet uitgeloopen zijn, deze te besproeien met Bordeauxsche pap. Vervolgens kan bij het eerste optreden van het wit gebruik gemaakt worden van zwavelen. Worden de bladeren en andere deelen met fijne zwavel bespoten dan kan de zwam zich niet verder ontwikkelen en zij gaat te gronde. Waarop de doodende werking van zwavel op 't mycelium berust is tot dusverre nog niet uitgemaakt, wel schijnt daarbij, de temperatuur een zeer belangrijke rol te vervullen, zoodat wordt aangeraden nooit anders dan bij zonnig weer te zwavelen. Het beste mengsel, dat met succes kan worden aangewend schijnt wel te zijn 3 Kg. zwavel met 1 ons groene zeep op 10 L. water De beste zwavel die hier voor gebezigd kan worden is de Ventilatozwavel. Deze zwavel is zeer fijn, terwijl zij toch niet aaneenkleeft. Af en toe moet het bespuiten hiermede herhaald worden.

Een ander middel, dat ook met succes kan worden toegepast is de bespuiting met zwavellever. Men neemt daartoe 9 gram zwavellever en 160 gram groene zeep op 10 L. water.

Ook schijnt het bekende Vitiphiline een zeer goede uitwerking te hebben voor den gewonen liefhebber heeft dit natuurlijk op de andere middelen voor, dat het direct kan worden aangewend en niet eerst in gereedheid moet worden gebracht.

Het schijnt wel, dat sommige rozenvarieteten veel minder last van het „wit" hebben, dan andere en men heeft wel eens beproefd om daarvan afzonderlijke lijsten samen te stellen. Maar vaststaande resultaten heeft men daarvan tot dusverre niet kunnen verkrijgen, zeker, omdat de bodem en de groei der rozen daarbij ook een voorname rol spelen. Zooals ieder liefhebber zeker wel zal hebben opgemerkt, kan het weer daarbij zeer veel mee of tegen werken. Het is dus stellig af te raden bij de bemesting der rozen te veel stikstof te gebruiken. De planten groeien daardoor te welig op en het weerstandsvermogen wordt minder. Het toevoegen van kalk aan den grond schijnt een gunstige uitwerking uit te oefenen om de planten tegen den aanval der zwammen beter weerbaar te maken. Natuurlijk moeten de aangetaste deelen als afgevallen bladeren, afgesneden scheuten enz. zooveel mogelijk worden verbrand.

Een paar fraai bloeiende heesters.

Onder de verschillende heesters in onze tuinen, die door hun bloemenrijkdom uitmunten, mag zeker Hydrangea paniculata S. et Z. genoemd worden. De bloemenrijkdom, die deze planten tentoon spreiden is inderdaad verbazingwekkend. En niet alleen de bloemenrijkdom is zoo groot, maar de bloemen zelf duren zeer lang, weken lang sieren zij met haar blauwachtig wit, later dikwijls in lichter en donkerder rose overgaand groote en kleine tuinen. Wij kennen zelfs tuintjes, waar men van bepaalde variëteiten van deze planten zulk een sierlijke groep heeft, dat deze de hoofdgroep vormt en ten tijde van haren bloei de algemeene bewondering wekt. Waar de heesters bovendien slechts weinig zorg vereischen is aanplanting te zijner tijd dan ook alleszins aanbevelenswaard. De planten zijn volkomen winterhard zoodat men er jarenlang genot van heeft.

Hydreangea paniculata is afkomstig uit Japan. Men heeft er een groot bloemige variëteit van gekweekt Hydrangea paniculata grandiflora, waarvan de bloemen een aanzienlijke grootte bereiken en die eveneens alle aanbeveling verdient.

De bloemenrijkdom is hierbij — ook door de grootte der bloemen — zoo groot, dat de bladeren als 't ware geheel in den bloemenvoorraad zijn weggescholen.

Behalve Hydrangea paniculata heeft men nog andere Hydrangea's in kultuur. Van deze planten zijn er een 35 tasoorten bekend, die in Azië en Noord-Amerika inheemsch zijn. Wij kweeken er echter slechts een paar van.

Zeer bekend is wel Hydrangea opulodes C. Koch (ook genoemd Hydrangea Hortensia D. C.) Dit is de heester, die men in 't dagelijksch leven kent als Hortensia. Ook deze is zeer algemeen verspreid., maar zij wordt meer als koude kasplant gekweekt, d. w. z. in vele gevallen is zij niet geheel winterhard. Zij wordt daarom veel in kuipen gezet, die dan tegen den winter voor strenge vorst worden bewaard. Toch treft men haar ook dikwijls in den vollen grond aan, maar niet altijd geeft zij dan een mooien bloei. Na strenge winters kan het gebeuren, dat de nieuwe loten slechts zeer bescheiden voor den dag komen en de groei daardoor zeer lijdt. In zoo'n jaar heeft men dan weinig bloei en eerst nadat de plant zich hersteld heeft kan men op bloemenrijkdom rekenen. Men beschutte zulke planten dus tegen den tijd dat de strenge vorst komt liever met wat turfmolm, stroo, blad en dennenrijs.

Ook Hydrangea opulodes. de eigenlijke Hortensia, zooals de menschen bijna altijd zeggen, is afkomstig uit Japan en China. Men heeft er verschillende varieteiten van zooals Imperatrice Eugenie, Lindleyana, Otaksa, Thomas Hogy en meer andere.

Uit Noord-Amerika heeft men ook enkele Hydrangea's aangeplant, zooals Hydrangea arborescens L.; Hydr. radiata Walt en Hydr. quercifolia Bartz. Deze worden echter alleen in grootere parken gebruikt, ook zijn niet alle winterhard.

De Hydrangea's verlangen een vrij lossen humusrijken en eenigszins leemhoudenden grond. Vooral houden zij veel van water. In den zomer kan men dat wel zien. Zoodra de zon wat fel schijnt, laten zij de bladere slap hangen. Men doet daarom goed de planten niet in de al te felle zon te plaatsen en ze overigens gedurende den zomer van veel water te voorzien. Ook voor vloeimest zijn zeer dankbaar. Is men gesteld op meer blauwachtige bloemen, dan schijnt ijzervijlsel in den grond daarop een goeden invloed uit te oefenen. terwijl ook slootaarde, vooral van elzen blad daarop invloed schijnt te hebben.

De Hydrangea's laten zich vermeerderen door kruidachtige stekken, die men op dezelfde manier als Pelargoniumstekken kan behandelen. In 't laatst van Juli en Augustus kunnen ze gesneden worden. Vooral ook Hydrangea paniculata kan op die wijze gemakkelijk worden voortgekweekt. Overigens zijn de planten ook volstrekt niet duur en kan men dus ook gemakkelijk door aankoop in het bezit er van komen.

INGEZONDEN MEDEDEELINGEN.
Prijs 40 cent per regel.
(Buiten verantwoordelijkheid der redactie)

Wat is de oorzaak?

De meesten onzer houden van verpoozing, maar offeren dikwijls hun geld, nachtrust, spijsvertering en kracht eraan op.

Het is niet altijd goed om medizijnen te gebruiken bij het eerste teeken van kwalen. Een verkeerde gewoonte kan er de oorzaak van zijn. Houdt daarmede op en gij voorkomt dikwijls den oorsprong. Als uw maag, ingewanden, geest en zenuwen om rust vragen, geeft hun dan rust in plaats van medicijnen.

Maar als gij u dof, slaperig en zenuwachtig blijft voelen, als gij lijdt aan hoofdpijn, duizeligheid, rugpijn en waterstoornissen, vragen uw nieren om hulp en dienen zij behandeld te worden met Foster's Rugpijn Nieren Pillen. Met behulp daarvan en een eenvoudig dieet, meer rust, slaap en voldoende lichaamsoefening, en door het vermijden van te veel inspanning, zorgen en buitensporigheden, kunt gij spoedig uw normale gezondheid herkrijgen, en hebt gij minder behoefte aan medicijnen. 45

Het is niet moeilijk om zich aan een geneesmiddel te wennen, maar Foster's Pillen werken spoedig en 't is niet noodig om haar altijd te blijven gebruiken. Te 's-Gravenhage verkrijgb. bij de fa. G. J. v. d. Gaag en Zn., Groenmarkt 27 en alle goede drogisten. Toez. geschiedt franco na ontv. van postwissel á f 1.75 v. één of f 10 voor zes doozen. Eischt de echte Foster's Rugpijn Nieren Pillen, weigert elke doos, die niet voorz. is van nevenstaand handelsmerk.

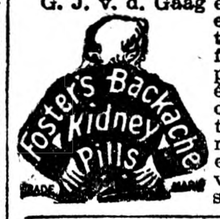

Ingezonden.

(De kopy van ingezonden stukken, geplaatst of niet geplaatst, wordt niet teruggegeven.)

In- of uitwonend personeel.

Den Haag, 6 Juli 1916.

Geachte Redactie,

Mag ik U voor het volgende een plaatsje in Uw blad verzoeken? Bij voorbaat dank.,

Blijkens het verslag in de „Avp." van 27 Juni j.l., van de zitting van den Gemeenteraad op 26/6, liet de wethouder De Wilde zich over het externaat van verplegend personeel in het Gemeente-Ziekenhuis ongeveer uit als volgt:

„Weth. De Wilde merkt op, dat uitwonen geen recht is, maar een gunst. Als recht zou het zijn in strijd met het karakter van een ziekenhuis. Zoodra 't recht wordt: dan arm ziekenhuis, arme zieken! Het indeëele van een ziekenhuis moet op den voorgrond staan — verpleging is een roeping, geen baantje. Spreker wenscht persoonlijk, dat als er straks een tweede ziekenhuis is, geen enkele uitwonende verpleger meer zal zijn. Wordt de factor van toewijding en ingezine voor het personeel geschrapt, dan is 't ziekenhuis weg, doen we 't beste het maar te sluiten."

Aannemende, dat dit beknopte verslag in hoofdzaak des wethouders zienswijze juist weergeeft ('t is juist. — Red.) zou ik gaarne tegenover de uitspraak van den heer De Wilde — welke overigens tot meer commentaar wel aanleiding geeft — nu alreeds het volgende oordeel willen plaatsen van een bij uitstek deskundig autoriteit, die bovendien anders dan de wethouder zijne meening op eigen ervaring grondde.

De Geneesheer-Directeur van het gesticht „Meerenberg" heeft 24 Juni 1914 een voordracht gehouden in de vergadering van de Ned. Vereeniging voor Psychiatrie en Neurologie over „Ontwikkeging in de Techniek van den Gestichtsbouw" en in die voordracht enkele woorden gewijd aan het externaat, welke hier mogen volgen:

„Ik heb de tijden gekend, dat de woningen van zieken en gezonden geheel verbonden waren; ik ken nu den tijd, waarin niet alleen bijna een volstrekte woningscheiding bestaat en waarin het externaat voor gehuwde mannen ongelimiteerd is, terwijl het externaat voor ongebuwden, zoo mannen en vrouwen, in principe mogelijk is. Dat een en ander niet zonder geldelijke offers, dat het niet zonder schokken en onaangenaamheden, aan elken overgangstoestand eigen, heeft plaats gehad; dat een en ander organisatorisch dikwijls zeer hooge eischen stelde, dat alles is waard vergeten te worden tegenover de vreugde en de voordeelen die de nieuwe tijd ons ook in dit opzicht gebracht heeft. Ik geloof niet, dat men in dit opzicht schreden terug zal doen en het is des vooruitzienden bouwmeesters plicht hiermede te rekenen." (Citaat ontleend aan „De Ambtenaar", no. 7, 13en jaargang).

De tegenstelling is duidelijk. En wat voor het verplegend personeel van een krankzinnigengesticht geldt is zeker in niet mindere mate van toepassing op dat van een ziekenhuis. Hopen wij voor het verplegend personeel zoowel als voor de verpleging, als algemeen volksbelang, dat de opvolger van wethouder De Wilde geneigd zou zijn, te luisteren naar de stemmen van den Nieuwen Tijd.

Hoogachtend,
W. TOLSMA,
Voorzitter der afd. Den Haag van den Alg. Ned Ambtenaarsbond.

Uit de Tijdschriften.

— „De Nieuwe Gids" brengt het vervolg van „Hélène Marveil", door Van Genderen Stort.

M. Sanders geeft een geheimzinnig verhaal „No. 299"; C. v. d. Pol een schets uit den Atjeh-oorlog (anno 1879), getiteld: „Stawat tahoen Bharoe!" verhaal van een officier, verslaafd aan den drank, wiens positie in een hachelijk oogenblik door de onzelfzuchtige daad van een kameraad wordt gered.

Van Felix Timmermans een zeer mooi stukje: „Het kindeken Jezus in Vlaanderen", waarin Jezus' geboorte verteld wordt in den vorm van een Vlaamsche legende.

Frits van Raalte houdt een causerie over „Volksschrijftaal", waarin een aantal staaltjes worden meegedeeld van briefjes, door onderwijzers van ouders ontvangen, ook van spontane stijlproeven door ongeletterden.

Hij komt tot de conclusie, dat „het taalonderwijs — wat overigens aan ons onderwijs dan ook moge ontbreken — toch aan niet te hoog gestelde eischen voldoet", en vindt hierin het zeer juiste motief om meer onderwijs te geven aan het volkskind.

„Men ziet er uit, wat er van te maken zou zijn, al dient hierbij in het oog te worden gehouden, dat door gebrekkige voeding veelal, door ondervoeding dikwijls, het volkskind in begaafdheid — algemeen gesproken — achter staat bij het kind uit maatschappelijk krachtiger kringen.

Cornelis Veth schreef zijn gewaardeerde „Kunstnotities", over een paar Amsterdamsche tentoonstellingen, en nog een artikel over „De Fransche illustratiekunst en de romantiek".

Joh. W. Broedelet behandelt Jan Fabricius, als waardeerend en daarom critiseerend vriend.

Gedichten werden opgenomen van Hélène Swarth, François Pauwels, Jan J. Zeldenthuis en Jac. van Looy.

Als muzikale bijdrage no. III der „Vijf kinderliedjes" van Rie Cramer, getoonzet door Alex de Jong.

Verder de gewone kronieken. In de Literaire handhaaft Kloos, gesteund door Engelsche dokumenten tegenover Van Eijck zijn meening over het betwiste woord in „Promotheus Unbound" van Stellen.

— „De Tijdspiegel" bevat een Indische schets van Noto Soeroto: „Anisah's geheim", in proza, den Indischen dichter, die het instrument der Nederlandsche taal zoo gevoelig bespeelt, waardig.

Er is van hem ook nog 't vervolg van een liederen-cyclus: „Liefdesboden"; voorts gedichten van J. Kesser en Leo Rikmenspoel.

Dr. Wijnaendts Franken geeft weer eenige Aphorismen.

„Educatief" heet een in dichterlijken vorm geschreven pleidooi van dr. W. B. Peteri, ingenieur gew. werken te Semarang, voor betere woningen voor de Inlandsche bevolking.

T. d. T. L. schreef een artikel over het ontstaan van den oorlog: „Medeplichtigen?"

Dr. W. Meijer vervolgt een in 1911 in dit tijdschrift gegeven verhaal „Over Descartes' leven na den dood."

C. van Ermel Schener wijdt een uitvoerige studie aan den Franschen schilder Gaston la Touche.

— In „De Beweging" een relaas van H. P. Berlage over „Een reis naar Kopenhagen", voornamelijk over de Deensche bouwkunst..

Aan het slot deelt hij het volgende mede over de beroemde Kopenhager porceleinfabriek:

„Ik roemde de Denen reeds als zeer gastvrij, zoodat de herinnering van een bezoek aan Denemarken wel levendig moet blijven. De zorg voor dat levendig blijven werd echter meer direct getoond bij een bezoek aan de beroemde porceleinfabriek, waar een collectie zeer fraaie potjes ter „wegneming" voor ons klaar stond. Deze collectie, die toonde dat de directie scheen te vermoeden wat wij het mooist zouden vinden, was eenigszins te vergelijken met het werk van Lanooy. Dit fabrikaat is ook inderdaad het mooiste, maar natuurlijk ook het allerminst bekende. De fabriek heeft haar algemeene vermaardheid verkregen door haar serviesjes en allerlei voorwerpen, vooral van dierfiguren, van blauwachtig grijze kleur. Toch kan zij ook daarvan niet „leven". Haar grootste debiet blijft altijd nog dat van het oud-nationale servies met hetzelfde patroon, dat nu al gedurende 150 jaren wordt gemaakt. En dan is er ten slotte de naturalistische versiering, dus het plaatje of de schilderij op schotel of pot, die in Denemarken zooals overal, nog de meeste aftrek vindt en ook nog het best wordt betaald. Toch dacht men niet meer aan „kritiseeren" bij het doorwandelen der ateliers; zoozeer komt men onder den indruk van de blijheid die de langs planten en bloemen schietende zonnestralen in de kleine afgeschoten vertrekjes voor werkers en werksters brengen. Een werkplaats als een bloemenserre, waarin prieel naast prieel als afzonderlijk atelier is gerijd. En 's avonds zijn er bijeenkomsten, huiselijke zoowel als artistieke, van directie en artisten. Is het niet begrijpelijk, dat het bezoek aan deze fabriek misschien wel de aangenaamste herinnering aan Kopenhagen werd?"

Aart v. d. Leeuw geeft „De drie Gratiën", een mythe; P. H. v. Eyck weer eenige „Mijmeringen"; „De palm", „Eerste uitgang".

G. E. G. Meuleman vervolgt de in 1913 begonnen vertaling van Snorre's „Edda"; Theo van Doesburg zijn studie „De nieuwe beweging in de schilderkunst".

Dichtwerk werd opgenomen van dr. H. van Loon, M. Uyldert en Karel Wasch.

Verder boekbesprekingen. S.

— „Oude Kunst" brengt een artikel van dr. Elisabeth Neurenburg over „De verzameling John L. Loudon", met eenige afbeeldingen. Hofstede de Groot geeft als inedita de portretten van een echtpaar, door anonyni, uit het museum Meermano-Westhreeniamum, te 's-Gravenhage, en „Melkster voor een boerenhut", van Govert Camphuysen, Just Havelaar behandelt op zijn Ommegang door onze musea Avercamp, v. d. Venne, Es. v. d. Velde en v. Goyen. Van K. Azijnman is er een artikeltje over „Maccabeërslampen".

Uit de Koloniën.

Oost-Indië.

Desa-onderwijs. — Uit Kendal schrijft men het „Bat.Nbl." De autoriteiten van Kendal, voornamelijk van Soekaredja gaven weer eens blijken van hun belangstelling in 't desa—onderwijs. Bij de laatst gehouden conferentie ten huize van den wedana van Soekaredja, waarbij tegenwoordig waren de controleur van Soekaredja en de regent van Kendal, werden maatregelen getroffen om de tractementen van de desa-onderwijzers te regelen

Op de meeste plaatsen krijgen de bovengenoemde desa-onderwijzers hun tractementen van de bewoners van de desa's, waar ze werkzaam zijn gesteld. Dit levert natuurlijk vele bezwaren op aangezien de desaman daardoor behalve de verplichte „padjeg" of belasting maandelijks nog wat over moet hebben voor den onderwijzer.

Op andere plaatsen ontvangen de „goeroe's" apanagevelden, welke, aangezien ze geen tijd hebben om de sawahs te bewerken dikwijls braak moeten liggen.

Op voorstel van den controleur is in 't Soekaredjasche echter een betere „atoeran" getroffen, welke om haar doelmatigheid een plaatsje in ons blad waard is.

Deze atoeran bestaat hierin, dat elke bewoner van de desa verplicht is binnen dit jaar fl 2 op te brengen welke som hij in termijnen kan betalen. Volgens berekening zal't gezamenlijk bedrag niet minder zijn dan f 30.000, welke som dan à deposito aan de afdeelingsbanken zal worden gegeven. De rente alleen is reeds voldoende om de goeroe's te betalen, zoodat de desaman na dit dit jaar geen cent meer behoeft te betalen voor 't desa—onderwijs.

Dit is inderdaad een goede atoeran; die in de andere districten moet worden toegepast, opdat de desa—man bevrijd zal zijn van lasten ten gevolge van 't desa—onderwijs, welke op sommige plaatsen, mede door de oneerlijkheid van de „loerahs", dikwijls zwaar mogen worden genoemd. Slechts een bezwaar is aan deze „atoeran" verbonden, n.l. die de desa dit jaar dubbel belasting moet betalen. Doch in vergelijking met de daaraan verbonden voordeelen, is dit bezwaar onnoemenswaardig groot.

Zoutbriketten. — Maatregelen zijn getroffen tot invoering van het zoutbriketstelsel in de residenties Benkoelen, Palembang, Lampongsche Districten, Banka en de Zuider- en de Oosterafdeeling van Borneo.

Militaire promoties. — Hoogstwaarschijnlijk zal, volgens het „Bat Nbl" de kolonel Van Doorn de Jong bevorderd worden en commandant worden der afdeeling te Magelang; overste Croesen zou bevorderd worden en afdeelingscommandant worden te Batavia, terwijl het gerucht gaat, dat overste Schutstal van Woudenberg kolonel zal worden en afdeelingscommandant te Soerabaja.

Indische Familieberichten.

GEHUWD: J. A. Macherez en J. C. Donker; L. C. M. Tiske en Th. A. Rijkschroeff; S. G. Timmers Verhoeven en L. A. Lidgerwood; G. Leerintveld en J. Patinama; E. Schneider von Oven en W. A. Hoeffelman; H. J. Vermey en A. Th. J. C. Dinger, allen Weltevreden; L. F. L. Bergemin en Ch. J. Content, Malkassen/Weltevreden; W. Liebert en E. Steinmetz, Sitoebondo-Malang; F. J. Beem en W. I. M. Guldenaar, Koedoes; F. van Bienema en A. C. Prop, Blitar-Koeteoredjo; A. Hijmens van Anrooy en J. Ch. Obertop, Garoet; N. A. de Haan Thomann en M. E. Derchez, Djember; H. E. Hicks en M. Priegelaar, A. Brodersen Weibel en B. Goedhart, Ch. S. Martin en F. Bekkering, E. van Haasen en Ch. L. Toorop, M. R. du Long en O. Bredeveldt Boer, allen Semerang; F. J. Beem en W. I. M. Guldenaar, Koedoes; L. D. Termijtelen en H. H. van Leersum, Semarang.

BEVALLEN: Mevr. N. A. B. Hill-Lockington z.; mevr. E. R. Schor-Cladwick d.; mevr. J. J. Welter-Offermans z.: mevr. A. G. Trijssenaar-Bruinsma z.: mevr. C. M. G. Haesaker-Levin Röder z.; mevr. W. F. Prudhomme van Reine-van Heusden d.; mevr M. Bolmeijer-Boens d.; mevr. C. M. Welgel-Waltman z.; mevr. J. W. Luksenburg-Theunissen z. allen Soerabaja; mevr. E. van Spall z. Madioen; mevr. Koning-Swaab z. Trètes-Wallikoekoes; mevr. van der Pol-Calbo z. Bondowoso; mevr. Klerk-Bochardt z. Mr. Cornelis; mevr. H. J. Reuter-Ament d.; mevr. Hardy Jr. z., Depok; mevr. M. H. Hill z., Soerabaja; mevr. R. K. A. Bertsch-Hanekuijk d., Soerabaja; mevr. Timmermans z., Malang; mevr. M. E. P. van der Sluys-Schoeberechts d.; mevr. L. Baumanns-Keyner z.; mevr. W. C. van Tronchin-Harten d.; mevr. E. Voswinwel Dorselen-Blok z.; mevr. J. C. H. de Iongh-van Slooten z.; mevr. E. Wiersma-Kerrebyn z.; mevr. H. C. de Iongh-de Vogel z.; mevr. J. Commys-Gort d.; mevr. B. L. van Kempen-Mac Gillavry z.. allen Semarang; mevr. Visser-Verboom d.. S.f. Ketanggoengan-West/Tegal; mevr. de Wilde-van Solinge z.; Koedoes; mevr. J. Hansen-Draaisma z,. Bandoeng; mevr. Broese van Groenou-van Gessel d., Tandjong Tirto/Djocja.

OVERLEDEN: F. Ornek k., 1' j.; L. Koning-Tenn vr., 1 j.; F. W. Heijman m., 27 j.: H. Reichmann-Dietz vr., 52 j.; L. F. Leeuwendaal-Rümemper vr., 60 j., allen Soerabaja; F. F. Willems m., Weltevreden: J. Flückiger m., 51 j., Toeban: H. E. Setzauer m., Lawang; A. B. Heuberger m., Bandoeng; G. H. van Dulken m., Poerbolinggo; H. S. M. Grookamp-Jeekel vr., Soerabaja; E. J. Th. Quebe-Schotman vr.. Weltevreden; C. Dekker m., 74 j.; W. D. A. S. Ruf-Postma vr., 60 j.; Y. D. B. Buisman m., 54 j.: J. P. J. van den Heuvel m., 42 j., allen Semarang; S. Ch. Doeve-Mac-George vr., 72 j., Modiokerto.

ESPERANTO.

Uit Rusland vernemen wij: Professor Charles Richet, van de Parijsche Medische Academie, die eenige jaren geleden een Nobelprijs won, bezocht onlangs Moskou, waar hij als Esperantist op verzoek der Esp. studentenver. een openbare rede over Esperanto hield. Prof. Brandt, hoogleeraar aan de universiteit te Moskou, leidde de bijeenkomst en wees op de beteekenis der Esp. beweging, de samenstelling der taal, benevens op de verbreiding van Esperanto.

Na de rede van prof. Richet, droegen twee Russ. Esp. eenige actes voor uit het drama van prof. R., getiteld „Socrates", in het Esp. overgezet door Cauteaux. In een der zalen van de universiteit was tevens een interessante tentoonstelling van meer dan 300 verschillende Esp. couranten en tijdschriften, benevens van de bekendste Esp. werken op letterkundig gebied.

Den volgenden dag bevatten de groote bladen van Moskou uitvoerige en gunstige verslagen betreffende den propagandaavond, ook die couranten, die vroeger deze beweging sceptisch gezind waren. Ook uit financieel oogpunt was men tevreden, daar de overheid van Msokou het batig saldo, 100 Roebels, mocht ontvangen ten bate van Fransche en Russische krijgsgevangenen N. B.

Haagsche Manufactuurhandel

voorheen Van Houten & Co.

Groote Markt 4 en Laan 4.

DAMES

Van af Maandag 10 tot Zaterdag 15 Juli

Extra Goedkoope Opruiming

van

Karpetten, Vloerzeilen, Tafelkleeden, Gordijnstoffen

Linnen Tafelkleeden vanaf	95 cts.	Gordijnenstof Breed	130 c.M.
Wollen „ „	f 2.75	Ripstof	89 cts.
Pluche „ „	f 6.65	Pluchette	f 1.63
Angora „ „	f 9.40	Vitrage	31 cts.

Gebloemde Karpetten vanaf f 6.25.

IJzeren ledikanten vanaf f 3.50.

Wollen loopers vanaf 70 cts.

Houten Ledikanten vanaf f 7.50.

Prima Cocoslooper vanaf 72½ cts,

Prima Kapokmatras vanaf f 12.50.

340

Verder Spot Goedkoope aanbieding Slaapkamer-Ameublementen.

Spiraaldraad-matrassen f 4.90, f 6.65, f 7.90

Zie de Prijzen in de Etalage.

G. DRABBE

SPUISTRAAT 6. Telefoon 1751.

A.s. Woensdag 12 Juli

LAATSTE DAG

DER

OPRUIMING.

70

Jac. W. F. Biegelaar,

PARAPLUIEFABRIEK

Veenestraat 31 - Papestraat 18

Telef. H. 2502.

PRIJSVERMINDERING in PARASOLS en ENCAS

RIJKE KEUZE ZIJDEN STOFFEN voor het OVERTREKKEN.

50

De Wekker,

Wilhelminagalerij Telefoon 2245

40 **Voortzetting der**

Groote Opruiming

Alleen

ik betaal de **hoogste prijs** voor **mooie gedragen heerenkleeding,** 15

J. van Rijs. **Spui 145A**

Telefoon 1420 Haag.

RUIME KEUZE 42

Wandelwagens

voor zwakken en herstellenden

Firma Th. A. A. Simonis

GROENMARKT 36.

Geopend 9—12½ en 2—9 uur.

Stoomwaschinrichting S. P. LIPS,

Vaillantlaan 529. Telef. 6727.

TARIEVEN worden op aanvrage gaarne toegezonden. Bij geregelde bewassching desverkiezend billijke abonnementsvoorwaarden. a12

INKOOP tegen de hoogste Koerswaarde van oud Goud, Zilver, Juwelen, Kunsttanden en Gebitten.

't RINGENHUIS Korte Molenstr. 7, bij Prinsestr. 8

Ateliers voor Reparatiën.

Gemeubileerde Kamers

Adelheidstraat 105. In Heerenhuis aangeb. goed gemeub. Suites, badk. en tel. in huis.

Van Hoornbeekstraat 70. Gem. 1e etage, m. of z. pension.

Theresiastraat 103. Gem. Suite met gr. Serre met pension.

Pr. Hendrikstraat 95. Slaapkabinet met gr. kast, en pension aangeboden f 7.50 p. w.

Pr. Mariestraat 39. Ruime gem. 1e Etage of Suite. 1e kl. piano, met of zonder pension.

Pr. Hendrikstraat 15. Gem. App. disp. Bad en telef. in huis.

Paulinastraat 45. Gem. Zitkamer met Slaapkabinet of gr. Slaapk., z. pension.

J. v. Lidebeekstraat 31. Parterre Voork. met Alcoof, zonder pension.

Paulinastraat 18. Gem. Suite met of zonder pension.

Nicolaistraat 91, hoek Sweelinckstraat. Gem. Zit- en Slaapk., voor een of twee personen.

Conradkade 48. Chic gem. Suite met Serre, desverl. met 2 Kabinetten, 1e etage.

Van Boetzelaerlaan 109. Chic gem. Appart., m. of z. pens. Prima ref.

Daendelsstraat 25. Gem. Suite met Serre, zonder pension.

Wenckenbachstraat 8. Div. Kamers m/z. pen on.

Noordeinde 190. Gem. Suite zond. pens. f 45 p. mnd. voor Heer.

Valkenboschlaan 47. Zit- en ineenl. Slaapk., m of z. pension.

Stadhouderskade 50. Gem. Suite 2e etage.

Columbusstraat 158. Gem. Appartementen, m. of z. pension, bij lijnen 3, 5, 7, 12.

Daendelsstraat 62. Gem. kamers en suite met balcon m. of z. pens.

1e v. d. Boschstraat 46. Gem. appart., zonder pens., voor Heer.

Archimedesstraat 2. Gem. suite voor heer.

Hemsterhuisstraat 299 b.d. Piet Heinstraat. Kabinet. met of z. pens.

Danckertstraat 29. Gem. Suite met pension. Bad in huis, tel. 6821.

Columbusstraat 31. Gem. Kamers met of zonder pension disponibel.

Van Lumeystraat 74. Gem. Slaapkabinet te h. in klein gezin voor dame h. b. b. h.

Archimedesstraat 145. Gemeub. suite te huur, 1e etage. met kabinet in te richten als keuken.

Van Speykstraat 61. Suite (parterre) en dito Zit- en Slaapk. of twee Kabinetten, gesch. voor 2 p.

Bilderdijkstraat 34, voor Heer gem. Suite f 30 p. mnd.

Adelheidstraat 81. Deftig gemeub. suite of geheele etage.

Galileistraat 27. Twee groote en twee kleine Kamers te huur.

Van Brakelstraat 27. Kamers m. of z. pension. Gezin zonder kind.

Wilhelminastraat 22. Gem. Kamer en Kabinet, en Zit-Slaapk.

Vlietweg A 12. 3 ongem. kamers, 1e etage, zonder pens., f 15 p. mnd. electr. licht en water. Steeds te z.

Ampèrestraat 71a aangeboden 1 net gemeub. Zit-voorkamer met slaapkabinet.

2e v. Blankenburgstr. 114. Chic gemeub. bel-étage met cabinet, aparte opgang met bed., z. pens.

Obrechtstraat 176. Partere Gr. Gem. Kamers met Serre voor Dame.

Suezkade 91. Gem. Zit- met twee Slaapk., voor 2 Heeren of geh. paar Pr. f 60 p.m.

1e Schuytstraat 36. Voork. met kabinet met pens., half April of 1 Mei beschikb.

Bilderdijksraat 88a. Ruime, chic gem. suite met gr. serre, 1e etage of ruime k. met slaapkab.

Van Loostraat 116. Gr. gem. zitslaapkamer te huur m. of z. pension bij de tramlijnen A, 10, 3.

Molenstraat 2a. Gem. appartementen m. of z. pension.

Atjherstraat 13. Gem. Etage met groote waranda.

Noordeinde 190. Suite, kamer en kabinet, z. pens., voor heer alleen.

2de Schenkstraat 160. Gem. Slaapkabinet te huur.

Sweelinckplein 35. Gem. appartementen, voor direct.

Ant. Duyckstraat 139 (zonegrens). Gem. appartementen te huur.

Daendelsstraat 37. 1e Etage of Parterre met Tuin.

Pletterijstraat 4. Gem. Kamers te huur.

Valkenboschlaan 47. Gr. gem. 2e etage (ruim uitzicht).

Franklinstraat 98, Slaapkabinet te huur.

Van Blankenburgstraat 32, voor Heer in keurig goed onderh. Heerenh. electr. l. chic gemeubil.

L v. Meerderv. 458, Goed gem. Zit- en Slaapkamer met gebr. van Bad. Prijs f 40 p. mnd.

Malakkastraat 206, Ongem. Zit- en slaapkamer te h., zond. bediening.

Pletterijstraat 154. Goed gem. Suite, zit- en slaapkamer te huur, met of zonder pension.

Fr. Valentijnstraat 30. Gem. Voork m. ineenl. kab., tegen 1 Juli, voor heer, z. p.

Hollanderstr. 93 (b.h. Sweelinck plein). Ruime gem. Suite met serre (parterre) en/of 1—2 gem. tusschenbouwkamers.

Rijkof v. Goensstraat 72. Gem. suite met serre kab., keuken. 1e etage.

Rioumstraat 77. Gem. Suite, Serre twee Kabinetten, 1e etage met pens. voor direct. Twee zit- en slaapkamers m. pension, direct te aanv.

Van Woede van Dijkveltstraat 60 hoek Fr. Hendriklaan. Gem. Zit-Slaapkamer.

Columbusstraat 265. Een kamer met kabinet desverl. meerdere kamers of gedeelte 2e etage.

Suezkade 91, Zitkamer met twee slaapk., voor 2 pers., met volledig pension.

Theresiastraat 54. Teh. voor heer. gemeub. suite (zit- en slaapk.)

Obrechtstraat 308. Gem. 1e etage zond. pens.

Javastraat 21, Ruime chicc gem. Suite met gr. Serre bad en tel. in huis.

Van Speijkstraat 125, Net gem. Suite en Serre 1e etage 2de etage, voork. en voor kabinet m/ zpens.

Columbusstraat 32. Gem. gr. Suite Gem. zitk. met groote Slaapk. en Serre en gr. Kabinet en vrije Keuk.

J. v. d. Doesstraat 101. Te huur bij deft. fam. goed gem. Suite met keuken.

Fred. Hendriklaan 110. Goed gem. Etage te huur. Te bez. dag. tot 1 u.

Valkenboschlaan 42. Gem. Voor- en Achterkamer ineenl. beide met balcon (2de etage).

Fr. Hendriklaan 139. Zit-Slaapkamer voor iemand z. b. b. h. h. zonder pens. f 15 p. mnd. tegen 15 Aug.

Hotels en Pensions in Nederland.

L.O. Logies met Ontbijt. **Ch. et petit dej. compl.** Bedroom and Breakfast Zimmer & Frühstück. —**L.** Lunch. Gabelfrühstück. — **D.** Diner. Dinner, Mittagsmahl. — **P.** Pension. — **C.** Voor langer verblijf en families speciale conditiën. Cond. spec. pour familles et residence prolonge. Special reduced terms for long periods and families. Bei längern Aufenthalt und für fam. spec. cond. pens.

Arnhem. Hotel DES PAYS-BAS.

Eerste en oudste huis ter plaatse met ieder modern comfort. Omnibus aan het station. — Men vrage prospectus.

APELDOORN.
HOTEL „ORANJEPARK". tel. 144. **L. O.** vanaf f 2.25. **P.** vanaf f 4.50

HOTEL PENSION BELLEVUE. Midden i/d Dennenbosschen gelegen. **P.** vanaf f 3.— à f 3.50.

BEEK BIJ NIJMEGEN.
VILLA LINDENHOF, TEL. 1713, STRAATWEG. Bill. pr. Uitm. Keuken, prachtig gelegen.

Pension aangeboden ruime k., electr. l., prima tafel. „Villa Unita". Straatweg 284 B.

BERG EN DAL.
Hotel Pension Nederland. Hotel Oud Berg en Dal.

BLOEMENDAAL.
Pension Pomona (Beschaafd milieu) **P.** 5.— (op verzoek veget.)

Pension „Vreeburg" **P.** f 2.75

DE BILT Station).
Pension Catherina; Spoorlaan 1c (nabijheid Bosch).

DIEREN (Geld.)
Hotel „De Kroon", tel. 61. Hoogstraat A 328.

ERMELO.
Pension Vos (Schoongel. onmidd. b/d Bosschen. Electr. l. Billijke cond.)

GORSSEL.
Pension Juliana. **P.** f 3.50 **D.** f 1.75

GULPEN.
Hotel du Centre, Marktplein. Uitmuntende referentiën, electr. licht

HATTEM.
Nieuw pension FLIP HUL, 1e rangs huis.

HEES bij Nijmegen.
Hotel „Buitenlust", tel. 248. Rustig gel. Degel. **P. C.** (Garage)

LOCHEM.
Pension „Mon Désir", Tramstraat Juli en Augustus f 3.— p. d.
Hotel Pension „DE DOLLE HOED", Lochemscheberg, tel. 39.

OOSTERBEEK (Hoog).
Hotel Pension Schoonoord. Prachtig gelegn. Halte electr. en stoomtram.

Pension „Villa Jankina" Annastraat B 63. **P.** f 3., f 4.50.

Pension Paaschberg. Nabij Bosch en electr. tram. Degel. pens. aang.

PUTTEN.
Hotel-Pension „Boschzicht". **P.** f 2.25 à f 2.75. **C., L. O.** f 1.50, **D.** f 1.25. vlak bij de bosschen.

RHEDEN bij Steeg.
Pension Slotboom. **P.** vanaf f 2.50 **C** Ook gem. Kamers met Keuk. en Serre te huur.

RHENEN.
Fam. Pens. „Bergzicht", Veenestraat, tel. 27. Schilderachtig gel. Prachtige hooge ligging midden in dennenbosschen en heide. W.C. enz. Volledig pension f 3.50—f 3.50 Aanb. Gez. Hootzen.

UBBERGEN bij Nijmegen,
Hotel „Ubbergen". Tel. 612. Eigen bosschen. **P.** vanaf f 3.—. Zalen voor club. en fam.-diners. W. Nijman, exploitant.

VELP bij Arnhem.
Pension „Oranjehof". Oranjestraat **P.** f 3.— à f 5.— p. d. **C.**

Klein Buitenzorg, Hoogeweg hoek Biesdellaan **D.** 378.

Pension Berkenhof, Biesdelsche laan 83. **P.** f 4.50 à f 5.—

VALKENBURG (L.)
GRAND HOTEL „MONOPOLE" modern inger. 22 Kamers 1e Et. alle balkons. Bek. uitst. tafel. Tel. int. 39. Vr. Prosp. met referentiën. H. B. Schram de Jong.

VORDEN (Geld.)
Hotel Ensink. tel. 2. **C.**

VOORBURG.
Voorburg. Westeinde 4. Pens. Belvédère. Kamers met Serre's en balcons. Moodste uitzicht.

WIJCHEN bij Nijmegen.
Hotel-Pension. Gebr. DE GROOT. Rustige en Boschrijke omg. Gesl. tuin. Uitstekend gesch. voor fam. Bill. Cond. Goede ref.

WIJK AAN ZEE.
Pension Woningbureau van de Badcourant. Vraagt gratis gids. Telef. 710. Dir. J. W. Eerhart.

ADVERTENTIEN.

Het aantal regels, dat uw advertentie beslaat, is aangegeven door het getal, dat in de annonce voorkomt.

ONDERTROUWD :
Ir. J. B. Grandjean
Mijningenieur.
C. H. Ruyssennaers
Delft, 6 Juli 1916.
Den Haag. 7

FERRY VAN DER DONK
en
TOOS ENGELHARD.
Heerengracht 12a.
Stationsweg 67.
's-Gravenhage.
Berichten, dat hun huwelijk wegens ziekteongeval is uitgesteld tot Dinsdag 18 Juli a.s.
Hotel Leeuwendaal.
Rijswijk Z. H.
's-Gravenhage, 8 Juli 1916. 12

H. C. Lammerts van Bueren,
ARTS,
AFWEZIG tot 31 JULI a.s.

De praktijk wordt waargenomen door :
Dr. K. VAN DER SLOOTEN,
Regentesseplein 25 ;
Jhr. Dr. C. E. GRASWINCKEL,
Groothertoginnelaan 95 ;
Dr. G. M. P. FILET,
Nieuwe Uitleg 15. 15

GEVRAAGD een beschaafde
Kinderjuffrouw,
P.G. extern van 8 tot 5 uur.
Br. no. 1596 bur. v. d. Blad. 6

Tegen 1 of 15 Aug. wordt **GEVR.** in een klein gezin (2 Dames) een net
MEISJE
als **Meisje-alleen.** Salaris te beginnen f 120 en f 26 waschgeld.
Adres **Celebesstraat 69.** 7

VERPLEEGSTER
zoekt **PLAATSING** bij zieke of hulpbehoevende Dame of Heer. Cond. bill., goede ref.
Br. no. 1601 bur. v. d. Blad. 6

Een naaister had gaarne eenige
NAAIHUIZEN.
Brieven **Beeklaan 19.** 4

GEVRAAGD op Bankierskantoor accuraat werkende en nette hand schrijvende.
JONGE DAME.
Br. ond. no. **368** a. d. Boekh. VAN 't HAAFF, **Dennenweg 7.** 7

Met 1 Aug. **GEVRAAGD** een flink
Werk-Tweede-Meisje
eenigszins bek. met tafeldienen
Br. fr. of in pers. **v. Blankenburgstraat no. 67.** B6

Tegen 1 of 15 Aug. **GEVRAAGD** in kl. gezin, weg. huwelijk der tegenwoordige een
DIENSTBODE,
als **Meisje-alleen.** Zelfst. kunn. koken. Loon f 150, waschgeld f 30.
Z. a. t. meld. 's av. na 7 uur :
2de Sweelinckstraat 130. 9

SPAANSCH.
Onderget. beveelt zijn leerares (conversatie, grammaire, handelscorrespondentie) Mej. E. BOEF, Columbusstraat 212 zeer aan.
G. KLIJN.
10 Boskoop.

GEVRAAGD flinke
JONGEN
voor de deur. Tevens gelegenh. een vak te leeren. Kloon f 3.—. Zich aan te melden 's av. van 5½—6½ u. Groot Hert. laan 65. 8.

Mevr. BOLL—v. KESSEL, Westw. str. C 66, GORINCHEM, VRAAGT tegen 1 Aug. een
TWEEDE-MEID,
van goede getuigen voorzien. 8.

GEVRAAGD
goed Stenograaf,
moet vlot handelscorrespondent en machineschrijver zijn. Aanbieding met verlangd salaris enz. aan J. PRINS & Zonen, Wassenaar. 10.

Voor directe indiensttreding GEVRAAGD GEROUTINEERDE 8
Rekening-Courant-Boekhouders.
Brieven ond. No. 1603, aan het bur. van de Haagsche Courant.

Op een Effecten en Kassierskantoor WORDT GEVRAAGD een
BEDIENDE
bekend met boekhouden en reeds op dergelijk kantoor werkz. geweest. Br. met opg. van verlangd salaris ond. No. 563 bij **BRUNT en Zoon, Boekh. Gortstraat 19.** 11

GEVRAAGD net
BURGERMEISJE
in kl.gez.v.g.g.v. van 8—4 u. Zaterd. den geh. dag. Loon f 12 p.maand. Weteringkade 44. 5.

DAME VRAAGT MEDELEERLINGEN om tegen September voor gezamenlijke rekening opleiding als
Spraakleeraar(es)
te nemen bij den Heer L. VAN LIER Dir. der Inrichting voor Spreekonderwijs Viviënstr. 53 en Gemeente-Spraakleeraar te Den Haag.
Br. No. 230 **Adv. Bur. M. v. d. BEEK, Fred. Hendriklaan 109.** 14.

ZIT-SLAAPKAMER
GEVRAAGD te Den Haag en dito te Scheveningen door Ingenieur. Liefst daar waar Eng., Fr., Ital., Spaansch of Russisch gesproken, en muziek gemaakt wordt.
Fr. br. motto **„Conversatie"** Bkh. W. P. v. Stockum & Zn. **Buitenhof no. 38.** 12

Vakschool der Kon. Goedgek. Ver. voor M.V.S. te 's-Gravenhage,
Daendelsstraat 80.
Directrice A. C. J. MAAS.
Onderricht in patroonteekenen, het knippen en naaien van Dames- en kinderkleeding. Het **mantel-, lingerie-** en hoedenvak.
Opleiding voor leerares **Coupeuse** en Costumiere.
Ochtend-, middag- en avondlessen.
Prospectus en inlichtingen dagelijks, behalve Woensdag en Zaterdag.
Voor de met September in Duinoord te openen school kunnen zich vanaf heden leerlingen aanmelden aan bovenstaand adres. 18

's-GRAVENHAAGSCHE VAKSCHOOL VOOR MEISJES,
Louise Henriettestraat 10.
DINSDAG 11 JULI is de school NIET te bezichtigen.
HET BESTUUR. 10

Twee Typisten
kunnen terstond **GEPLAATST** worden op een **Technisch Bureau** in den Haag. Vereischten zijn kennis van de drie moderne talen en vaardigheid op de Royal of Remington schrijfm.
Br. met opg. van leeftijd, referent. en verlangd salaris onder no. 1610 bur. v. d. Blad. 10

Er b. z. aan terstond een **Juffrouw HUISHOUDSTER**
42 j., liefst bij een Heer of kl. gezin. Uitstekende getuigen voorzien.
Br. fr. no. 9315 bur. v. d. Blad. 5

GEVRAAGD
Chef de Bureau.
Reflectanten gelieve zich pers. aan te melden **Dinsdag a.s.** tusschen 10-1 uur **Noordeinde 167.** 6

GEVRAAGD net
MEISJE
voor **halve dagen.**
Adres **Suezkade 122.** 5.

GEVRAAGD met 1 Aug. of later een
Werk-2e Meisje
in kl. gezin tegen hoog loon.
Zich aan te melden 's av. na 8 uur **van Stolkweg 12A.** 7

Jongste Bediende
kan geplaatst worden
INSTITUUT PONT
de Ruyterstraat 46.
Kostel. opleid. tot Steno-Typist.
Zich aan te melden in persoon- 8

GEVRAAGD in een Kruidenierszaak een hulp m. of vr. voor licht
BOEKHOUDWERK.
Aanvangsalaris f 25.— per maand.
Br. fr. m. opgaaf van tegenwoordigen werkkring, ond. No. 1615 Bur. v. d. Blad. 10

Jongste Bediende
kan direct **GEPLAATST** worden op een druk kantoor.
Fr. br. no. 1608 bur. v. d. Blad. 10

GEVRAAGD tegen 1 of 7 Aug. een
KINDERMEISJE
genegen huiswerk te verr. en een
DERDE MEISJE
van half acht tot vijf uur, niet beneden 18 jaar.
Zich aan te melden 's avonds na half acht **J. Pz. Coenstraat 1.** m 9

DIENSTBODE
of **Meid-Huishoudster GEVRAAGD** in kl. gezin, zelfst. koken en werken.
Piet Heinstraat 105A. 4

Zoo spoedig mogelijk gevraagd, eene besch. **JUFFROUW,** 30 à 40 j., voor een kl. huisgez. en genegen bij eene hulpbeh. dame verplegingswerk te verrichten.
Br. : Witte de Withstraat 43. 6.

Op het kantoor van een zaak WORDT GEVRAAGD een
JUFFROUW
voor schriftelijke bezigheden, kantooruren 9—5 en 7—9 uur. Salaris f 40.— per maand.
Br. m. opg. van vorige betrekking ond. No. 1614 Bur. v.d.Blad. 10

GEVR. in klein gezin een
DIENSTBODE
goed k. koken. Loon f 140.—, waschgeld f 26.—
Br. fr. No. 1613 Bur. v.d.Blad. 6

TE KOOP centrum oude stad
4 groote Panden
met OPEN TERREIN, Hypotheek op gunstige condities.
Br. no. 1567 bur. v.d.Blad. 7.

Gehuwd paar zk. ZOEKEN op goeden stand gemeubileerde
SUITE
met Serre en gebruik van badkamer.
Br. fr., met prijsopgave met en zonder pension enz., ond. No. 3499 Adv. Bur. J. CIKOT, Hoogstraat 7, Den Haag. 9.

ONGEMEUB. ETAGE
TE HUUR voor Dame, mod.-Heerenhuis Duinoord.
Br. No. 256 Adv.Bur. Max R. NUNES, Beeklaan 349, Haag. 6.

TE HUUR GEVRAAGD
boven- of benedenhuis
5 groote pers. teg. 1 of 15 Augustus.
Van Beverningkstraat 114. 5.

Kamers gevraagd.
Dame met 2 k., 6 en 5 j., **ZOEKT** voor Aug. **ZIT-** en ruime fr. **SLAAPK** met eenv. doch degelijk **pension** nabij de boschjes.
Aanb. met ref. lett. **T.** Postkantoor **Overveen.** 8

GEVRAAGD door oude Dame gem.
Zit- en Slaapkamer,
m. pension v. f 60. Omtr. Duinoord.
Br. no. 9324 bur. v. d. Blad. 5

't LOO bij APELDOORN.
GEM. VILLATJE te huur. Suite, Serre, 5 Slaapkamers voor en achtertuin á f 60 per maand van af 7 Aug.
Br. KROESEKLAAS., **Kerkman, Apeldoorn.** 6

TE HUUR
ZIT-SLAAPK. en Suite met **Kabinet** voor- en achterbalcon, 2de Etage Heerenhuis op netten stand in n.b.h. 3 traml. en Stoomtr. m. of z. pens. Ook alleen gestoffeerd.
Br. fr. 1599 bur. v. d. Blad. 8

Te huur gevraagd
door twee Dames gemeubileerde **SUITE,** parterre of 1ste Etage, met voll. bediening, doch zonder pension, omtrek Duinoord.
Br. m. pr.opg. 1600 bur. v. d. Bl. 7

Teg. half Aug. wordt **GEVRAAGD** door een Hoofdond.wed. 2 ongem.
KAMERS
in het Centrum der stad, in de prijs van f 10 per maand.
Br. fr. 9295 bur. v. d. Blad. 6

Gem. Kamer.
Terstond net gem. Kamer te huur, met Serre. Desverk. met gebruik van keuken. Op 't mooist gedeelte Beeklaan voor f 25 p.m. met keuken f 30.
Beeklaan 390. 7

Belg. gezin **ZOEKT ledig of gem.**
APPARTEMENT
met vrije ingang, keuken, 2 slaapk., zitkamer. 1ste Augustus.
Schr. **V.B.162 van Speijkstraat.** 5

PIANOLES
Pianoles aangeb. door Dame, grondig onderricht. Bill. cond.
Hobbemastraat 175. 6

AFFENPINCHER 6
te **KOOP** wegens veel afwezig zijn. Alle goede eigensch. f 35. Geen handelaren. ALANDT, **Zeestraat 65.** 4

GEVRAAGD door Dame **gestoff.**
KAMERS
met pension en bediening.
Br. fr. m. opg. van prijs no. 923 F. J. Schanekamp, **P. Heinstraat 83.** 6

GEVRAAGD
tegen Sept. of Oct. vrij ongemeub. **Bovenh. of Benedenhuis, niet boven de 300 gulden.**
Br. fr. no. 9320 **bur. v. d. Blad.** 5

Te **HUUR** gemeub.
BOVENHUIS
Noordeinde 29A hoek Heulstraat.
Te bevr. bij het HAAGSCH MODELHUIS, **van Galenstr. 6.** 6

SLAAPKAMER
TE HUUR voor Dame h. b. b. h. h. huurprijs f 2.50 per **week.** Gelegen Gr. Hertoginnelaan omtrek Valeriusstraat, Electrisch licht.
Br. No. 1611 Bur. v.d.Blad. 8

Een Heer, zijn bezigheden thuis hebb., **ZOEKT,** daar hij ergen hinder heeft van pianospelende buren, tegen matigen prijs een volk. rustige
KAMER
liefst met vrij uitzicht, in of bij Den Haag of Scheveningen, waar hij dagelijks eenige uren kan komen werk.
Br. met opg. van prijs en adres ond no. 1597 bur. v. d. Blad. 11

Geheel vrije ZIT-SLAAPKAMER
GEVRAAGD, omtrek Holl. Spoor.
Br. fr. 1592 bur. v. d. Blad. B5

GEZOCHT gemeubil.
ZIT- EN SLAAPKAMER
met voll. pension en zoo mogelijk eenig huiselijk verkeer, door Heer z.b.b.h.h. Liefst omtrek sportterrein of Scheveningen. De prijs van f 120 p.m. niet te boven gaande.
Br. no. 9329 bur. v. d. Blad. 8

GEMEUBIL. KAMER.
Een besch. Heer **ZOEKT** als alleen inw. in stille nette straat (Bez.kw.), geheel vrije ruim en goed gemeub. **Zit-Slaapkamer,** zond. pension.
Prijsopg. m. voll. inl. onder no. 9317 bur. v. d. Blad. 7

Te huur teg. 1 Aug. v. nette Dame
2DE ETAGE
tot Mei 1917 f 16.25 p.m. Water inbegrepen. Bev. 4 Kamers en keuken, waarv. 2 kamers verh. aan Dame.
Te z. **Columbusstr. 285.2.** van 10-12 en 2-4. 7

Over te nemen :
een zeer mooi spelende **PHONOGRAAF** met 15 platen voor f 20.— Spotprijs.
Br. no. 1602 bur. v. d. Blad. 6

Ter overname **GEVRAAGD** een in zeer goeden staat zijnde
VULHAARD
met circulatie en emaille **BAD** met **GEYSER.**
Br. no. 1598 bur. v. d. Blad. 7

Blauw, Bruin, zwart en groen. Engelsche stoffen voor Damescostuum, naar maat. f 65.—
D. VAN HEIJNINGEN & Zn.
Hoogewal 13-14, 8

TE KOOP
Wegens vertrek naar Indië :
Solide 2de hands Meubelen, Ledikanten, Bedden, Tapijten, Gordijnen, Fornuizen, Baden, Serre- en Tuinmeubelen, Schrijfbureaux, Boekenkasten en vele andere artikelen. Over te nemen Maandag en Dinsdag van 10 tot 3 uur.
54 Zeestraat 54
over Panorama Mesdag. 15

Direct **TE KOOP** eenige prachtige koperen
LAMPEN
voor particulier. Kanaalstraat 9. 5.

Vakschool der Kon. Goedgek. Ver. v. M.V.S. te 's Gravenhage Daendelsstraat 80.
UITNOODIGING
tot bezichtiging van de **TENTOONSTELLING**
van Dames- en Kinderkleeding vervaardigd door leerlingen der school. Gratis toegankelijk Woensdag 12 en Donderdag 13 Juli 's morgens van 11-6 en 's avonds van 8-10 uur.
De Directrice
A. C. J. MAAS. 15

Wit Papier
Verkrijgbaar à 25 cent p. K.G.
Adres bur. v. d. Blad. 17

Reisbelasting.
Gij allen die naar buiten gaat **denkt aan de vele minvermogenden** voor wie na zware ziekte of operatie een verblijf van eenige weken in de buitenlucht zoo dringend noodig is om weer op krachten te komen. Stelt hun hiertoe in staat door iets van uw reisgeld af te zonderen.
Gaarne ontvangen ondergeteekenden Uwe giften, die in het Jaarverslag vermeld zullen worden.
Mevr. v. HOUTEN v. HARENCARSPEL, **Laan v. N. O. Indie 4.**
Mej. M. JENTINK, **Stadhouderslaan 54.**
Mevr. L. CRAMER—WITTE EECHOUT, **J. P. Coenstraat 10.**
Mej. C. LAGE, **Zeestraat 98.**
Mej. H. SWEEMER, **Obrechtstraat 7.**
Jonkvr. H. MOCK, **Laan v. N. O Indie 121.**
Mevr. A. BOLAND—GELINCK, **Volenweg 8** bij de W. Brug 3
Mevr. S. KRETZER—JENTINK **Stadhouderslaan 54.** 44

Regeeringskaas.
Door verlaging der binnenlandsche kaasprijzen verkoopen wij onze beste bekende Kaas, zwaar ongeveer 10 à 12 pond, voor **32½ cent per pond** zoo lang de voorraad strekt. **Uitsluitend voor particulieren.**
D.K.PROPSTRA, Leeuwarden
Telefoonnummer 952. 9

Generaal Egbert Haniaschool,
Regentesselaan 325-327.
Opgericht Sept. 1900.
Telef. 5163.
STENOGRAFIE.
Bij het op 20 April te Amsterdam geh. ex. v. w. d. Nederl. Stenografenbond „GROOTE" sl. o.m. de 49 leerl. der school met hooge cijfers voor versch. diploma's. In 1915 sl. eveneens 117 leerl. Zij. die nog voor de Dec. ex. 1916 wenschen te worden klaargemaakt. kunnen zich laten inschrijven liefst voor 25 Juli.
MACHINESCHRIJVEN.
Zeer bill. cond.
Voor de lessen in Machineschr. is een geheel nieuw leerboek volgens tienvingersyst. Speciaal voor de leerl. der school geschreven. De Nadruk daarvan is, evenals van het Prosp. der school, ten strengste verboden.
Talen 2 u. p.w. f 1.25 p.m. p. taal. Nederl., Rekenen of Schrijven. 2 u. p.w. f 1.50 per mnd. Boekh. voll. opl. ex. 2 u. p.w. f 2.50 p. mnd. Voll. opl. Handelsdipl. schrijven. Bem. t. pl. op kantoor gratis. Zeer velen werden reeds geplaatst in Rijks, Gem. of part. betr. Prosp. en Inl. gratis. Inschrijving van nieuwe leerl. beg. en gevorderden voor cursussen. die na de Zomervacantie geopendworden, tot uiterlijk 15 Juli. Daar er sl. zeer weinig pl. beschikb. zijn. is spoedige aanm. gew.
Spreekuur Maand., Dinsd., Donderdag en Vrijdag van 9 ½-11 ½. van 1 ½-3 ½ en van 6-9 uur.
Woensdag en Zaterdag niet. 43

Te huur GEVRAAGD op vroolijken stand, liefst Bezuidenhout of Nassaukwartier
EEN MODERN KLEINER GEHEEL OF RIANTER BOVENHUIS.
Brieven met voll. inlichtingen fr. no. 1605 bur. v. d. Blad. 14

DE KORTENAERBANK
VRAAGT voor spoedige indiensttreding een tweeden
Boekhouder,
liefst met eenige kennis van het Effectenvak.
Zich schriftelijk of mondeling aan te melden ten kantore der Bank **Kortenaerkade 2.** 20

Instituut W. G. Taanman.
(Internaat voor JONGENS). Externaat voor Jongens en Meisjes).
DE PERPONCHERSTRAAT 101, 103, 105.
DEN HAAG.
Afd. A. : Opleiding voor Eindexamen H. B. S. 5-j. C., Inst. voor de Marine, Milit. Academie, Cand. O.I. Ambtenaar.
Afd. B., Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
Afd. C., Lager Onderwijs, Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.
In 1914 en 1915 slaagden 50 Leerlingen, w.o. voerlien voor Eindexamen H. B. 4. 5j. o. C80

HOUTMAN's Goedkoope Bazar
97 BOEKHORSTSTRAAT 97
Een uitkomst voor Moeders met schreeuwende
KLEINTJES, biedt HOUTMAN's Bazar, doordien hij beslag wist te leggen op een partijtje **AMER. Flesschenspeenen** van prima kwaliteit.
Prijs f 0.30 voorwaar met het oog op de duurte en schaarschte van prima Rubber. **SPOT-GOEDKOOP.** Waar Houtman's Bazar voor zijn toekomstige klanten **nu reeds** maatregelen neemt om, al kunnen zij het nog niet beseffen, hen te gerieven, vertrouwt hij, de ouderen hun instemming daarmede zullen betuigen, door ook hunne andere behoeften te koopen in Houtman's Bazar.
Nederlandsch (eigen) Fabrikaat
KINDER-TREKWAGENS. KRUIWAGENS en ander Hout-, Speelgoed, DIENBAKKEN, TRAPPEN, STRIJKTAFELS, HANDDOEK-DROOGREKKEN, AFDRUIPBORDEN, ENZ,. ENZ., alles eigen fabrikaat, munt uit door degelijke afwerking en billijke prijzen.
Ruim gesorteerd in Glas, porcelein, Blik-, Emaille, Luxe en verdere Huishoudelijke Artikelen. KOMT U EENS EEN KIJKJE NEMEN, IK VERONDERSTEL DAT GIJ SPOEDIG TERUG KOMT OM REGELMATIG DAAR UW INKOOPEN TE DOEN. 80

NAAR KANTOOR
wilt ge ; maar ge weet, dat ge dan eerst een of meer **HANDELSVAKKEN** grondig dient te verstaan. Aan
INSTITUUT PONT
W. de Zwijgerlaan 39 Tel. Sch. 1905.
De Ruyterstraat 46. Tel. Hg. 7146.
doet ge, naar aanleg en omstandigheden, een keuze uit :
MACHINESCHRIJVEN } f 10.— 't geheel met dipl.
STENOGRAFIE (Pont) } versch. mach., 10-ving. meth.
BOEKHOUDEN, e. a., } in privaatlessen ;
TALEN, HANDELSCORRESP. } CURSUSSEN.
f 2.— per maand.
VOLL. OPL. tot CORRESP. STENO-TYPIST, enz.
Inl., prosp., aanmeld. dag. **GRATIS ADVIEZEN.** 38

URGENTIE RAAD.
Bezuidenhout 18 (Manège).
Maandag om 4 uur
Causerie van Mej. Dr. H. Schagen v. Soelen
„VAN HET NOODZAKELIJKE BIJ DE HULP AAN ZIEKEN."20

KURZAAL - Scheveningen

ZONDAG, 9 Juli 's avonds 8 ½ uur.	**Soliste : Mej. ROSA SPIER, Harp**
MAANDAG, 10 Juli 's avonds 8 ½ uur.	**Concert door het Strijkorkest „EUTERPE," Directeur de Heer JAC. VAN DEN BURG ; Soliste : Mejonkvrouwe WANDA HOOFT, Viool.**
DINSDAG, 11 Juli 's middags 3 uur.	**Matinee. Solisten : Mevrouw ANNA NOORDEWIER—Smit, Piano ; de Heer GUISEPPE RESCHIGLIAN, Tenor ; de Heer HERMAN VAN DER VEGT, Viool. Pianobegeleiding : Mej. MALKA SLUZEWSKY.**
WOENSDAG, 12 Juli 's avonds 8 ½ uur	**Soliste : Mademoiselle LUCIE GAFFARET, Piano.**
DONDERDAG, 13 Juli 's avonds 8 ½ u.	**Soliste : Mevrouw C. WASSENBERGH—Kolb, Zang.**
VRIJDAG, 14 Juli 's avonds 8 ½ uur.	**5de Symphonie-Concert.**
ZATERDAG, 15 Juli 's middags 3 uur.	**KINDERBAL.**
ZATERDAG, 15 Juli 's avonds 8 ½ u.	**GROOT BAL.** 80

HUT KOFFERS
zoolang de voorraad strekt vanaf **f 8.50.**
Adres:
W. Poppink.
Prins Hendrikstraat 143

Een net eenvoudig meisje voor nacht en dag, kan gepl. worden, Aanm. Koninginnegracht 23. C13

E. b. z. a. een fats. meisje v. dag en nacht liefst bij een groote meid. Adres : Oliebergberg 38. 14

E. b. z. a. een nette jonge werkvrouw voor kant. of andere werkz. v. halve dagen v.g.g.v. v. Dijckstraat 129. 13

GORDON SETTER.
Te koop Gordon Setter. Prachtdier. 2 × met 1ste prijs bekr., wegens plaatsgebrek voor spotprijs. Amperestr. no. 62. 17

Een nette burgerwed. m.l. b. z. a. voor halve dagen ook fijne keuken bekend. Br. no. 9261 bur. v. d. Blad. 17

E. b. z. a. voor terst. een noodhulp dienstb. voor alleen. Rozemarijnstraat 34A. 10

Te huur aangeb. e eenvoudige gem. kamer zeer bill. voor m. z. k. Ruijsdaelstr. 84 II. 13

E. b. z. a. een net meisje 17 á 18 j. klein gezin of Dame alleen liefst in de huish. en voor dag en nacht. v.g. m.g.v. Br. no. 9242 bur. v. d. Blad. 24

E. b. z. a. een nette jonge werkster voor heele of halve dagen. Adres Kolenwagenslag no. 155. 12

E. b. z. a. een nette jonge werkvrouw voor heele of halve dagen. Mond. get. J. Pronk, Weststraat 65, Scheveningen. 15

E. b. z. a. een jonge werkvrouw voor Maandag, Woensdag en Donderdag. v.g.m.g.v. Van Swindenstr. 165 16

Dames-rijwiel
te koop, goed in **motief** en nikkel **met nieuwe** buitenbanden **voor f 45.** Te z. Hoefkade 593. 16

E. b. z. a. teg. 15 Aug een net meisje voor de huish., liefst bij Dame of Heer of kl. gezin. Br. 9287 bur. v. d. Bl. 24

Met 1 Aug. gevr. hulp in de huish. P.G. leeft. beneden 28 j. Aanm. 's morg. voor 12 of 's avonds tusschen 7 en 8 Madurastr. 20. 18

E. b. z. a. een jonge werkvrouw v. heele dagen ook voor kantoren. Beierstraat 29. 11

E. b. z. a. een net meisje 15-16 jaar, om de groote meid behulpz. te zijn voor heele dagen. Adr. Westeinde 415. 17

Gevraagd een nette Costuumnaaister voor eenmaal in de 14 d. adr. v. Lumeystraat 110. 11

E. b. z. a. een noodhulp van 10 tot 29 Juli v.g.g.v. Br. fr. 9270 bur. v. d. Blad. 12

Mevr. LE BERGER, Astrol., Planeetk. **geeft** alle gewenschte inlichtingen. De nieuwste Astrol. raadgeving- en droomboeken. Alle dagen te spreken van 10 tot 10 uur. Zij, die komen zullen tevreden z. 2de v. Blankenburgstr. 117 aan de Kon. Emmakade. Lijn 3 en 10. 37

Te huur een Ziekenwagen met gummidanden. Bill. cond. Borneoneostraat 1. 10

Hypotheek.
Weg. opzegging gevr. van part. een 2de Hypotheek, groot f 2000. Br. 9303 bur. v.d. Bl. 10

Pracht Boxer, met stamboom te koop. Fahrenheitstraat 244. 7

Dienstboden, Noodhulpen en Werkvrouwen beschikbaar. Adr. Verhuurkantoor Fahrenheitstraat 244. 9

E. b. z. a. een werkster v. heele of halve dagen. Br. Gondelstr. no. 24. 10

E. b. z. a. een R.K. meisje 25 j. als werk 2de meisje. Mej. Honselaar, Anna Paulownaplein 3. 12

MEJ. FENNA.
zienster, onthulster, droomuitlegster, planeetkundige, gezichts- en handlijnkundige, werkt met het ei, slaapster, enz. Te spreken voor heeren te ontb. aan huis, werkt Zondags. Adr. Hekkelaan 6 Bovenhuis. 28

Te huur een voorkamer met kabinetje voor iemand, beslist zijn bez. buitensh. hebb. Pr. bill. Tasmanstr. 122. 17

Goedkoopst adres voor alle behangers-, stoffeerders- en beddemakers werkzaamh.
Aanbevelend G. P. Warmenhoven, Kockstraat 76. 12

Een jonge vrouw vr. nette wasschen, netjes opgedaan thuis. Adres Nieuwe Havenlaan 404.

E. b. z. a. een net tweede meisje R.K. Br. fr. T. Wessels, O.N.O. Renkum. 17

Herdershond.
Weg. plaatsgebrek te koop een Belg. Herdershond, 1 jaar oud, zeer lief. Te zien Warmoezierstraat 6A. 15

WITTEN.
en binnen- en buitenverfwerk. L. W. v. d. Knaap, Paviljoensgracht 29B. 10

Noodhulp.
B. z. a. een net meisje voor Noodhulp of vast g. k. k. en werken, v.g.g.v. Br. no. 9311 bur. v. d. Blad. 14

MEVR. G.
Clairvoyante, plan.-lezeres, handlijnk. Spr. uur van 2-4. Ook Zondags. Van Diemenstr. 184 bij de v. Speykstr.

Er biedt zich aan een jonge werkster v.g.g.v. Adr. Trompstr. 106. 10

E. b. z. a. een net tweede meisje, voor n. en dag, goed kunn, naai en, mazen en stoppen, liefst voor dadelijk. Jac. Catsstraat 128. 21

ZONDAG 9 JULI 1916. No. 9560

Abonnementsprijs per 3 maanden
Ochtend- en Avondeditie.
Voor Den Haag, Scheveningen, Loosduinen, Rijswijk, Voorburg f 1.90, fr. p. p. f 2.30.
Afz. nummers en bewijsn. 5 Cts.
De Ochtendedities verschijnen circa half 5 en 6 uur, de avonduitgave om 4 en 6 uur, de laatste bevat de beurs en de berichten uit de Staatscourant van denzelfden dag.

ZONDAGSBLAD

BUREAUX: HOOGE WESTEINDE 20.
VAN „DE AVONDPOST."
'S-GRAVENHAGE. (Telephoonnummer 2749.)

Prijs der Advertentiën:
Van 1—4 regels . . . . f 0.65
Elke regel meer . . . . -0.15
Voor het afhalen en besorgen van ingekomen brieven wordt 10 cts. berekend.
De Advertenties afkomstig uit Frankrijk worden uitsluitend opgenomen door de „Société Européenne de Publicité", Parijs, 10 Rue de la Victoire, en te Londen 1 en 2 Snow Hill, E. C. enz.
Kantooruren van 8½ tot 7 uur.
DIRECTEUR
F. J. VAN PAASSCHEN.

AVOND-EDITIE.

Inhoud: Van Den Haag en de Hagenaars, door Eiber. — De Hamlet-tournee. Naar het Engelsch. — Lena, Een reisavontuur. — Over boeken en schrijvers, door H. J. Stratemeijer. — Schaakrubriek. — Advertentiën.

VAN DEN HAAG EN DE HAGENAARS.

„Het Engelsche offensief".... Ik bid u, lezer, sla niet dadelijk de eerste pagina van het Zondagsblad om, uit angst, dat ik u wil vervolgen met strategisch-politieke beschouwingen, waarvan gij, ongetwijfeld sinds Maandagochtend voldoende hebt „genoten".

Ik bedoel niet de schriftelijke, die gij, als ik, gaarne volgt om door bevoegde voorlichters op de hoogte te blijven van wat ons allen bezig houdt, zal blijven bezighouden, tot er eindelijk — eindelijk iets gebeuren mag, dat ontspanning der geesten brengt.

Maar juist wijl gij vlijtig uw krant leest, kunt gij al die eigenwijze praatjes van zelfgepromoveerde doctoren in krijgskunde en politiek missen als kiespijn — net als ik.

Ik schrijf dan ook alleen die drie woorden neer om mij-zelven wat lucht te geven, en u mogelijk ook. En ik voeg er drie andere bij, die gij goed in uw hoofd moet prenten. Zoodra weer zoo'n „doctor" tegen u begint, herhaal dan maar een paar maal in gedachten: „Hij seit wat!" Dat werkt — ik weet 't bij ondervinding, min of meer preventief tegen het gevoel van zeeziekte, dat u kan bevangen bij de deining der woorden zonder zin, een der vele kwellingen van den mobilisatietijd.

Gelukkig valt er nu en dan ook iets te noteeren, dat eenige reden tot vreugde geeft. Zoo zal 't velen zeer aangenaam geweest zijn, te vernemen, dat binnenkort een zevental gemeentescholen vrij komen van inkwartiering, zoodat daar het onderwijswerk weer geregeld zijn gang kan gaan.

Ik weet dat er al een meening bestaat, die de „halve dagen" eigenlijk „je ware" vindt. En ik wil heelemaal niet betwisten, dat door deze concentratie der onderwijsuren met concentratie van vrije uren anderzijds, het onderwijs dezelfde resultaten kan hebben als bij de van-ouds bekende verdeeling tusschen werk- en rusttijd.

Maar de quaestie van het besteden der rusturen, de dagverdeeling van den schooljongen is daarmee niet opgelost. En ik durf wel wedden, dat het meerendeel der ouders heel blij zal zijn met het herstel der „oude bedeeling".

Vooral wanneer ze de groote vacantie weer hebben genoten.

Wij mogen bij 't beoordeelen van dergelijke maatschappelijke belangen niet enkel en alleen denken aan eigen kringetje. H. B.S.-ers, Lyceërs en Gymnasiasten zullen er met behulp van ouderlijke portemonnaies en tantelijke gastvrijheid wel door komen. Maar buiten hen is er een groot contingent, voor wie de twee of drie weken vacantie — een schijntje voor den H.B.S.-er, die van de tweede week in Juli tot de eerste week in September zijn vrijheid geniet — al taai genoeg zijn, aangezien het vermaak bijna uitsluitend op straat moet worden gezocht.

Gister het Prins-Hendrikplein passeerend, merkte ik op, dat dit tegen de vacantie eenigszins in gereedheid wordt gebracht — zooals men vroeger de bruggetjes in 't Haagsche Bosch versterkte tegen den dag der groote illuminatie.

Ik zag namelijk, dat er aan een beschutting der grasperken wordt gewerkt, naar een nieuw systeem, leek 't mij — wat ik weldra nader hoop te leeren kennen.

— Zie je wel, zei ik tegen Loes, — dat ze er toch toe overgaan?

— Laat genoeg, meende mijn nicht. — Wat hebben wij er dikwijls om moeten vragen!

— Dat is het juist. Herinner je je niet hoe, toen wij klein waren, tante Mien, als er koekjes of fruit op tafel stond, altijd zei: „Kinderen die vragen krijgen niet" — en hoe zij dan later, als je er niet op verdacht was, met het lekkers aan kwam?

— 't Is de vraag nog, meende Loes, hardnekkig, — of we hier die afrastering ooit gekregen zouden hebben, als we er niet om gevraagd hadden!

— Dat geloof ik niet, zei ik. — Ook de gemeentelijke overheid voelt zich opvoeder. En de wethouder van P. W. geeft hier een leerzaam voorbeeld van paedagogie.

— Waarom was hij er dan eerst tegen en zei, dat hij 't niet noodig vond?

— Dat is ook paedagogisch: het opent den weg voor verrassingen. Verrassingen wekken dankbaarheid ...

— Zooals een nieuwe belasting ...

— Stil nu even ... En dankbaarheid behoort tot de deugden, die mensch en kiezer sieren, zooals het boetekleed of de pels den staatsman.

Als wij met wenschen aan kwamen voor Sint-Nikolaas, heette 't eerst, dat 't verlanglijstje bestond uit louter onvervulbare wenschen — en op 5 December kwam er toch meestal meer van terecht dan wij hadden durven hopen. Een wethouder of amendeerend raadslid behoeft niet tot 5 December te wachten, maar kan op elken datum Sinterklaasje spelen. Dat behoort tot de prerogatieven van het ambt.

Loes kon hierop zoo gauw geen „maar" bedenken; niet wijl 't haar aan „gedachten" ontbrak, er was een ander beletsel. Zij had geen tijd, want ze moest weg. Er zou een groote koffiedrinkpartij zijn bij tante Mien, en vandaar zou de familie zich in gesloten kolonne naar het Malieveld begeven, om getuige te zijn van de vorderingen, door het Nederlansche leger in de zangkunst gemaakt.

Ik had ook 'n uitnoodiging ontvangen, om mij aan te sluiten, doch ik was door bezigheden verhinderd. Wat mij wel speet.

Ik had overigens, lang vóór de zangparade, de overtuiging, dat ons leger, gelijk ons geheele volk, waaruit het voortkwam, op dat gebied sterk is vooruitgegaan. Die overtuiging berust weliswaar op een negatief, maar daarom m.i. niet minder krachtig bewijs. In vroeger jaren kon men op Zon- en feestdagen geregeld militaire zangdemonstraties hooren in het centrum der stad. Tegenwoordig is dat een uitzondering. Een zeer gunstig teeken! Want een der eerste gevolgen van grootere liefde voor den volkszang is toch het besef, dat er op straat zoo min mogelijk moet gebruld worden.

Behalve aan de systematische beweging voor verbetering van den volkszang, komt waarschijnlijk hiervan ook wel de eer toe aan de in latere jaren toegenomen gelegenheid om behoorlijk muziek te genieten in populaire gelegenheden, tegen geringe financieele offers.

In de cafés met muziek wordt, nu wel niet altijd, maar toch dikwijls met groote aandacht geluisterd naar dames- en heerenkapellen. Op de Pier te Scheveningen bijvoorbeeld, wordt de muziek werkelijk genoten. En 't wordt zelfs een kenmerkend verschijnsel, dat in de cafés met muziek niet uitsluitend het vroolijke „moppie" aan de orde is.

't Is natuurlijk zoo lang als 't breed is.

Wie 'n beetje getraind is op muziek-hooren, prefereert het „moppie" dat binnen het bereik der veelal zeer bescheiden muzikale krachten ligt, nog altijd boven de meer of minder — gewoonlijk minder — geslaagde evolutiën op het gebied der „zware muziek". Maar 't is toch een bewijs, dat er wat liefhebberij voor de kunst is.

Een der meest gewaardeerde emolumenten van de mobilisatie zijn de geïmproviseerde fanfare-korpsen van verschillende militaire afdeelingen, die 's morgens vroeg en in den middag door de stad trekken.

Velen laten er eten en drinken voor staan — soms zelfs het eten en drinken, dat ze bij klanten moeten bezorgen; want als de muziek komt is het hoogst opvallend, hoe velen, te voet of te paard (op de fiets) juist denzelfden kant uit moeten.

Misschien zal men, gedachtig aan den grooten bijval van 't straatpubliek, als wij weer een vredestijd mogen beleven, er ook eens an denken, de burgerij wat meer dan vroeger te doen profiteeren van de regimentskapellen, die wij slechts in besloten kring of bij enkele feestelijke gelegenheden te hooren kregen.

En dan gaan wij onwillekeurig weer denken aan de draaiorgels, die eindelijk wel eens geleidelijk konden worden opgedoekt. Men kon beginnen met „concessies" die door den dood of 't gaan rentenieren der exploitanten vrij vallen, niet opnieuw uit te geven. De ommegang der orgels in de binnenstad, met hun eigenaardig gevolg, is een weinig stichtelijke vertooning; en in de buitenwijken vertegenwoordigen ze niet veel meer dan een vervelende en lastige geauthoriseerde bedelarij.

In de behoefte aan lawaai wordt in de zoogenaamde „stille" straten voldoende voorzien door schetterend, piepende, klagendeen kreunende auto-toeters, belletjes van ijswagens en de vocale prestaties van allerlei venters.

Zondag ontdekte ik weer iets nieuws: een wanhopig getoeter van een venter, die niet schreeuwen mocht. Heusch, men behoeft nu niet overdreven sentimenteel of zenuwgevoelig te zijn om 'n klein beetje bescherming te vragen tegen de straatgeluiden, die een kwelling vormen voor zieken en menschen, die hoofdarbeid verrichten.

EIBER.

DE HAMLET-TOURNEE.

Naar het Engelsch.

I.

— 't Spijt me, meneer, zei de boekhouder van 't hotel eener Noord-Amerikaansche provinciestad, tot een dikken heer in autocostuum; — er is geen kamer vrij.

— Ik ga toch niet weg, antwoordde de joviale James Wallingford; — ik ben gewoon overal in 't eerste hotel te logeeren. Heb je niet een dakkamertje of een hondenhok vrij?

De boekhouder, die eerst niet veel notitie had genomen van den overcomplete, keek nu op en beschouwde hem kritisch. Ja, dat welgedane uiterlijk, die joviale, nonchalante toon ....

— Ik zal nog eens nakijken, meneer. Heeft u even geduld?

De huistelefoon werd in werking gebracht.

— Er gaat van-avond een dame weg, meneer. Dus, als u blijven wilt ...

— Ik ben er al, lachte Wallingford. — Hoe komt 't hier zoo druk?

— Races, zei de boekhouder.

— Och, van wat? Paarden, muilezels?

— Van liefhebbers . . . gentlemen-riders.

Op dit oogenblik werd het gesprek afgebroken door een opgewonden troepje dames en heeren, dat de vestibule bestormde. Ze kakelden allen tegelijk tegen een heer in strakke houding, bij even strakke gelaatstrekken.

Wallingford, discreet huisterend, vernam al gauw, dat hij dr. Timberly heette. Een oudere dame, zeer autoritair, een jongere, zeer coquet, een paar heeren, zeer gewichtig, schreeuwden allen dooreen; de doctor bleef kalm.

— Maar ik begrijp uw houding niet! kraaide de dame op leeftijd; — ik vind het zeer ondankbaar, dat de Vereeniging voor vacantie-kolonies de hulp van de Apollo-club niet wil aanvaarden. Wij zijn klaar met onze repetities van „Hamlet"; 't zal een succes worden!

— Zeg ons dan toch de reden, doctor!

— Nu, mevrouw, zei de onverstoorbare, — als u 't dan volstrekt weten wilt: geen enkele liefdadigheidsvereeniging in de stad kan een feestvoorstelling van de Apollo-club voor haar rekening nemen.

— Waarom niet?

— Omdat, als er voor vierduizend dollars wordt ingeteekend, uw onkosten-rekening drieduizend-negenhonderd bedraagt. Dan schieten er precies honderd dollars over!

Het gezelschap stond paf.

De heer Wallingford schudde van den lach, maar maakte geen geluid. Hij liep langs de groep heen, naar de voordeur, waar juist zijn chauffeur, een lange, magere heer met dun-gepunten zwarten knevel, ongeduldig door 't wachten, binnentrad.

— Blackie, luister eens ... Hij duwde hem zacht naar buiten op het trottoir. De auto was in de garage gebracht.

— Wat is er? vroeg Blackie, die verlangde, het chauffeurspak uit te trekken.

— Jij kunt hier niet blijven in dit dure hotel. Zoek een ander, goedkooper, op.

— Waarom?

— Omdat jij op dit oogenblik liefdadigheidsagent bent. De menschen mogen niet denken, dat je 't zelf er te breed van neemt.

II

De president van de Apollo-club, meneer Choly, die een ijverig salaris-inner op zijns vaders kantoor was, was pas zijn dagwerk begonnen met wat bladeren in illustraties, toen gemeld werd, dat zekere heer Horace G. Daw hem wenschte te spreken ... over liefdadigheidsaangelegenheden.

— Laat meneer binnenkomen! Apollo's voorzitter werd wakker. De heer Cholly Persing nam een houding aan, zijn kunstenaarschap waardig.

Na korte inleiding verklaarde de heer Daw, dat hij vertegenwoordiger was van een groote organisatie op weldadigheidsgebied, genaamd: „Vereeniging tot ondersteuning van onverzorgden, die van geen andere vereeniging bizonderen onderstand genieten." De dagelijksche naam van het genootschap was „De Onverzorgden."

— Wij helpen alleen de werkelijk noodlijdenden, die het verdienen, expliceerde zalvend de heer Daw. — Elke bijdrage, klein of groot, wordt dankbaar aanvaard. Een maximum kennen wij niet. 't Minimum is honderd dollars.

De jonge heer Persing knikte en knikte, zeer instemmend, en hij hunkerde naar het oogenblik, dat hij aan 't woord kon komen. Er woelde iets in zijn liefdadig en kunstlievend gemoed.

Eenige minuten later was besloten, dat — behoudens goedkeuring van het geheele bestuur — de „Apollo" haar schoone gave zou wijden aan de „Onverzorgden," met een model-opvoering van een versch ingestudeerden „Hamlet."

Behalve de agent van 't groote liefdadigheidsgenootschap, was er nog een persoon in de stad, die de algemeene aandacht trok: de heer J. Wallingford.

Elken morgen maakte hij, in elegant sportcostuum een rit in de beste equipage van den voornaamsten stalhouder; 's middags lunchte hij in 't Royal Café; in den namiddag reed hij, weer anders gekleed, naar de races en zat op den eersten rang; daarna verscheen hij in de voornaamste tearoom; hij dineerde keurig in avondtoilet, in 't fijnste restaurant, bezocht den schouwburg — in een avantscène loge — en besloot zijn avond met een souper in het vermaardste cabaret.

Kortom, hij leidde, geheel alleen, het door de menigte bewonderde bestaan van den aristokratischen leeglooper.

De stad was niet al te groot, en binnen drie dagen werd de waardige J. Rufus Wallingford onderwerp van het algemeen gesprek.

Dien vierden dag verzocht Cholly Persing, die zich-zelven al een heel heer vond, den directeur van het Hotel Royal, hem bij den vreemden millionnair aan te dienen.

Wallingford ontving den jongen man heel genadig, informeerde of hij soms geparenteerd was aan den Engelschen tak der Persings, waarvan er eene getrouwd was met Lord Burrington.

— 'n Speciale vrind van mij, Lord Burrington. Kent u hem? 'n Type!

Verder imponeerde hij 't provinciale fatje geweldig door zijn monocle.

Cholly loog, dat hij werkelijk in de verte verwant was aan dien Lord Burrington. (Hij had nooit van dat heer, noch van een Engelschen tak gehoord).

Doorgaande op het hoofdstuk Burrington, vertelde Wallingford, dat deze elken avond in het theater was; dat hij een tijd lang zijn dutje na den eten had gedaan in den artistenfoyer van Drury Lane Theatre.

— De liefde voor het tooneel schijnt dan in de familie te zitten, waagde Cholly op te merken. — U moet weten, dat ik binnenkort Hamlet zal spelen in een liefdadigheidsvoorstelling.

Hamlet! Daar had hij een gevoelige snaar van Wallingford's gemoed getroffen. Shakespeare, Hamlet ... hij kreeg de tranen in de oogen.

— 't Grootste tooneelwerk van de wereld, meneer! Ik ben eens de leider geweest van een Hamlet-tournee, geheel bestaande uit adellijke amateurs ... Bij die gelegenheid maakte ik voor 't eerst kennis met Lord Burrington ...

Hamlet knoopte den vriendschapsband tusschen den millionnair en den jeugdigen kunstminnaar. Dien eigen avond hadden de leden van de Apollo-club de overstelpende eer den heer J. Rufus Wallingford in hun midden te zien om de repetitie bij te wonen in de Louis Quinze balzaal van het hotel.

De beminnelijke gast won dra de gunst van het geheele gezelschap; hij kende alle familles in Amerika en Europa en ontdekte overal verwantschap met de hoogste en beroemdste geslachten.

Een gewichtig, ja aandoenlijk oogenblik was de ontmoeting van Lord Burrington's vriend met een anderen gast van het gezelschap, den vertegenwoordiger van het grootste liefdewerk voor de „Onverzorgden." De heeren betuigden wederkeerig, dat de kennismaking hun heel aangenaam was.

OVER BOEKEN EN SCHRIJVERS.

Romans.

Of het van de mobilisatie komt dan wel door andere oorzaken, een feit is het — en ik wees daarop meer dan eens — dat er in den laatsten tijd weinig Nederlandsche romans ter markt komen, althans romans, welke de eigenschappen bezitten voor de — altijd zeer betrekkelijke — populariteit van zulk werk.

Op zich-zelf is dit niet te betreuren, zoolang er van tijd tot tijd iets verschijnt, waarin wij 't bewijs zien, dat de „fakkel", welke van geslacht tot geslacht gaat, niet is uitgedoofd. Wij hebben te lang en te zeer geleden onder een overmatige productie, die een te groote hoeveelheid namaak en „schablonen"-werk gaf.

De stilstand in het „nieuwe" artikel kwam onder meer ten goede aan het oude, dat dikwijls al te snel verdrongen werd door niet altijd waardige opvolgers. Wij krijgen tegenwoordig meer, veel meer herdrukken, dan in den tijd der overstelping mogelijk was, en daardoor worden de goede werken weder meer nationaal geestelijk bezit.

Behalve boeken van gisteren en eergisteren komen ook veel oudere voor herdruk in aanmerking; hierdoor keert de aandacht van het lezend publiek terug naar literatuur, die eenvoudig uitgeschakeld was, wat dit voordeel heeft dat des lezers blik inderdaad „verruimd" wordt, wijl hij veel uitgestrekter gezichtsveld krijgt.

Of de herdrukte werken — boven andere die al waren bijgezet in het mausoleum der literatuurgeschiedenis — de opstanding verdienen, is een quaestie, voor elk bizonder geval moeilijk uit te maken. De herdruk van een modern werk vindt in den regel zijn reden van bestaan in de betoonde belangstelling door het levende publiek zelf; die van oudere boeken wordt bepaald door persoonlijke, subjectieve voorkeur, en is mede afhankelijk van vele toevallige factoren, zooals het copierecht e. a.

De Maatschappij voor G. en G. Lectuur, sterk door een leger van trouwe volgers en — door lage prijzen, heeft nu al heel wat boeken doen herleven, met meer of minder succes.

Zij biedt ons nu, als no. 825 der Ned. Bibliotheek, een herdruk aan van twee verhalen van Marcellus Emants, onder den titel „Afgestorven", in 1892 verschenen onder den titel „Dood".

Van 1892 tot 1916 is een heele tijd. Vieren-twintig jaar! Er ligt veel woeling, verandering van smaak en van personen tusschen toen en nu. Ook de heer Emants zelf heeft na deze twee verhalen (of novellen, zoo men wil) nog veel geschreven. Zijn ouder werk is daardoor van zelf op den achtergrond geraakt; en ik zou haast durven wedden, dat vele jongeren, die bij den naam Emants aanstonds denken aan „Domheidsmacht", van zijn romanwerk niet meer weten dan wat ergens in een bloemlezing is opgenomen.

Voor nieuwsgierigen en belangstellenden is zoowel het oudere als het nieuwere werk van dezen auteur wel te vinden in bibliotheken. Maar men komt er niet zoo licht toe, een boek van tien jaar of ouder te koopen, gesteld dat 't nog te koop is, — en de Mij. v. G. en G. L. weet beter dan iemand, hoe het eigen bezit de belangstelling voor een boek aanmerkelijk verhoogt.

Emants' oudere werk verdient — zoo goed als het nieuwere — die belangstelling.

Of nu dit tweetal 't eerst in aanmerking kwam voor een wedergeboorte, kunnen wij buiten beschouwing laten. 't Geldt ook hier: als gij niet kunt krijgen wat ge wilt, neem dan wat ge krijgen kunt.

Als proeven van Emants' kunnen ongeveer op het midden van zijn tot dusver volbrachte loopbaan als letterkundige — die wij gaarne nog een heel eind verlengd zullen zien — zijn deze twee verhalen zeker kenschetsend; en de behandelde onderwerpen behooren tot die, welke altijd den lezer zullen boeien.

In beide vinden wij den driehoek, die al voor zoo menig romantisch verhaal tot grondslag heeft gediend: man, vrouw en derde.

In beide gevallen loopt 't uit op dood, op afsterven van het huwelijksgeluk.

Deze twee novellen, hoewel aanmerkelijk verschillend van lengte — en ook wel van diepte — zijn tegenhangers. In de eerste is de fatale derde een burger, de echtgenoot militair; in 't tweede is het omgekeerd.

Emants is hier, als in zijn meeste werk, de koel ontledende pessimist, die diep doordringt in het gedachte psychisch proces. Zijn schildering van toestanden en omgeving is raak en rustig, veel doende met een enkel woord of opmerking, als van iemand, die volkomen thuis is in die omgeving.

In beide gevallen is de figuur van den echtgenoot met veel zorg behandeld.

De heer Emants heeft de stukken gelaten zooals ze waren, uit goed gezien piëteit voor zijn eigen werk. De spelling is niet vereenvoudigd; er is geen fonetische nabootsing van spreektaal, als in later werk. En men kan niet zeggen, dat deze novellen er minder eenvoudig en minder realistisch om zijn; allerminst, dat ze er ouderwetsch door lijken.

Wat compositie betreft, zijn ze steviger dan vele moderne schetsen, waarin de bindende lijn ontbreekt.

Korte kantteekening: op pag. 107 trof mij de beeldspraak: „was 't, of een ijzeren band hem 't hoofd omsloot, de slapen naar binnen drukte".....

Wat heb ik dien „ijzeren band" na 1892 dikwijls in romanwerk ontmoet. Was hij een kwarteeuw geleden al beproefd materiaal, of komt aan Emants het recht van uitvinding toe?

Een andere herdruk, die als 't ware uit de lucht komt vallen, is „Astrale liefde", door J. Hora Adema, uitgave van N. Veenstra alhier.

Er staat niet bij, wanneer het boek voor 't eerst verscheen; de schrijver geeft niet de minste toelichting. Maar uit de reeks overgedrukte kritische uitspraken blijkt, dat 't boek ook al ruim twintig jaar oud is. In een kritiek van den heer Van Sandick („Soer. Ct.") staat: „Er zal misschien een tijd komen, waarin „Thea" het literaire evenement van 1893 genoemd zal worden." U weet, men was in die dagen guller nog dan tegenwoordig met dergelijke certificaten voor tijd en eeuwigheid.

Men kan aan die citaten uit de kritieken van nog levende en reeds overleden recensenten merken, dat de literaire meeningen omstreeks 1893 nog meer tegenstrijdig, zwevend en onvast waren dan op heden. Uit de meeste blijkt, familiaar gesproken, dat men maar op de een of andere wijze zijn draai nam tegenover het werk, dat verraste door inbreng van een vreemd element.: het occulte.

En 't is duidelijk, dat door dit vreemde het letterkundig oordeel — voorzoover aanwezig — beïnvloed werd.

Ik heb „Thea" vroeger niet gelezen, en kan dus niet beoordeelen, of „Astrale Liefde" werd „omgewerkt" wat het essentieele betreft; vermoedelijk niet, anders zou men die oude kritische waardeeringen niet hebben afgedrukt.

Wij kijken nu niet zoo vreemd tegen zulk een boek aan als de menschen van 1893; want het „occulte" (ik zal 't gemakshalve maar zoo blijven noemen) is sedert meer gebruikt als samenstellend element van Nederlandsche en andere romans. Ik twijfel niet, of tegenover de thans geciteerde kritieken van drie-en-twintig jaar geleden zullen er ook wel geweest zijn, die uit 'n heel ander vaatje tapten dan dat vol kostbare olie.

Ik houd mij 't liefst aan de overgedrukte korte qualificatie van J. Reddingius:

„Een echt artiest, die Hora Adema. In Thea gaf hij al blijk van een eigen kijk op het leven van menschen en dingen, toond hij zich iemand, die voelt en ziet."

Gaarne onderschrijf ik dat, zonder in nie ter zake doende debat te treden over het occulte element. Het is des schrijvers goed recht dat er in te brengen, zoo goed als een christelijk, een sociaal, een paedagogisch element, — mits het niet gebruikt wordt om een wrakke lading te dekken. En mits het geen grove speculatie is op de zucht van een weinig nadenkend publiek naar het vreemde, het buiten-issige, zooals in verscheiden romans van Anglo-Amerikaanschen oorsprong.

Van speculatie of mystificatie bij Hora Adema geen spoor. Hij geeft zijn eerlijke overtuiging — o, dat merkt men zoo gauw! — en hij maakt de belangstelling voor zijn letterkundig werk niet afhankelijk van het „vreemde" der occulte inmenging.

Wij kunnen de droeve geschiedenis van de onvervulde liefde tusschen twee jonge menschen volgen met sympathie en met groote aandacht voor des schrijvers ontledend en

Dat ze in een oogenblik, toen de repeteerenden geheel met zich-zelven bezig waren, een meer vertrouwelijk gesprek hadden, merkte geen der Apolleanen.

III.

Op de derde repetitie gaf de vriend van Zijne Lordschap midden in een aote luid lucht aan zijn geestdriftige bewondering, en hij verzekerde, dat hij nooit een Hamlet-opvoering had gezien als deze, zelfs niet van Lord Burrington's adellijke amateurs.

— Het zou zonde en jammer zijn, als 't bij die eene voorstelling bleef. Zooveel artisticiteit is een model voor alle tooneelliefhebbers in de voorname kringen.

Wij hebben dat met Lord Burrington's gezelschap ook gedaan: een tournée door heel Engeland. Ik heb van dat zaakje de financieele leiding gehad. 't Was een heele onderneming! Maar 'n succes! Acht duizend pond netto voor verschillende liefdadige doeleinden. 't Was hard werken, maar een heerlijke tijd! Een eigen trein, overal de beste hotels — fijne tafel! Een chique kermiswagentocht, om zoo te zeggen. De heele pers was er destijds vol van . . .

Dames en heeren, waarom zou de Apollo voor Amerika niet 'tzelfde kunnen doen?

Opgewonden stralende gezichten rondom. Maar na de eerste verrassing allerlei bezwaren van praktischen aard; de een kon niet zoo lang van huis, de andere kon niet zoo gauw klaar zijn met haar toilet; die moest eerst voor zaken een anderen kant uit.

Maar mevrouw Tobbs, de breede, welgedane Ophelia, die veel voor het plan voelde, kreeg eindelijk de leiding, en na veel over en weer praten werd besloten tot een tocht van acht dagen, elken avond in een andere stad optredend. Het batig saldo zou ten goede komen aan de „Onverzorgden", voor wie de zelfopofferende heer Daw alles deed; en de heer J. Rufus Wallingford zou, voor de aardigheid, en omdat 't hem herinnerde aan de schoone dagen met Lord Burrington, optreden als liefhebber-impresario.

IV

Op de terugreis naar huis! Vermoeid, maar gelukkig, verzamelde zich het financieele comité, bestaande uit alle Apollo-heeren, in de rooksalon van den Hamlet-trein, die voortraasde door den nacht; en de kellners brachten de laatste champagne en de laatste fijne sigaren.

In de andere luxe-wagens doorleefden de dames in haar droomen nogmaals hare triomfen: artistieke, philanthropische, persoonlijke.

Cholly Persing opende de vergadering, niet met een vervelenden speech zooals gewoonlijk, maar met een korten warmen toost op „onzen onvolprezen leider, de vriend van mijn bloedverwant Lord Burrington!" . . . Heeren, op meneer Wallingford!"

Gejuich, gezang, hoera's!

Toen verhief de millionnair zich van zijn stoel.

— Heeren leden van de Apollo-club, ik dank u, begon hij met van aandoening trillende lippen en vochtig blinkende oogen, — maar u geeft mij te veel eer! Ik moet (een breede wenk naar de aanwezigen) alle eer toekennen aan uw edel, menschlievend en kunstlievend werk. Ik ben geen man van het woord; ik kan niet uitdrukken wat er in mij omgaat aan bewondering en voldoening; maar ik kan u cijfers geven, welsprekender dan woorden; de cijfers van mijn rapport als pennigmeester.

Toen 't blijde bravo-geroep eindelijk had opgehouden, vervolgde de vriend van den Lord:

— Het is mij zeer aangenaam, u te kunnen mededeelen, dat de zes gala-liefdadigheidsvoorstellingen, door ons georganiseerd, gezamenlijk een bedrag van ruim 28000 dollars hebben opgebracht.

Een uitzinnig hoera-gebrul begroette deze mededeeling. De kellners moesten weer champagne inschenken. Er werd gedronken op dit heugelijk nieuws.

Wallingford bevochtigde met het edele vocht zijn droge lippen.

— Inderdaad, heeren, hernam hij, — 't is een prachtige som, en 't zal mij een buitengewone voldoening zijn als ik het bedrag van acht-en-twintigduizend en honderd zes-en-vijftig dollars kan overdragen aan de grootsche liefdadigheidsvereeniging, vertegenwoordigd door onzen geachten vriend, meneer Daw.

Plechtige buiging in de richting van den even plechtigen heer Blackie Daw.

Hij wilde voortgaan, doch daar verhief zich een stem.

— Pardon, heeren, zei secretaris Aspentree, het eenige lid der club, die kalm en nadenkend van gebleven onder de uitbarstingen van geestdrift; — mag ik ook iets opmerken? Meneer Wallingford, u is geen zakenman; u heeft een belangrijk punt vergeten: de onkostenrekening . . .

Gelach, vroolijk gelach van de heeren Apollo-leden. Ja, 't was waar ook: de onkosten! Ze hadden heel die week een rijk, een heerlijk leventje geleid, een luxeleven, als alleen verzonnen kon worden door een leider, die levenslange ervaring had van alle weelde, die met geld kan worden gekocht. En — natuurlijk, wat gekocht was, moest betaald worden. Daarop mocht niet beknibbeld worden. Dat was evenmin deftig als artistiek.

— Vooruit met de rekening, Aspentree!

— Ik heb die nog niet heelemaal in definitieven vorm opgemaakt, zei de magere man, een poging doende om ook een genoegelijk lachje om zijne lippen te brengen. — Maar de hoofdzaak kan ik u wel uit mijn hoofd mededeelen.

— En die is? Vooruit dan!

— Het totale bedrag der onkosten van onze tournée is, inbegrepen, als gewoonlijk, costumes, huur voor de repetitiezaal, lunches, diners, soupers, tijdens de tournée, automobielen, verschillende verteringen en noodzakelijke kleine uitgaven . . . .

Hij keek even over zijn bril heen den kring rond.

— Hoeveel is 't? riep men ongeduldig.

— Zeven-en-twintigduizend negenhonderd drie-en-twintig dollars . . . . .

Een der leden had haastig op een randje van de wijnkaart de aftreksom gemaakt. En op zakelijken toon sprak hij:

— Dat geeft een saldo van honderd-drie-en-zeventig dollars voor een liefdadig doel.

Het lid, dat voor Koning had gespeeld, merkte voorhoofdfronsend op:

— Dat is iets minder dan onze gewone saldo's voor de weldadigheid.

— Dat komt, zei Cholly opgewonden, — omdat wij 't er zoo goed van genomen hebben. Onze vriend Wallingford weet perfect wat een mensch toekomt.

Weer gelach, vroolijk, onbezorgd gelach.

Tot er opeens iets boven-uit klonk als een Indianenkreet. En alle hoofden draaiden in de richting van den vertegenwoordiger der „Vereeniging tot ondersteuning van onverzorgden, die van geen andere vereeniging bizonderen onderstand genieten."

De heer Daw zag er geheel veranderd uit. De spitse knevelpunten rezen omhoog, de sluike haren piekten naar alle kanten.

— Honderd-drie-en-zeventig! Politie!

— Kalm, meneer Daw, suste een lid, die er heel vastberaden uitzag, — u moet niet vergeten, dat wij een prachtige reclame heb ben gemaakt voor uw liefdadigheidsonderneming.

— Wel zeker, ook dat nog! barstte Daw los. Zoo'n kolossale reclame, dat ik nooit een dollar meer zal collecteeren voor de „Onverzorgden." Ieder, bij wien ik aanklop, zal mij herinneren aan het schitterend resultaat van de Hamlet-tournée ten bate van onze organisatie. Weet je, wat je voor ons gedaan hebt? Geruïneerd heb je ons. Gestolen het geld van weduwen en weezen. Gebrast voor de centen van hongerlijders. 't Geld is nog in handen van jelui penningmeester Wallingford. Ik zal beslag laten leggen! Ik zal hem vervolgen! Ik zal de club vervolgen en jelui allemaal afzonderlijk. Ik zal jelui bekend maken in de Staten, van Noord tot Zuid, als oplichters . . .

— Stilte, meneer Daw! gebood Wallingford, opgerezen in al zijn waardigheid, en een koele blik trof den woedenden opponent. — Zoo spreekt men niet in een bijeenkomst van gentlemen. Toen ik de tournée met mijn vriend Lord Burrington deed ....

— Mijn geld! schreeuwde de ontembare Daw. — Zoodra de trein stopt, ga ik een advokaat raadplegen. Rekenschap zal u gegeven worden!

— Een oogenblik, meneer Daw, hernam Wallingford; — het comité gaat over tot de slotzitting. Nietwaar, meneer Persin? (Cholly knikte) Meneer Daw, wilt u zoo goed zijn, naar uw eigen compartiment te gaan?

Blackie Daw stapte weg, op hooge beenen, woeste blikken ten afscheid gevend.

Er was een benauwende stilte. Waren de Apollo-heeren onder-ons geweest, dan zou het comité hebben voorgesteld, elk een kleine som bij te dragen om het saldo meer toonbaar te maken — een kleine boete voor hun al te goede leventje in naam der liefdadigheid. Maar daar zat die waardige aristokraat en vriend van aristokraten, Wallingford; in zijn ijzige kalmte was verpletterende meerderheid een zweem van minachting.

— Meneeren, begon Cholly Persing, opkijkend naar den vriend van Lord Burrington, om goedkeuring te lezen in diens oogen, — meneeren, wij behooren iets te doen, wij zijn dat verplicht aan ons zelven, onzen goeden naam, onze voorouders en aan de Apolloclub! Wij hebben ons beroemd gemaakt wijd en zijd in 't land. Laten wij, meneeren, ons wapenschild onbevelekt houden. Noblesse oblige.

— Geld is geld! riep er een, die veel leveranties aan de gemeente had, — en zeven-en twintig duizend.....

't Werd een algemeen, woelig gesprek. Tot Wallingford het woord vroeg en verkreeg.

— Leden van de Apolloclub, uw waardigheid gebiedt, dat er iets gedaan wordt om de teleurstelling van het grootsche liefdadigheidsinstituut, waarvan de heer Daw vertegenwoordiger is, eenigermate te vergoeden. Als mijn vriend Lord Burrington ...

— Waar woont eigenlijk die Lord Burrington? riep, tot aller ontsteltenis, een scherpe, harde stem. 't Was die van den mageren, zwijgenden secretaris.

— In het boek van den Engelschen adel is hij niet te ontdekken. Ik heb 't er op nagekeken. En evenmin is de „Vereeniging tot ondersteuning".... enz. enz. te ontdekken in het jaarboek van liefdadige instellingen in de Vereenigde Staten. En waar is de volmacht van dien meneer Daw?... Heeren, ik heb 't spelletje laten begaan, omdat 't mij amuseerde, maar nu moet 't uit zijn. Te Westville maakte ik toevallig kennis met iemand, die ook zaken gedaan heeft met de firma Wallingford en Daw.

De waardige trachtte nog een imponeerende houding aan te nemen, maar de ban was gebroken en de opgewonden kunstliefhebbers waren plotseling weer nuchtere zakenmenschen geworden.

Een poging van den vriend van Lord Burrington om de kas binnen te slepen, mislukte door overmacht.

Het tweetal verliet aan 't eerstvolgend station den trein, en de Apollo-club keerde, thuis gekomen, vijfduizend dollars uit aan plaatselijke liefdadigheidsvereenigingen: het saldo van de tournée plus een rouwgeld. Ze waren per slot toch nog goedkoop uit geweest.

—o—

LENA.

Een reisavontuur.

— Nu eens links kijken, barones!

De schoone oogen van barones Lena volgden gewillig mijn aanwijzing en straalden van bewondering voor het prachtige Alpenpanorama, dat wij genoten bij de eerste wending van een goed verzorgden serpentineweg.

Ik bood haar mijn kijker aan, met de woorden:

— Wij menschen geven onzen indruk van de majesteit der natuur op verschillende wijze weer; de een juicht, de ander vindt geen woorden.

— En tot welke soort behoort u, meneer Wellmer? vroeg het jonge meisje, naïef-openhartig. — Ik ken u pas sinds gisteren; dat wil zeggen: persoonlijk; uw naam en uw werk kende ik reeds lang.

— Pardon, barones, ik behoor ook tot de categorie, die niet altijd de juiste woorden weet te vinden. Ja, als ik steeds inspiratie mocht zoeken in uw mooie oogen ....

— Och, laat die oogen van mij er nu liever buiten! antwoordde zij lachend, wat die oogen nog mooier maakte.

De jeugdige blonde verschijing stond voor mij als de verpersoonlijking van alle vrouwelijke gratie.

Wellicht werd ik, in mijn bewondering, wat al te oneerbiedig; want eensklaps riep zij uit, omkijkend naar het bergpad, of zij iets vergeten had:

— Wat blijven papa en mama lang weg ... O, daar zie ik ze!

Zij klapte in de handen, een weinig voorovergebogen, en riep naar hen, die nog beneden ons waren:

— Wij zijn hier bij de eerste bocht; wij kunnen hier den Matterhorn zien!

Een goedkeurende handbeweging van den baron, die gearmd liep met zijn vrouw, gaf ons verlof, verder te stijgen.

De weg werd hier omzoomd door geurend dennenhout; aan weerszijden groeiden welig hoog gras en varens.

Lena raakte steeds meer in verrukking. Het was een vreugde te zien, hoe zij genoot.

— Kijk, een eekhorentje! riep zij.

Het vlugge dier wipte met koenen sprong van den eenen boom op den anderen, tot het in een dichte kruin verdween.

— Die geniet van zijn vrijheid! zei Lena.

— Ja, voltooide ik, — en kent geen kloven en hindernissen, die hem in zijn vrijheid beperken!

—O, meneer Wellmer, ik zie al: u bent een idealist en dweper, zooals alle kunstenaars!

— Zeker, barones. De kunst moet altijd naar het ideale en hoogere streven.

— Dan wil ik mijn best doen, lachte het baronesje,—u in hooger sferen te volgen, zooals ik u berg-op volg ..... Mag ik eens in uw mappe zien? Kijk, daar is een fijn plekje om even te rusten en papa en mama op te wachten.

Natuurlijk volgde ik haar wensch. Wij namen plaats op een bank; zij zette haar hoed af en boog zich over de teekeningen, die ik een voor een uit de portefeuille nam.

Nu en dan raakte haar blonde haar mij bijna aan, als ook ik mij voorover boog.

Ik had slechts potloodschetsen van later uit te werken motieven, maar Lena schonk er levendige aandacht aan. Zij had een goed oog en begrip voor kunst.

Eensklaps ontglipte een zachte kreet van verbazing hare lippen.

— Hemel, meneer Wellmer, wat heeft u gedaan!? Dat ben ik!

— Ja, barones. Ik ben er trotsch op, dat u in die losse schets uwe trekken herkent. U neemt 't toch niet kwalijk? Ik krabbel de het gister, toen ik uit het venster van mijn kamer u zag staan op het terras van 't hotel. Wij schilders zijn nu eenmaal onbescheiden .....

— Maar u is een landschapschilder. Hoe komt u er toe, portretschetsen te maken? vroeg zij komisch-ernstig.

Ik antwoordde in denzelfden toon, als berouwhebbend zondaar:

— Niet zoo streng, barones! Het mooiste landschap wint nog door een lieflijke stoffage ... Vergeef mij deze poging op een mij vreemd gebied.

— Vreemd? Daar geloof ik niets van! De gelijkenis is treffend. U heeft dat zeker meer bij de hand gehad. Wie weet, hoeveel schoone Italiaanschen en aardige Tyroler-boerinnetjes u al geteekend heeft. Is 't niet?

— Zoo nu en dan, bekende ik, een vluchtig schetsje; maar nooit werd ik door zoo'n model recht geïnspireerd. Maar toen ik u teekende, was dat geheel anders. Ik werd bezield door den wensch, uw beeld vast te houden; want, zuchtte ik, — hoe kort zal mij 't genoegen gegund zijn van uw gezelschap .... En later zien wij misschien elkaar nooit weer! Heel egoïstisch, vindt u niet?

Zij zweeg.

— Ik hoop toch, dat u mij verlof geeft, uw portret te bewaren? Eigenlijk had ik u vooraf permissie moeten vragen.

— Ja, u moogt die schets bewaren.

En de mappe dichtklappend, sprong zij op en snelde hare ouders, die nu vlak bij waren, tegemoet. Ik hoorde haar in één adem zeggen:

— Ik ben geportretteerd — wij hebben daar uitgerust!

— Wij zullen uw voorbeeld volgen, antwoordde baron von Hellwald, zich tot mij wendend, op vriendelijken, ietwat gereserveerden toon. — Die bank komt goed van pas. Ze deugt zelfs om te teekenen, zooals ik van Lena hoor.

— Wie heeft je geteekend? vroeg mevrouw von Hellwald, terwijl zij eerst Lena vragend aanzag en daarna mij een strengen blik gunde.

Ik maakte een buiging voor de moeder en zei:

— Ik beken de misdaad, maar 't is gister al gebeurd — en barones Lena had er geen vermoeden van.

— Ja, ja, die heeren schilders! zei mevrouw op een strakken toon. — Ik vind 't, zachtst genomen, wel een beetje indelicaat, meneer!

Dat kon ik mij toch niet laten welgevallen. Ik verdedigde mijn recht als kunstenaar en besloot:

— Buitendien, ik heb er niet mee te koop geloopen. Uw dochter heeft slechts bij toeval de schets in mijn mappe ontdekt .....

Dit maakte 't niet beter. De barones gaf te verstaan, dat zij 't wel wat familiaar vond na zoo korte, toevallige kennismaking op reis, dat haar dochter nu al in mijn mappe neusde.

Lena stond intusschen, een beetje — niet al te erg — verlegen met haar parasol figuurtjes te trekken op den weg, en zij was kameraadschappelijk genoeg, mij een troostenden, bemoedigenden blik te schenken.

De baron, die minder streng en „energiek" bleek dan zijn gemalin, kwam te hulp met 't verzoek, het portret in quaestie ook eens te mogen zien.

Weldra had mevrouw het in de hand en bekeek het met de welwillendheid van een kunstkritikus.

De baron, die goed kunstkenner was, prees:

— Zeer goed; voortreffelijk!

— Ongetwijfeld, bevestigde mevrouw, wat ontdooiend — U moet mijne opmerking van zooeven niet verkeerd uitleggen, meneer Wellmer. In onze kringen wordt nu eenmaal bizonder gelet op takt, en ...

— Mevrouw, zei ik, 'n weinig bitter, — takt is ook naar mijn idee de uniform van beschaafde menschen; maar die takt moet geen dressuur zijn; die moet als 't ware rechtstreeks door hart en gemoed worden voorgeschreven. En van dat standpunt beschouwd, heb ik niets misdaan.

— Sapienti sat! zei glimlachend de baron; — maakt u de zaak verder met mijn dochter uit, Kom, willen wij verder gaan? 't Is alles zoo mooi!

Hij bood zijn vrouw den arm. Ik ging weer met Lena vooruit. Een poosje wandelden wij zwijgend voort; toen vroeg zij zacht:

— Is u boos? 't Zou mij spijten. Mama is wel meer wat streng.

— Barones, antwoordde ik, — al heeft u mij de schets toegestaan als een herinnering, ik geef u het recht van beschikking terug .... Ik maakte een beweging om het blad uit de mappe te nemen; doch Lena hield mij terug.

— Neen, neen, fluisterde zij haastig, — ik wil dat u 't behoudt .... ik behoud mij alleen een kleine contrôle voor.

— Welke? vroeg ik gespannen.

— Als ik u ooit weer mocht ontmoeten, wil ik uw mappe onderzoeken, om mij te overtuigen, dat het blad er nog in is.

Een diepe blos verhoogde de schoonheid van 't blonde meisje ...En — ik werd op dat moment hopeloos verliefd. Die verliefdheid gaf mij moed tot spreken.

— Lena, het leven is een boek, laten wij zeggen een schetsboek, waarin wij bewaren wat wij aan goede en aan bittere ervaringen ontvingen. De een schrijft er niets in, omdat zijn leven leeg en schraal is; de andere schrijft het vol, leest er in en zoekt telkens weer de plaats, die hem het liefst is in de herinnering. Ook mijn leven is een boek, een mappe zoo je wilt. Die mappe bewaart sinds gisteren een kostbare schat .... Lena heet die!

Mijn leven heeft een geheel andere wending gekregen. Als ik weer ga schilderen, zal een lief oog mijn werk schooner maken, mijn kunst veredelen,. Als ik uw beeld uit mijn mappe verwijderde, zou ik het tegelijk uit mijn hart moeten rukken!..... Als ik nu weer tegen takt, conventie of fijn gevoel heb gezondigd, klaag dan mij niet aan — klaag het toeval aan, klaag aan wien of wat ge wilt, dat mij met u tezamen heeft gebracht. Ik kon en mocht niet anders gevoelen, denken, spreken dan ik deed, en ik zal dat blijven doen. Ik zeg u dit in het aangezicht van Gods heerlijke natuur ... En zeg mij, of ik het portret, de zwakke copie, het mijne mag noe-

---

schilderend talent, zonder te denken aan de bizondere zielsgesteldheid van Thea, die haar riep tot een hoogeren vorm van liefde dan op aarde verwezenlijkt kon worden. Het is dan de duizendmaal bezongen en beschreven tragiek van het menschenleven, die boeit en ontroert.

En het „geval" is, als een uit vele, behandeld op een wijze die als literair lof verdient.

Dreef het werk enkel op de belangstelling voor het occulte element, dan zou de schrijver zeker niet zoo uitvoerig zijn geweest in de beschrijving van het leven in een bepaalden maatschappelijken kring, beschrijving, zoo onbevangen, zoo raak nu en dan, zoo naar het levend model, dat dit toch wel het eerste en voornaamste artistieke doel schijnt.

Dat hij in de uitwerking artistiek iets veel hoogers bereikt dan vele andere Hollandsche kunstenaars, kan niet worden beweerd. Maar 't werk mag er zijn en treft door den glans van het echte en door een kritisch-ironische waarneming, welke geenszins het kenmerk is van den tendenz-schrijver, die meent dat 't „hooge" doel voldoende is.

Men kan dus objectief, onafhankelijk van eigen meening omtrent het „astrale", het psychologisch en plastisch juiste waardeeren in het geheel. 't Spreekt van-zelf — en dit geldt voor elk boek met een element, afhankelijk van eenige geloofsovertuiging — dat de lezer tegenover enkele gedeelten anders staat, naarmate hij des schrijvers opvatting van occulte dingen al of niet deelt. Te meer waar 't onvermijdelijk conflict ontstaat tusschen het koel-scherp realistisch-kritische en het pathos, waarmee men schrijft over ontastbare dingen.

In zake literaire kunst hebben wij ten slotte enkel met het werk als zoodanig te doen. Wij zien in Thea de ten doode gewijde, wier liefde, spontaan en heerlijk opgebloeid, niet verwezenlijkt kan worden in aardsch geluk.

In „Thea" geeft hij ons, afgescheiden van haar astrale wezen, een fijn stukje schildering van leven, de bizondere ontwikkelingsgang van een freuletje, door een zelfbewuste moeder in kleinsteedsche afzondering grootgebracht en opgevoed, en plotseling in andere omgeving overgebracht, tot erkentenis gekomen.

De figuur dier moeder, hoewel niet uitvoerig geschilderd, staat duidelijk voor ons, de schrijver voegt er als 't ware telkens een trekje aan toe.

Eenige andere, meer of minder conventioneele vrouwenfiguren in het milieu van een provinciale aristokratie-bourgeoisie, zijn eveneens duidelijk weergegeven.

De mannelijke hoofdfiguur, een officier van de „veld", is gehouden in den gewonen romantoon van 1893 en daar voor: de luitenant, die er aan elken vinger wel eentje kan krijgen.

Het gehengel en de teleurstelling, als hij een keuze heeft gedaan, geeft den schrijver stof voor eenige tooneelen, die wij kunnen beschouwen als cartons bij het hoofdtafereel.

Men kan van Hora Adema hetzelfde getuigen als van Emants: dat hij volkomen thuis is in de geschilderde omgeving, wat ons behoedt voor malle beschrijvingen als bij de door-de-ruit en-kijkers, die van de straat af in de salons allerlei „interessants" ontdekken.

De dialoog is doorgaans wat men noemt levendig, doch lijdt nu en dan een weinig door te lange volzinnen, die niemand in één adem kan zeggen.

De schrijver houdt van sterk aangezette decoratieve beschrijvingen, met felle kleuren en scherpe zware lijnen, telkens terugkeerende woorden, alsof hij 't er in wilde hameren. Hij bereikt daarmee wel effect en ook stemming, maar loopt door herhaling soms gevaar, zijn doel voorbij te streven.

Wij vinden er al dadelijk eene — en een der best geslaagde — als inleiding van het eerste hoofdstuk:

„Een schel, hard zongeflikker tintelt uit staalblauwe luchten, en omtrekt met scherpe lijnen een landschap, in hel coloriet breed vlakkend op drassigen bodem.

„Een Friesch landschap. Een landschap van lage, helgroene weilanden, van helroode boerderijdaken, van helbruine of helgele molenwieken, van helwitte huisjes, van grijzig starende grintwegen, waarlangs trekvaarten met lage, polderachtige oevers het zongeflikker hel terugkaatsen.

„Een open landschap, ook waar aan de eene zij de ver-afliggende zeedijk lichtgrijzend boven den horizont komt uitlijnen, geflankeerd door een paar stompe kerktorentjes.

„Een open landschap, zelfs aan de tegenovergestelde zij, waar een frisch, vriendelijk landstadje tegen de harde luchten als uitgeknipt plakt.

„Als uitgeknipt.

„Zoo de logge St. Odulfstoren, stout uit zijn lagere omgeving rijzend, forsch tegen de luchten donkerend; zoo het spitse stadstotentje; zoo het hooge, met dichte linden en iepen beplante bolwerk, brutaal massief-zwarte vegen trekkend langs vaarten en laden; zoo de helroode daken, hier en daar uit helgroene boomen en struiken opdeinend; zoo de ranke masten en wapperende, kleurige wimpels van tjalken en vrachtschepen, op een rij vastgesjord aan de turfkade.

„Zoo ook het stadje van binnen, waar ronde bruggetjes, helwit en geel geverfd, rijen net besnoeide boompjes, miniatuurhuisjes en deftige heerenhuizen alle als uitgeknipt plakken tegen donkerder of lichter achtergronden"...

Wie ooit zoo'n landstadje heeft gezien in het Westen van Friesland, heeft 't zoo voor zich. 't Is mij, of ik het model herken in bizonderheden.

Het zoo dikwijls herhaalde „hel", dat inderdaad een overwegenden indruk weergeeft van het tafereel, keert telkens terug als een soort leidmotief, waar sprake is van dat stadje. En 't helle, felle en nuchtere van die omgeving krijgt in 't verhaal een zekere symbolische kracht als tegenstelling met het etherische van het Friesche freuletje, dat als een wezen uit andere sferen daar leeft.

Als pendant citeer ik een ander brokje beschrijvend proza, de impressie van veldartillerie op den Velperweg bij Arnhem.

„Van uit de stofwolken komt tot haar een klankbotsen van raden, zwaardreunend over den ongelijken klinkerweg, van met zware hoefijzers beslagen paardehoeven, in 't zwaar neerstampen sonoor kleppend op den harden grond.

„Een dof donderend klankbotsen. En bij het nader komen van dat donderen een dof onzeker lichtschampen op glinsterende stangscharen, koperen koppelkettingen, sjakoranden, recht en scheef op en neer bungelende sabels, leeren rijbroeken; en op dinderend glinsterende kanonnen, met logzware affuiten bevestigd aan voorwagens, waarop bedieningsmanschappen stijf zitten te schudden.

„En dat alles komt donderend aanhotsen over den ongelijken klinkerweg, niets in rust; paardebeenen voortbewogen in gelijkmatig tempodraven, zich tegen onzekere achtergronden afteekenend als een net van bewegende kabels; paardehoofden, daar boven in gelijkmatige cadens op en neer bewogen, wild omhoog slaand, de paarden zelf brieschend, of met wijdgeopende monden vlokken schuim om zich werpend; lijven van stukrijders, korporaals, wachtmeesters en officieren rijdend naast de stukken, regelmatig op en neer botsend.

„En dat alles in een omlijsting van stofwolken, opgejaagd tot ver boven de toppen der aan den Velperweg geplante boomen, woelend, draaiend".....

Ook deze beschrijving heeft symbolische kracht; want te midden van dat stuk leven, vol beweging, klank en kleur, zoo totaal verschillend van het landstadje, waar zij tot dusver vertoefde, nadert Thea haar neef, als de prince charmant, die nieuwe droomen in haar zal opwekken, nieuwe verschieten voor haar openen.

Maar ook deze omgeving is niet de ware voor Thea. Naarmate wij in het boek vorderen, volgend de scherpe ontleding van de verschillende karakters — of zielen, zoo dat u beter luidt — raken wij onder den indruk van de hoofdgedachte, dat Thea niet past in de aardsche sfeer, nòch in het helle landstadje, nòch in het meer mondaine Arnhem, nòch bij haar eenzijdig-verstandelijke moeder; omdat Thea is een vreemdelinge in deze wereld, beste, mid voor een hoogere. Haar geest is reeds los van de aarde, eer zij deze voor goed verlaat, na een vruchteloos pogen om vervulling te vinden van wat de schrijver noemt hare astrale liefde. Een ander auteur zou daarvoor een anderen naam, andere verklaring hebben gevonden. Voor het essentieele van het kunstwerk is dat slechts van betrekkelijk belang. En daarom kan dit werk met zijn vele goede eigenschappen ook genoten worden door lezers, die de occulte opvattingen van den heer Hora Adema niet deelen.

H. J. STRATEMEIJER.

men ; of ik, de burgerlijke kunstenaar, met uw goedvinden en medeweten dat blad als iets heiligs mag bewaren en — liefhebben.

In lieflijke verlegenheid schreed Lena naast mij voort ; wij hadden alweer een wending van den weg achter ons en gingen de vierde serpentine tegemoet. Onwillekeurig keken wij om — de baron en de barones waren ver achter.

— Wij moeten wachten, zei het meisje. Haar stem beefde. Het bleef stil, tot ik weer sprak.

— Eén ding moet ik u nog verzoeken. Uw zwijgen leg ik uit als toestemming. Dat maakt mij gelukkig. Maar schrijf een woordje op net blad papier ; dan wordt het een kleinood voor heel mijn leven.

— Ja, dat wil ik doen.

Terwijl ik de mappe geopend voor haar vasthield, schreef zij met 't potloodje, dat ze aan een gouden kettinkje droeg : „30 Juli, 19.....''

— Nog één woordje er bij ! smeekte ik.

— Welk ?

— „Ter herinnering".

— „Ter herinnering", herhaalde zij peinzend. — Neen, dat mag ik niet doen !

Op dit oogenblik ritselde het boven ons ...

— Weer een eekhoorntje. Die kent geen kloven of grenzen, Helena ! Die is vrij, vrij !

Zonder verdere aarzeling nam zij weer het potlood en schreef verder .... „Ter herinnering aan uwe Lena."

Dat „uwe Lena" bracht mij in verrukking. Ik borg haastig het schetsblad in mijn zak, opdat geen onbescheiden blikken het konden benaderen.

Lena was weggewipt, vlug als het eekhoorntje, haar ouders tegemoet.

— Wat is er, Lena? hoorde ik de barones vragen ; — je ziet er zoo opgewonden uit !

— Is de zaak van het portret nu bijgelegd ? informeerde de baron.

— 't Behoort aan meneer Wellmer, verklaarde Lena.

De oudelui kwamen boven. Na een korte rust togen wij weer verder, telkens halt houdend om van het steeds schoonere vergezicht te genieten.

Het was voor mij eensklaps alles nog veel schooner geworden. Ik kon, ik durfde bijna niet gelooven aan mijn geluk.

— Is 't waar, Lena ? fluisterde ik, — is 't werkelijk waar, heb je mij lief ?

— Ja, ja, dat verklaar ik je voor 't aangezicht van Gods schoone natuur! sprak het meisje verheugd en plechtig.

Zwijgend gingen wij voort. Wij naderden de bocht der vijfde serpentine.

— Nog scheidt een kloof ons van het doel, Lena, zei ik. — Kindlief, je hart heeft zich voor mij ontsloten hier in de vrije hoogte, in de zuivere atmosfeer der bergtoppen — hoe zal 't zijn, als wij weer beneden komen, in de kleine, lage wereld der menschen ? Jij verkeert in voorname kringen, en naar ik uit de gesprekken van mama opmaakte, draaien er vele aanbidders om je heen in het elektrisch licht der salons.

Helena blikte mij vrij in de oogen, en haar blik zei : — Ben je daar nu bang voor ?

Luide sprak zij, bijna devoot :

— Jij bent mijn eenige, en... ik zal alles eerlijk zeggen.

Het gezelschap had de laatste serpentine bereikt ; het plateau lag voor ons, vanwaar waar wij nu een volkomen vrij gezicht hadden op de majesteuze Alpenreuzen rondom.

Daar verscheen een vreemde figuur op het tooneel ; een in elegant sportcostuum gestoken mannetje, dat ons van verre was gevolgd.

De baron en de barones schenen heel verheugd, hem te ontmoeten ; Lena boog zwijgend.

— Charmant ,meneer von Tülping ! Hoe aardig , dat wij elkaar hier ontmoeten !

— Dat is wel toevallig ! voegde de baron er bij. — Tülping, je moet hier een dag blijven, hoor. 't Is hier zoo mooi ! Dat vlieg je zoo maar niet voorbij..

Wij werden voorgesteld. 't Scheen, of de baron het een heele eer vond voor mij, met baron von Tülping te mogen kennismaken.

— Meneer Wellmer, schilder. Wij hebben in 't hotel kennis gemaakgt, en meneer was zoo vriendelijk, ons hier zoo'n beetje voor gids te dienen.

— Zeer aangenaam! Ja,ik heb al veel van u gezien. Veldslagen, nietwaar ? Een prachtig genre !

Ik achtte het niet de moeite waard, hem nader in te lichten, dat ik landschapschilder was.

Het mannetje sprak druk, met de gladde gemakkelijkheid der salonmenschen, tegen Helena, allerlei onbeduidendheidjes en nieuwtjes.

Met z'n vijven daalden wij berg-af. De salonheer zocht het gezelschap der moeder en ging met de barones vooruit. Ik hoorde, hoe ze hem uitlegde, dat die meneer Wellmer landschap schilderde, en ook portret.

— Onze Lena heeft hij geteekend, zonder dat zij 't wist ; hoe vindt u dat ?

— Tamelijk zonderling, hoorde ik Tülping zeggen. Onwillekeurig keek ik naar Lena, en mij trof een blik, die mij deed beven van geluk en tegelijk moed gaf.

Toen wij 't bosch uit en weer bij de eerste serpentine waren, riep von Tülping uit :

— Jammer, dat ik geen geweer heb, zeg ! 't Wemelt hier van eekhorentjes. Mijn vingers jeuken om er een uit de hoogte naar omlaag te halen.

Aan 't hotel gekonen, nam ik afscheid van 't gezelschap tot aan 't avondeten. Lena drukte mij beteekenisvol de hand, fluisterend: — Denk aan de vrije hoogte !

In de nuchtere stilte van mijn hotelkamer overdacht ik de practische zijde van den toestand. De Hellwalds woonden in dezelfde residentiestad, waarheen ook ik terug zou keeren. En ik nam mij voor, moedig te werken en te strijden, als 't moest, tegen alle vooroordeel en bekrompen meeningen.

In den loop van dien middag genoot ik, tot mijn verrassing, de eer van een bezoek op mijn kamer. De heer von Tülping kwam met een „bestelling". Ik moest Helena's portret voor hem maken. En anders minstens hem de schets afstaan,waarover hij had hooren spreken. 't Kwam er niet op aan wat 't kostte.

Merkend, dat ik niet erg toeschietelijk was, riep hij uit :

— Wij zijn hier heeren onder ons. Ik zie : groote mannen laten zich bidden, ook in de kunst. Wat kan u hechten aan dat schetsje ? Wat is Lena voor u ? Niet anders dan een sujet, dat u aantrok. En dan — onder ons gezegd — die teekening in uw portefeuille bewijst toch, op z'n zachtst uitgedrukt, gebrek aan takt.

Ik hield mij zoo lang mogelijk goed, hoewel dit bezoek, die droge toon, alsof het eenvoudig een quaestie van koop en geld betrof, mij geweldig prikkelde. 't Was een schreeuwende dissonant in mijn gelukkige stemming.

Ik gaf korte, ontwijkende antwoorden, tot eindelijk de heer von Tülping schreeuwde :

— Ik moet dat portret hebben, 't koste wat het wil. Ik heb voor dat aardige gezichtje een zwak.

Toen kon ik mij niet langer meer goed houden.

— En ik heb Helena lief ! stiet ik uit.

— Meneer ! Tülping veerde op van zijn stoel ; dan beheerschte hij zich en zei, gedwongen lachend :

— Kom, meneer, u maakt een grapje er van ! Krijg ik de schets of niet ?

— Nooit !

— Dus uwe woorden ...,

— Zijn volkomen ernstig bedoeld. Want ik heb geen „zwak" voor haar en geen plan, met zulke onderwerpen te schertsen.

— Weet u wel, wat de consequentie is van uwe aanmatiging ? riep het heertje op hoogen toon.

— Ik ben bereid, ze te aanvaarden, elk oogenblik. Adieu, meneer !

Hij ging.

Een jaar van strijd is om. Lena heeft mij trouw terzijde gestaan. Nu is zij mijn aangebeden vrouw, en haar liefde beijvert zich, mij alles te doen vergeten, wat ik om harentwil heb moeten dulden.

Mijn vrouw is ook mijn ijverige leerlinge geworden.

— Herman, zegt zij, — mijn les is ten einde ; zie of je tevreden bent.

Zij laat mij haar plaats voor den kleinen schildersezel. Haar zachte arm vlijt zich om mijn hals, en ik trek haar naar mij toe.

— O, Lena, dat ik ooit heb kunnen twijfelen aan je liefde, omdat die zoo snel ontvlamde! Ik was bang, dat ze niet tegen de beproeving bestand zou zijn.

— Herman, ik heb je liefgehad van 't eerste oogenblik, dat ik je zag; ik heb je nu nog veel meer lief dan toen — en weet je nog wel : het duurde zes lange serpentines, eer ik je zeggen kon, dat ik je liefhad !

Weer zit ik met Lena in mijn atelier en wij krijgen bezoek van onze schoonouders. Wat zijn die nu lief voor Lena — en ook voor mij!

Weet u, hoe dat gekomen is ?

Door een simpel briefje van de tentoonstellingscommissie, waarin mij werd medegedeeld, dat mijn groot landschapstuk was aangekocht door Z, M. den Koning, en dat deze mij uitnoodigde, tegenwoordig te zijn bij een tweede officieel bezoek aan de tentoonstelling.

Het bewuste schilderij, waaraan ik weken lang met voorliefde gewerkt heb, stond in den catalogus vermeld als : „Serpentineweg ; motief uit Zwitserland."

SCHAAKRUBRIEK

No. 168.

J. Kohtz en C. Kockelkorn.
(Uit „das Indische Problem")

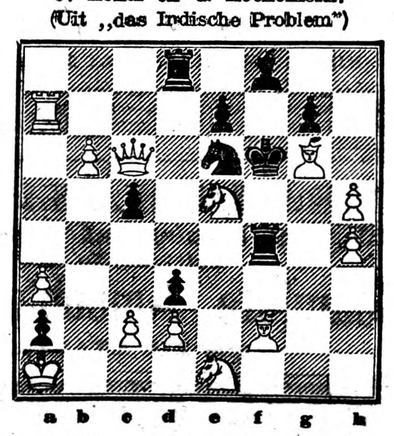

a b c d e f g h

Wit begint en geeft mat in vijf zetten.

Oplossing.

A.

1. Ta7—a4, Tf4×a4 (kritieke zet).
2. Pe1×d3, Td8×d3)krit. zet, snijpunt d4)
3. Lf2—d4, Ta4×d4. 4. Dc6—d5 (dreigt 5. Pe5—d7mat), (omdat Td3 versperd is door Td4 moet volgen:) Td4×d5 (waardoor g4 niet meer gedekt is zoodat:)
5. Pe5—g4†mat.

B.

3......, Td3×d4. 4. Dc6—e4 (dreigt 5. Pe5—g4 mat), (nu is Ta4 versperd dus:) Td4×e4 (waarmede e7 niet meer gedekt is) 5. Pe5—e7† mat.

De bekende componist Jokisch drukte zijn bewondering uit voor dit fraaie probleem door het te noemen „de koningin der Plachutta-opgaven!"

Dat bovenstaande verdediging van zwart de beste is ziet men gemakkelijk in door de navolgende varianten, waarmede reeds met den 4den zet het mat wordt verkregen.

1....., Kf6×e5. 2. Pe1—f3† (2....., Ke5—f6. 3. Ta4×f4 mat) Tf4×f3. 3. Ta4—e4†, Ke5—f6. 4. Dc6×e6† mat.

1....., Tf4×b4. 2. Lf2×b4† enz.

Er dreigt met den sleutelzet 2. Ta4×f4†. 3. Tf4—e4†. 4. Dc6×e6 mat. Na 1....., Td8—d4 of 1..... Tf4—b4 volgt T×T enz. ten slotte:

1....., c5—c4. 2. Ta4—a5. (dreigt 3. Pe5—g4†. 4. Ta4—f4 mat.) Td8—d5. 3. Ta4×d5 waarna 4. Pe5—d7† mat.

De juiste sleutelzet van No. 168 werd ingezonden door D. W. de Bruyn.

No. 170.

Sam. Loyd.
Tournooi „Cleveland Leader" 24 Aug. 1876
(Motto „Happy Thoughts".)

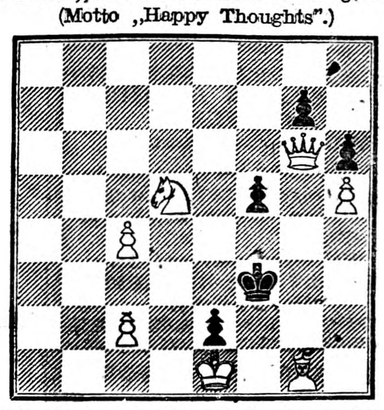

Wit: Ke1, Dg6, Lg1, Pd5, c2, c4, h5 = 7 stukken.
Zwart: Kf3, c2, f5, g7, h6 = 5 stukken.
Wit begint en geeft mat in drie zetten.

No. 171.

Walter Freiherr von Holzhausen.
Prijsopgave v. h. „Rigaer Tageblatt"
23 Dec. 1907.

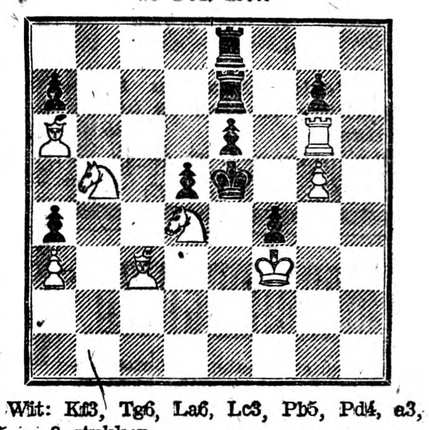

Wit: Kf3, Tg6, La6, Lc3, Pb5, Pd4, e3, g5 = 8 stukken.
Zwart: Ke5, Te8, Te7, a4, a7, d5, e6, f4, g7 = 9 stukken.
Wit begint en geeft mat in vier zetten.

Oplossingen kunnen binnen een week worden ingezonden onder het motto „Schaak" aan de redactie. Over twee weken worden de oplossingen bekend gemaakt.

KOFFERS

GEPANTS. HUTKOFFER, 100×50×40 met bak f 9.50. Ruimkoffer 100×50×50 f 10.50. Boekenkoffers f 7.50 - f 6. Alles eigengemaakt werk. Reparatie-inrichting. JAN DE VRIES. Hollanderstraat 65. 10

De Zuid-Hollandsche Credietvereeniging
Prinsestraat No. 4
's-Gravenhage.
Verleent Bouw- en Handelscredieten
Ontvangt Gelden:
à deposito, tegen eene rentevergoeding van:
12 maanden 5 pCt.
6 maand. 4½ pCt., 3 maanden 4¼ pCt., 1 maand 4 pCt., korter termijn 3½ pCt.
CHEQUEREKENING tegen overeen te komen rente, en in de SPAARKAS geen eene rentevergoeding van 5 pCt. 's jaars. 25

De Haagsche Commissiebank
37-39 PRINS HENDRIKSTRAAT,
's-Gravenhage.
Effecten, Coupons, Prolongatie, Deposito, Handelscredieten.
Verhuurt SAFELOKETTEN in hare brand- en inbraakvrije kluis van af f 5.— per jaar. 20

Au Corset Français
Prinsestraat 98-100.
Telefoon 3346.
SAISON 1916.
Enorme keuze in de wereldberoemde merken R. & G. en Binner Corsets. Atelier voor wasschen en repareeren. 76
CORSETS NAAR MAAT.
Paskamers. Bustehouders | Buikbanden | Kindercorsets | Sanitary Towels | Jarretelles | Rechthouders. Zichtzendingen

NEDERLANDSCH-INDISCHE ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ.
:: OPGERICHT IN 1857. ::
AGENTSCHAP 'S-GRAVENHAGE, PRINS HENDRIKPLEIN 14.
EFFECTEN, COUPONS, BELEENING, DEPOSITO REKENING COURANT, WISSELS, INCASSI.
SAFE-DEPOSIT.
OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING. :: TEL. HAAG 3698. 60

Prinsestraat 26.
Telephoon 2791.
Hofleveranciers:
Vischhandelaars
A. Boot & Zoon.
Dagelijksche aanvoer van 1ste Kwaliteit 16
Kralingsche Krimpzalm.
1a Zeeuwsche Oesters.
VerscheZee- en Riviervisch
Haring, Kreeften, enz.
Verzending naar alle plaatsen. Mineraln en Medicinale Wateren.

MENNO & Co.
Heerengracht No. 10. Telefoon 4356-4376.
Vreemd bankpapier - Coupons - Effecten.
Incasseeringen.
Sluiten prolongatiën. 80a

Haagsche Coöperatieve Voorschot-Vereeniging en Spaarbank.
Opgericht 1874.
Kantoor: Anna Paulownastraat 58b. Telef. Interc. 3434
De Vereeniging verstrekt VOORSCHOTTEN tot een maximum van f 5000.—. De voorschotnemers deelen als zoodanig mede in de winst.
Voor Spaargeld wordt 4% rente vergoed. 20a

N.V. De Eerste Haagsche Hulpbank m. W.
GOEDGEK. BIJ KON. BESLUIT.
Kantoor: Laan 33.
Verstrekt voorschotten vanaf f 50.— tot f 5000.— tegen persoonlijke of zakelijke zekerheid. 20

S. M. Poons&Zonen.
SPUI 140a - ASSENDELFTSTRAAT 12c - BEZEMSTRAAT 6
In- en verkoop van
MEUBELEN — TAPIJTEN — VEERENBEDDEN — MATRASSEN en GEHEELE INBOEDELS.
Export voor gedragen Heeren- en Officiers kleederen.
Laten zich dagelijks ontbieden zoowel binnen als buiten de stad.
Telefoon 2786. Taxatie vrij. Telefoon 2786. 86

DE

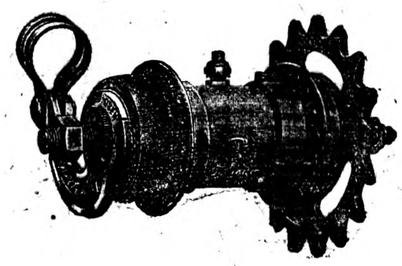

Torpedo
VRIJWIELREMNAAF
is
onmisbaar
voor **ieder** rijwiel! 108

De Coöp. Midd. Credietbank
DE RIEMERSTRAAT 7.
Neemt gelden in Deposito tegen de navolgende rentevergoeding:

met 1 dag	opzegging à	. .	2½ pct.
„ 1 maand	„	„ . .	2¾ pct.
„ 3 maanden	„	„ . .	3 pct.
„ 6 „	„	„ . .	3½ pct.
voor een jaar vast	„	„ . .	4 pct.

Verstrekt CREDIETEN op termijn en in Rekening-Courant tegen persoonlijk of zakelijk onderpand.
Voor Credit-Saldi wordt in Rekening-Courant 2½ pct. rente vergoed. 21

DE KUNSTNIJVERHEID
VEENESTRAAT 56.

Maandag 10 Juli aanvang der

Groote Uitverkoop

van alle Zomerartikelen.

100

American Dental
OFFICE
Wilhelminastraat 31.

Gebitten zonder gehe melte plaat, Kroon en Brugwerk.
Gouden tanden of kiezen f 7.50.
Wilhelminastraat 31.
Behandeling BESLIST PIJNLOOS. 15

Besparing geven
VELO-
Waschmachines.

Verkrijgbaar en in werking te zien in het filiaal 25
Paviljoensgracht 46-48.
TELEFOON 6685.

Ameublementen.

Te koop een **mahoniehouten** Salonstel m. Salonkast enz., heeft gekost f 700.— thans f 400.—
(Oud-Holl.) Buffet met 10 Stoelen, 2 Fauteuils, Eettafel, Dressoir, Spiegel en 3 stel blauwe Gordijnen, heeft gekost f 900.— nu f 500.—
Slaapkamer met dubbele Spiegelkast, Lit-jumeaux, 2 Nachtkasten, Tafel, Waschcommode en Stoelen, alles nu f 200.—
2 witgelakte slaapkamers á f 90.—
Pianino, zwarte f 150.—
2 gr. vergulde Spiegels f 50.—
Gesch. Boekenkast f 25.—
Groot Boekenrek f 15.—
Gesch. Kleerkast f 20.—
Groote Bergkast f 25.—
Eenige antieke Stoelen en Tafeltjes als: mahonie Buffetkast, Queen Anne Bureau, Kast en dito Ameublement, eenig koper en porselein enz.
Adres: **TOUSSAINTKADE 29.**
(bij de Prinsestraat). 30

Wegens het slechte weer van af MAANDAG 3 JULI

Buitengewone Groote Uitverkoop

bij

E. VAN DER HORST,
BURGWAL 8 bij de Wagenstraat

van alle Zomer-artikelen in zijde, wollen Stoffen, Mousseline, voiles, Linions, Broderies, Festons, Frotté, Linnen enz. enz. tot ongelooflijk lage prijzen. Alle goederen bij mij gekocht en niet naar genoegen ziinde, worden gaarne omgeruild. 50

Bij Bloedarmoede Behoort

er voor gezorgd te worden, dat het lichaam rijkelijk wordt voorzien van gezond, krachtig bloed, terwijl het staalgehalte van het bloed verhoogd moet worden.

Enersan

brengt in zeer korten tijd de gewenschte resultaten. Prijs per koker á 100 tabletten f 1. 3 kokers f 2.85; 6 kokers f 5.50. Verkrijgbaar bij Apoth en Drogisten. Fabrikant: A. MIJNHARDTPharm. fabr., ZEIST. 37
Engros Fa. B. MEINDERSMA, Corn. Speelmanstraat 12.

Kon. Ned. Kantwerkschool

NIEUWE SCHOOLSTRAAT 28, 's-Gravenhage.

5 September a.s. aanvang nieuwen Cursus ter verkrijging DIPLOMA in KANTWERKEN. Schoolgeld f 20.— per jaar.
Inschrijving nieuwe Leerlingen dagelijks tot **24 Juli** van 10-12 en van 2-4 uur, uitgezonderd **Zaterdags.** DE DIRECTRICE. B20

FRANS SLUIJTERS

SPUI 29, b. d. Spuistraat - Den Haag
Telefoon No. 38. 20

Complete Ameublementen.

ZIE ETALAGE.

BERNARD DRABBE

Noordeinde 6 o|d. Plaats. :-: Telef. 2162

Groote Opruiming van alle Restanten

Fransche en Hollandsche Dames-Lingerie.
LINNEN- EN HALFLINNEN TAFELGOED,
Handdoeken, Keuken- en Theedoeken.
Groote keuze Badhanddoeken.
Diverse Bedlakens en Sloopen,
alles nog tegen oude, lage prijzen met extra korting.
SPECIALE AANBIEDING VAN NIEUWE 60
Blouses, Onderrokjes, Peignoirs,
KINDERJURKEN, waarbij vele waschecht gekleurde
SCHOOLJURKEN.
BABYHOEDJES, MUTSJES en MANTELTJES. Restanten KOUSEN, SOKKEN en TRICOTAGE. Coupons WITGOED en BORDUURSEL.
ALLES TOT INKOOPSPRIJS!!!

Eivorm Anthraciet

de **voordeeligste brand**, 1 H.L. Eieren hebben een brandwaarde van 2 H.L. Cokes. Wij hebben in aantocht een schip met 330.000 K.G. Belg. eieren, geladen in het bekken van Charleroi. Bij spoedige bestelling leveren wij ze franco bergplaats á f 1.50 p. H.L.

Belg. Anthraciet afm.	30-50 á f 2.25 p. H.L.	
„ „ „	20-30 á f 2.15 p. H.L.	
Prima Anthraciet	30-50 á f 2.15	
„ „	20-30 á f 2.05	
„ „	15-25 á f 1.90	
„ „	50-80 á f 1.90	44
Schotsche Anthraciet	30-50 á f 2,75 p. H.L.	
Parel Anthraciet	1.40 p. H.L.	
Geklopte Cokes p. H.L.	f 0.95. p. H.L.	
Parelcokes	f 0.80 p. H.L.	

Maat bij aflevering, ieder heeft het recht na te laten meten. Bestellingen worden aangenomen aan ons magazijn **Z.W.Buitensingel 141** Telf. 6801, **Boekhorststraat 8** en aan ons Hoofdkantoor **Copernicusstraat 91** Telf. 8060, v.h. Firma C. BOSMAN & CO.

A LA TAILLE ELEGANTE
MAISON DE CORSETS.
Utrechtschestraat 58 AMSTERDAM.
VRAAGT ONS
NIEUW CORSET No 1738
volgens nevensstaande teekening, een speciaal model voor corpulente dames, met VERSTELBAREN ELASTIEKEN BUIKBAND, van taille 66 tot 100 voorradig.
PRIJS..... f 6.75
Naar buiten op remboure, na opgaaf der taillemaat. Niet goed, wordt geruild.

Kinderwinkel „De Ooievaar"
J. G. Vries,
Schoolstraat 32.
Opruiming met 20% korting
Voordeelige aanbieding in 40
Meisjesjurken en Jongenspakjes.

J. DUVAL
TANDARTS
2e v.d, Boschstraat No. 8

JULIUS LOHAN
Tel. 1086. DENTIST.
Derde huis vanaf Bezuidenhout Halte Lijn 3-4-7. 12a
KUNSTTANDEN en GEBITTEN 2 Gulden per tand of kies.

VROUWENARBEID TIJDENS MOBILISATIE.
Bezuidenhout 18. Manége.
MAANDAG en DINSDAG 20
INSCHRIJVINGEN voor VERPLEGINGSDIENST.

Tandheelkundige-Inrichting.

3de Wagenstraat 173. — — Telefoon 1197

s Avonds tusschen 7 en 8 uur behandeling tegen verminderd tarief. Vullen en trekken van tanden en kiezen **beslist PIJNLOOS.**
Amerikaansche inrichting voor het vervaardigen van **Kunsttanden en Gebitten.** 20

PENDULES, Marmer Brons, Hout,
REGULATEURS enorme voorraad.
Westminster Carillons in 30 modellen.
St, Klokken, Eiken, Mahonie, Gongslag.
Grootste sorteering. Laagste prijzen.
J. A. J. REMMERS, Molenstraat 35.
t. o. de Oude Molstraat. ZIE ETALAGE.

Fa. H. RURUP en Zn.
PARKSTRAAT 99.
Kapsalons voor Dames.
1ste Klas inrichting. Opgericht 1859.
Ondulation Marcel. Manicure.
Atelier voor haarwerk nieuwste toepassingen, prima haar en afwerking
Haarwasschen en elec. drogen **0,57.** 15.

Sproeten Schaden uw Schoonheid.

daarom is het raadzaam, die onoogelijke bruine vlekjes zoo spoedig mogelijk te verwijderen. Een potje **SPRUTOL** is het eenige middel, dat uw sproeten volkomen en vlug doet verdwijnen. Alle goede drogisten **in iedere plaats** verkoopen Sprutol.
Fabrikant: A. MIJNHARDT, Pharm. fabriek ZEIST. 53
Te **'s-Gravenhage** bij: M.E.E. Kruisinga, **Zoutmanstr 21**, Gebr Blokpoel, **Noordeinde, W. de Withstr.** en **Boekhorststraat**; G J R van der Gaag en Zn, **Groenmarkt 27**; Firma Falkenburg, „'t Blauwe Hondje," **Vlamingstraat**; De Leur, **Valeriusstr. 93**; fBezeij, **v. Boetzelaerlaan 130**; 't Roode Leeuwtje," **Regentesselaan**, hoek **Cartesiusstr.**; Neomagus, **Weimarstraat 38**; Beemsterboer, **Hoefkade 856**, Drogisterij „De Prins van Oranje," **Rijsw. Plein** Dames Susholz, **Pr. Hendrikstraat**; A. C. Hubert, **Loosduinscheweg**; P. Kole, **Valeriusstraat**; C. Haas, **Vleerstraat**; H. J. Koers, **Sumatrastraat**; Mulder, **Wagenstraat**; J. v. d. Berg, **Fred. Hendriklaan**; Drogisterij „De Toko," **1e. van den Boschstraat 40**; te **Scheveningen** bij Weber, **Keizerstraat 154**; W. de Boer, **Paulus Buijsstraat**; K. Polak, **Badhuisstraat**; C. v. Leeuwen, **Regentesselaan.** Voor Engros Fa. B. Meindersma, **Corn Speelmanstraat 12, Den Haag.**

1e en 2e hands
MEUBELEN.
Verkoophuis Insulinde,
Groot-Hertoginnelaan 182.
Zondag en volgende dagen te zien en over te nemen van 9—5 uur

Salon-Ameublem. m. gobelin f 95.—
dito bakmodel, goudgeel f 115.—
dito overbekleed Velours f 130.—
eiken Spiegel f 12.50
Salontafels f 10.—. f 12.50
Ovale Tafel, eiken f 16.—
Eiken Buffet f 52.50, f 60.—
Eiken Uitschuiftafel f 16.50
Eiken Tafel m. inlegblad f 27.50
Groote Balpoottafel f 60.—
6 eiken Stoelen m. leer f 42.—
6 eiken Stoelen m. gobelin f 60.—
eiken Slaapkamer Ameublem., Lit-Jumeau, Waschkast, Spiegelkast, 2 Nachtkasten, 2 Stoelen, Tafel f 190.—
Pitch-pine Lit-jumeau f 40.—
Groote Tafel m. leer f 7.50
Dienstboden Ledikant m. Stroo- en Zeegrasmatras f 8.—
Geverfde Nachtkast f 3.—
2 Kachels per stuk f 4.—
2 Lancaster Rolgordijnen, crème f 2 per stuk.
2 dito blauw f 2.— p. st.
2-pers. pitch-pine Ledikant f 15.—
Verstelbare Divan f 17.50
Divandekken vanaf f 9.50
9 M. Looper f 8.— en f 12.50
Axminster Karpet 3½ × 4½ f 30.—
Tapis Belge Karpet f 14.—, f 18.—
Bureau Ministres f 40.—, f 45.—
Eiken Boekenkast f 28.50, f 45.—
Eiken Dressoir f 25.—
4 slags Kamerscherm f 14.—, f 17.50
Oud-Holl. Kapstok f 7.50, 8.50.
Oud-Holl. Vestibulebank f 20.—
Groote dub bele Spiegelkast f65, f 85
Eiken Linnenkasten f 55.—, f 62.50
Dames Schrijfbureau f 24.—
Theetafels, eiken f 8.50, f 15.—, f 20
Serre-Ameubl. 4 Fauteuils, 1 Tafel, f 16.50, f 25.—
65-deelig porsel. Eetservies f 25.—
19-deelig Ontbijtservies f 7.—
Theeservies m. 12 kop en schotels f 2.50
Chesterfield Fauteuil f 50.—
Clubfauteuil f 16.50, f 18.50 90

En nog een massa andere Artikelen.

Groot-Hertoginnelaan 182.

Ten overstaan van Notaris C. BIMBERGE te 's-Gravenhage zullen in het Venduhuis van de Vereeniging der Notarissen in de Nobelstraat aldaar op Dinsdag 11 Juli 1916 des namiddags te twee uren publiek worden verkocht de navolgende te 's-Gravenhage staande en gelegen perceelen:

No. 1. Het Huis gemerkt No. 8 met Erf en Plaats aan de KORTE VLEERSTRAAT groot 38 centiaren.
VEILINGSBOD f 900.—.

No. 2. Het Huis gemerkt No. 30 met Erf en Plaats aan de DOUBLETSTRAAT groot 55 centiaren.
VEILINGSBOD f 1650.—.

No. 3 Het Huis, gemerkt No. 28 met Erf en Plaats, aan de ROZEMARIJNSTRAAT, groot 58 centiaren.
VEILINGSBOD f 1350.—.

No. 4. Het Huis, gemerkt No. 109 met Erf en Plaats, aan den ZUIDOOST-BUITENSINGEL, groot 55 centiaren.
VEILINGSBOD f 1850.—.

Bezichtiging Maandag van 2 tot 4 uren; aanvaarding daags na de gunning en betaling kooppenningen op 15 September 1916 met bijpassing van 5 % intrest van de aanvaarding af.

Nadere inlichtingen ten kantore van genoemden Notaris, Willemstraat 59, te 's-Gravenhage. 52

Ten overstaan van den notaris Mr. A. J. B. RIJKE te 's-Gravenhage, zal op Dinsdagen 18 en 25 Juli 1916, in het Venduhuis der Notarissen aldaar, telkens des namiddags te 2 uur, worden geveild en verkocht:

Het PAKHUIS met afzonderlijke bovenwoning en erf te 's-Gravenhage aan de HEKKELAAN Nos. 2a en 2b., Kadaster Sectie G. nummer 3850 groot 35 centiaren.

Het pakhuis is verhuurd voor f 2.40 p. week. Het bovenhuis bevat op de 1ste étage 2 kamers en keuken en op de 2de étage 2 kamers en zolder, en is verhuurd voor f 3.10 p. week

Waterleiding voor rekening van verhuurder.

Grondbelasting f 19.—.

Aanvaarding, onder gestanddoening der huren, onmiddellijk na de toewijzing. Betaling der kooppenningen, 1 September 1916, met bijbetaling van 5 % rente vanaf den dag der aanvaarding tot dien der betaling.

Bezichtiging Maandags en Donderdags van 2—4 uur.

Nadere inlichtingen bij genoemden notaris Mr. RIJKE, Prinsegracht 10 te 's-Gravenhage. 44

Ten overstaan van den wd. Notaris Jhr. B. J. DE GEER, te 's-Gravenhage, zal op DINSDAG 11 JULI 1916 des namiddags te TWEE UUR in het openbaar worden geveild in het Venduhuis der Notarissen in de Nobelstraat te 's-Gravenhage,

EEN HUIS, ingericht tot afzonderlijke beneden- en bovenwoning met erf en tuin, staande en liggende te 's-Gravenhage, aan de VAN BIJLANDTSTR. Nos. 175—177, kadaster Sectie W. nommer 1339, huis en erf groot 1 Are 55 centiaren;

bevatt. het benedenh. 2 Kamers en suite, Serre, Keuken, Tuin met Brandstoffenhok, voorts uitbouw van 2 Kamers; het bovenhuis 1e ETAGE, 2 Kamers en Suite, Serre, Kabinet en Keuken; 2e ETAGE, Voorkamer, Achterkamer, Kabinet, Keuken en Zolder met Kamer.

Grondlasten over 1916 f 38.13.

Verhuurd het benedenhuis voor f 280.— per jaar tot 1 Mei 1917, en het bovenhuis, de 1e Etage voor f 18.50 per maand tot 1 Mei 1917, de 2e Etage v. f 14.— per maand.

Veilingsprijs f 8000

Het perceel is voorzien van gas- en waterleiding, marmeren schoorsteenmantels, vaste Kasten en verdere gemakken.

Het perceel is te bezichtigen des Maandags en Donderdags van 2 tot 4 uur en te aanvaarden direct na de gunning.

Betaling der kooppenningen 1 September 1916, met bijbetaling van 5 pCt. rente van af den dag der aanvaarding.

Nadere inlichtingen te bekomen ten kantore van voornoemden wd. notaris, Wagenstraat 32, te 's-Gravenhage 64

Ten overstaan van Notaris Mr. S. K. D. M. VAN LIER te 's-Gravenhage, zal in het Venduhuis der Notarissen aan de Nobelstraat aldaar op Dinsdag 18 Juli 1916 worden geveild en op Dinsdag 25 Juli 1916 worden gegund, telkens des namiddags te 2 uur:

Een HUIS, bestaande uit BENEDENHUIS met afzonderlijke BOVENWONING, TUIN en ERF, aan de

Amsterd. Veerkade 37 en 37a

Kadaster Sectie H. No. 2064, groot 1 Are, 67 Centiaren.

Bevattende: het BENEDENHUIS marmeren Gang Voor- en Achterkamer en Suite Keuken met Bijkeuken Tusschenkamer Achterkamer met overdekte Waranda en Tuin met Hokken:

het BOVENHUIS: Voor- en Achterkamer en Suite Voor-Kabinet Keuken en Achterkamer daarboven Zolder met 2 Kamers.

In het Benedenhuis zijn Gang en Plafonds geschilderd, en is Sanitaire Closets en aanleg voor electrisch licht aanwezig.

Voorts bevat het perceel aanleg voor gas en water, marmeren Schoorsteenmantels en vele vaste Kasten.

Verhuurd: het Benedehuis tot 30 April 1917 voor f 430.— en het Bovenhuis tot 30 April 1919 voor f 364.—, beide per jaar. 63

Grondlasten per jaar f 59.37.

Bezichtiging Maandag en Donderdag van 1—4 uur.

Aanvaarding en betaling der kooppenningen op 1 September 1916.

Nadere inlichtingen te bekomen ten kantore van voornoemden Notaris Mr. VAN LIER, Laan Copes 46.

Openbare Vrijwillige Verkooping.

Men zal ten overstaan van den Notaris C. P. A. Meijer te 's-Gravenhage, in het Venduhuis der Notarissen in de Nobelstraat aldaar op DINSDAG 18 JULI 1916 veilen en op DINSDAG 25 JULI 1916 in het openbaar verkoopen, beide des namiddags ten 2 ure;

No. 1.

Een HUIS met afzonderlijke BOVENWONING, ERF en TUIN te 's-Gravenhage aan de CARPENTIERSTRAAT Nos. 16 en 18, kadastraal bekend in Sectie R No. 4567, groot 1 are 75 centiaren.

Bevattende het benedenhuis 2 kamers en suite met Serre, Keuken en Tuin, benevens groote Uitbouwkamer en daarboven 2 Kamers, waar van een met Balcon aan de tuinzijde.

Het bovenhuis bevat op de 1ste étage 2 Kamers en suite met Serre, Kabinet en Keuken, op de 2e étage, 2 Kamers met groot Achterbalcon, 2 Kabinetten, Zolder en Dienstbodenkamer.

Verhuurd beneden voor f 290 per jaar tot 1 Mei 1918 met 1 jaar optie, boven voor f 375 per jaar tot 1 Mei 1917 met 2 optiejaren.

No. 2.

Een HUIS met afzonderlijke BOVENWONING, ERF en TUIN te 's-Gravenhage aan de CARPENTIERSTRAAT Nos. 20 en 22, kadastraal bekend in Sectie R No. 4568, groot 1 are 75 centiaren.

Geheel ingericht als perceel No. 1.

Verhuurd beneden tot 1 Mei 1917 voor f 275 per jaar met 1 jaar optie en boven voor f 375 per jaar tot 1 Mei 1917 met 2 jaar optie.

No. 3.

Een HUIS met afzonderlijke BOVENWONING, ERF en TUIN te 's-Gravenhage, aan de CARPENTIERSTRAAT Nos, 24 en 26, kadastraal bekend in Sectie R. No. 4569, groot 1 are 74 centiaren.

Geheel ingericht als perceel No. 1.

Verhuurd beneden tot 1 Mei 1917 voor f 275 per jaar en boven tot 1 Mei 1917 voor f 375 per jaar.

No. 4.

Een HUIS met afzonderlijke BOVENWONING, ERF en TUIN, te 's-Gravenhage aan de CARPENTIERSTRAAT Nos. 28 en 30, kadastraal bekend in Sectie R No. 4570, groot 1 are 76 centiaren.

Geheel ingericht als perceel No. 1.

Verhuurd beneden tot 1 Mei 1917 voor f 275 per jaar en boven voor f 375 per jaar tot 1 Mei 1917 met 1 jaar optie.

De perceelen zijn alle voorzien van vaste kasten, Gas- en Waterleiding en op de bovenhuizen is gelegenheid om het achterkabinet tot Badkamer in te richten.

Grondlasten elk huis f 46.57.

Te bezichtigen Dinsdag en Donderdag van 2—4 ure.

Te aanvaarden bij de betaling der koopsom 1 December 1916.

Nadere inlichtingen te bekomen ten kantore van voornoemden Notaris C. P. A. MEIJER, Laan No. 7 te 's-Gravenhage. 119

Zijnde inmiddels uit de hand te koo